

Publikatieblad

van de Europese Gemeenschappen

ISSN 0378-7079

C 110

38e jaargang

2 mei 1995

Uitgave
in de Nederlandse taal

Mededelingen en bekendmakingen

<u>Nummer</u>	Inhoud	Bladzijde
	I <i>Mededelingen</i>	
	.....	
	II <i>Vorbereidende besluiten</i>	
	Economisch en Sociaal Comité	
	Zitting van februari 1995	
95/C 110/01	Advies over het voorstel voor een beschikking van de Raad betreffende de sluiting van de overeenkomst inzake de bescherming van de Alpen (Alpenverdrag)	1
95/C 110/02	Advies over het voorstel voor een beschikking van de Raad tot invoering van een regeling voor de onderlinge uitwisseling van informatie over en gegevens van meetnetten en meetstations voor luchtverontreiniging in de lid-staten	3
95/C 110/03	Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake de bewaking van en de zorg voor de luchtkwaliteit	5
95/C 110/04	Advies over de Commissiemededeling „Actie van de Gemeenschap op het gebied van drugsverslaving en het voorstel van besluit van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een communautair actieprogramma inzake de preventie van drugsverslaving binnen het actiekader op het gebied van de volksgezondheid (1995-2000)”	8
95/C 110/05	Advies over: — het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en van de Raad betreffende Gemeenschapsmodellen, en — het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en van de Raad inzake de rechtsbescherming van modellen	12

<u>Nummer</u>	Inhoud (vervolg)	Bladzijde
95/C 110/06	Advies over het voorstel voor een verordening (EG) van de Raad inzake de verlening van financiële bijstand aan Portugal voor een specifiek moderniseringsprogramma voor de textiel- en kledingindustrie	18
95/C 110/07	Advies over het voorstel voor een verordening van de Raad tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 3821/85 en Richtlijn nr. 88/599/EEG van de Raad betreffende het controle-apparaat in het wegvervoer	19
95/C 110/08	Advies over de Commissiemededeling „Een betere toekomst voor de burgerluchtvaart in Europa”	22
95/C 110/09	Advies over het voorstel voor een verordening (EG) van de Raad tot hervorming van de gemeenschappelijke ordening van de wijnmarkt	30
95/C 110/10	Advies over het voorstel voor een verordening (EG) van de Raad tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 1785/81 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector suiker en van Verordening (EEG) nr. 1010/86 houdende vaststelling van de algemene voorschriften inzake de restitutie bij de productie voor bepaalde in de chemische industrie gebruikte produkten van de sector suiker	35
95/C 110/11	Advies over de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement en aan het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's „Europa op weg naar de informatiemaatschappij — een actieplan”	37
95/C 110/12	Advies over de internationale topconferentie voor sociale ontwikkeling (Kopenhagen, 6-12 maart 1995)	48
95/C 110/13	Advies over de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement „Te nemen maatregelen naar aanleiding van de raadpleging over het Groenboek 'Pluralisme en mediaconcentratie in de interne markt — beoordeling van de noodzaak van communautair beleid”	53
95/C 110/14	Advies over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 80/777/EEG van de Raad betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lid-staten inzake de exploitatie en het in de handel brengen van natuurlijk mineraalwater	55

II

(Voorbereidende besluiten)

ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Advies over het voorstel voor een beschikking van de Raad betreffende de sluiting van de overeenkomst inzake de bescherming van de Alpen (Alpenverdrag) ⁽¹⁾

(95/C 110/01)

De Raad heeft op 28 september 1994 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 228 (tweede en derde lid), in samenhang met artikel 130 S van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap het Economisch en Sociaal Comité over voornoemd voorstel te raadplegen.

De Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumentenvraagstukken, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 31 januari 1995 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Pricolo.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 323e Zitting (vergadering van 22 februari 1995) het volgende advies uitgebracht, dat met ruime meerderheid van stemmen, bij 3 onthoudingen, is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. De overeenkomst inzake de bescherming van de Alpen (het zogenoemde Alpenverdrag) is een internationaal verdrag dat in november 1991 door zeven Alpenlanden (Duitsland, Oostenrijk, Italië, Zwitserland, Frankrijk, Liechtenstein en Slovenië) en door de Europese Unie is ondertekend.

1.2. Het Alpenverdrag behelst slechts algemene beginselen, die als richtsnoer moeten dienen bij de concrete uitvoering van de nationale beleidsmaatregelen ter bescherming van het Alpen-ecosysteem.

Het heeft dus de vorm van een algemeen programma waarvan de concrete gedetailleerde verwezenlijking zal plaatsvinden aan de hand van protocollen per economische sector (bijv. natuurbescherming, landschapszorg, berglandbouw, toerisme en verkeer).

1.3. Momenteel is het Alpenverdrag nog niet door alle verdragsluitende partijen **geratificeerd**, en **met name** niet door de Europese Unie.

1.4. In het onderhavige voorstel **dringt de Commissie** er bij de Raad op aan, het Alpenverdrag **spoedig** te ratificeren volgens de gecombineerde procedure van artikel 228, leden 2 en 3, en artikel 130 S van het EU-Verdrag.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Het onderhavige Commissievoorstel is zowel qua rechtsgrondslag als inhoudelijk zonder meer aanvaardbaar; het komt in feite eenvoudigweg neer op de goedkeuring van de Overeenkomst van november 1991.

2.2. Ook het Comité kan alleen maar wensen dat door de lid-staten die het Verdrag hebben ondertekend, maar ook door de Europese Unie, onverwijld tot de ratificatie ervan zal worden overgegaan, zodat het verdrag onverwijld in werking kan treden.

2.3. Het gaat niet in op de inhoud van het Verdrag, aangezien de tekst ervan met de ondertekening door de Verdragspartners al definitief is geworden. Dat het Verdrag pas in werking treedt zodra het door ten minste drie Verdragsluitende partijen is geratificeerd, doet daaraan niets af.

2.4. Het kan alleen maar aanbevelingen doen t.a.v. bepaalde specifieke problemen, waarmee dan rekening kan worden gehouden bij het opstellen van de Protocollen voor de uitvoering van het verdrag.

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. Het Comité vestigt de aandacht van de Commissie en de Raad erop dat het „totaalbeleid ter instandhou-

(1) PB nr. C 278 van 5. 10. 1994, blz. 8.

ding en bescherming van de Alpen" (artikel 2 van het Alpenverdrag) moet worden uitgestippeld met inachtneming van de geldende EU-beleidsbepalingen voor de verschillende sectoren.

3.2. Uiteraard kunnen uitzonderingen op het hierboven genoemde algemene beginsel alleen worden toegestaan als deze voor de versterking van de economische en sociale structuur van de Alpenregio's noodzakelijk zijn en als alleen op die manier de ontvolking van en de woestijnvorming in die gebieden kan worden voorkomen.

3.3. Voor bepaalde achtergebleven berggebieden met landbouw als hoofdbedrijvigheid zouden de beperkende maatregelen die de instandhouding van de landbouw in gevaar brengen — bijvoorbeeld die ter beperking van de melkproductie — moeten worden opgeheven. Daarentegen zouden de maatregelen waardoor in de Alpenregio's een traditionele activiteit in stand kan worden gehouden, juist kracht moeten worden bijgezet.

3.4. Het Comité is ervan overtuigd dat landbouw, mits bedreven conform de eisen inzake landbouwkunde, bosbeheer en veehouderij, een waardevolle en onontbeerlijke bijdrage levert tot het herstel en/of de instandhouding van het ecologisch evenwicht in deze gebieden.

3.5. Natuurbescherming, landschapszorg en de aanplanting van bergwouden zijn zonder enige twijfel bevorderlijk voor de bescherming van de eco-systemen.

3.5.1. Het Comité is zich er wel van bewust dat de belangen van natuurbescherming en landschapszorg soms haaks kunnen staan op het streven naar een toename van de economische bedrijvigheid (bijv. door de bevordering van het toerisme).

3.5.2. Vooral recente voorbeelden tonen aan dat voor dit soort problemen praktische oplossingen bestaan. Bij de uitwerking van het Verdrag en de Protocollen voor de uitvoering daarvan dient daarmee rekening te worden gehouden.

3.6. Een soortgelijk probleem doet zich voor in de sectoren vervoer (men denke met name aan het intra-alpiene en doorgangsverkeer) en energie (exploitatie van de door de Alpengebieden geboden mogelijkheden op het gebied van waterkracht en windenergie).

3.7. Deze problemen dienen volgens het Comité bij de uitwerking van de Protocollen voor de uitvoering van het verdrag te worden opgelost; daarbij dient men dan wel te bedenken dat ecologie een dynamische verhouding mens/milieu vooronderstelt: er mogen daarom geen regels worden opgelegd zonder dat wordt gekeken naar de behoeften van de bevolking die in de berggebieden leeft en werkt.

3.8. Tenslotte spreekt het Comité de wens uit dat het over de Protocollen voor de uitvoering van het verdrag wordt geraadpleegd.

Brussel, 22 februari 1995.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

C. FERRER

Advies over het voorstel voor een beschikking van de Raad tot invoering van een regeling voor de onderlinge uitwisseling van informatie over en gegevens van meetnetten en meetstations voor luchtverontreiniging in de lid-staten ⁽¹⁾

(95/C 110/02)

De Raad heeft op 11 oktober 1994 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 130 S van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over voornoemd voorstel.

De Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumentenvraagstukken, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 31 januari 1995 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Gafo Fernandez.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 323e Zitting (vergadering van 22 februari 1995) het volgende advies uitgebracht, dat zonder stemmen tegen (2 onthoudingen) is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Het onderhavige voorstel is een vervolg op twee beschikkingen van 1975 en 1982, in het kader waarvan op communautair niveau een databank werd opgezet, die betrouwbare gegevens over het immissieniveau van een beperkte reeks verontreinigende stoffen bevat.

1.2. Hoewel de ervaring met deze regelingen voor de uitwisseling van gegevens positief te noemen is, hebben zich toch problemen voorgedaan doordat de procedures voor het meten, systematiseren en verstrekken van de gegevens onvoldoende geharmoniseerd waren en de representativiteit van de meetnetten per lid-staat verschilde.

1.3. Dit komt doordat zich in sommige regio's van de Unie relatief veel stations voor het meten van de luchtverontreiniging bevinden, terwijl er in andere maar relatief weinig zijn.

1.4. Het Commissievoorstel hangt nauw samen met een voorstel voor een richtlijn inzake de luchtkwaliteit, dat is bedoeld om de bestaande richtlijnen op dit gebied te systematiseren en uit te breiden.

1.5. Het Comité steunt het onderhavige voorstel, daar het een belangrijke bijdrage levert aan de ontwikkeling van een efficiënte en vergelijkbare controle van de luchtkwaliteit en aan een betere voorlichting van de burgers van de Unie.

1.6. Ter verbetering van de tekst van het voorstel wenst het Comité evenwel de volgende opmerkingen te maken:

2. Algemene opmerkingen

2.1. De in bijlage 1 opgenomen lijst van verontreinigende stoffen, die 34 stoffen omvat, is veel uitgebreider

dan de lijst in het voorstel voor een richtlijn inzake de luchtkwaliteit, die slechts betrekking heeft op 14 van deze 34 stoffen. Het Comité vreest dan ook dat de lijst te ambitieus is, te meer omdat onderscheid wordt gemaakt tussen gegevens die de lid-staten verplicht zijn te verstrekken (over de 14 stoffen die onder bovengenoemd richtlijnvoorstel vallen) en gegevens die op vrijwillige basis uitgewisseld kunnen worden (over de overige stoffen).

2.2. Bovendien kan zo een enorme hoeveelheid gegevens worden uitgewisseld, met name in de lid-staten die over relatief veel meetstations beschikken, hetgeen ten koste van de efficiency van deze uitwisseling kan gaan. Het Comité is derhalve van mening dat de lid-staten hun meetnetten zodanig („piramidaal”) moeten opzetten, dat de uitwisseling en evaluatie eerst op plaatselijk en regionaal, en pas daarna op communautair niveau plaatsvinden. Op basis daarvan zouden de lid-staten de uitwisseling moeten vergemakkelijken, door het minimumaantal stations te selecteren dat een representatief beeld van de verschillende plaatselijke en regionale situaties geeft. Zo wordt voor een optimale kosten/batenverhouding gezorgd.

2.3. In dit verband beveelt het Comité tevens aan, twee verschillende bijlagen op te stellen: één met een lijst van de verontreinigende stoffen die de lid-staten krachtens de communautaire richtlijnen inzake de luchtkwaliteit dienen te meten, en één met een lijst van de overige stoffen. De lid-staten zouden verplicht kunnen worden, ook alle stoffen van de tweede bijlage te meten. Deze metingen hoeven niet het gehele grondgebied van een lid-staat te beslaan of volledig representatief hiervoor te zijn; zij kunnen worden gebruikt om een infrastructuur voor de verzameling en systematisering van de meetresultaten op te zetten, waardoor de stoffen van de tweede groep geleidelijk in de eerste groep ondergebracht zouden kunnen worden.

2.4. Deze maatregel zou volgens het Comité ook beter overeenstemmen met de selectieprocedure, die

(¹) PB nr. C 281 van 7. 10. 1994, blz. 9.

overeenkomstig artikel 3 in belangrijke mate aan de lid-staten zelf wordt overgelaten. De lid-staten zouden bij hun selectie wel rekening moeten houden met hetgeen in punt 2.2 uiteengezet is.

2.5. De tekst van artikel 5 zou aangepast moeten worden aan de in punt 2.3 voorgestelde splitsing van bijlage 1 in bijlage 1A en 1B.

2.6. Het Economisch en Sociaal Comité is van mening dat het bij de richtlijn inzake de bewaking van en de zorg voor de luchtkwaliteit ingestelde technisch Comité verantwoordelijk dient te zijn voor de goedkeuring van de aanpassing van deze beschikking aan de wetenschappelijke en technische vooruitgang. Daarbij dient het samen te werken met de Commissie.

2.6.1. Het Europees Milieu-agentschap dient de Commissie binnen het kader van zijn bevoegdheden bij te staan in het uitwerken van de voorstellen die het technisch Comité voorgelegd moeten worden.

2.7. Ten slotte is het Economisch en Sociaal Comité van mening dat in de Specifieke Programma's van het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek te Ispra voor de periode 1993-1997 onder het punt „metingen en proeven”, waarvoor 105 miljoen ecu is toegewezen, alsook in het Specifieke Programma „Normalisatie metingen en proeven” zelf, een speciale begrotingspost moet worden opgenomen voor de verbetering en normalisatie van de meet- en testmethoden voor een aantal van de in bijlage 1 vermelde verontreinigende stoffen, waarvan de metingen thans zeer duur en de meetresultaten soms niet betrouwbaar genoeg zijn.

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. Een als volgt luidende nieuwe Overweging toevoegen: „Overwegende dat de doelstellingen van de richtlijn inzake de bewaking van en de zorg voor de luchtkwaliteit in aanmerking moeten worden genomen”.

3.2. Artikel 2 als volgt wijzigen: „De onderlinge uitwisseling heeft betrekking op de in bijlage 1A vermelde verontreinigende stoffen. De lid-staten trachten eveneens een onderlinge uitwisseling van voldoende representatieve meetresultaten van de in bijlage 1B vermelde stoffen tot stand te brengen.”

3.3. In artikel 3 de verwijzingen naar bijlage 1 vervangen door verwijzingen naar bijlage 1B.

3.4. Artikel 5

3.4.1. Artikel 5, lid 1, onder a), als volgt wijzigen: „... deze stations moeten zodanig verspreid zijn, dat de meetresultaten representatief zijn voor het gehele grondgebied van elke lid-staat”.

3.4.2. In artikel 5, lid 1, onder a), „bijlage 1” vervangen door „bijlage 1A”.

3.4.3. In artikel 5, lid 1, onder b), „bijlage 1” vervangen door „bijlage 1A”.

3.4.4. Artikel 5, lid 1, onder c), als volgt wijzigen: „voor zover mogelijk de in bijlage 1B vermelde statistische gegevens, voor een voor een aantal stations dat een representatief beeld van de lid-staat geeft.”

3.5. Bijlage 1 splitsen in bijlage 1A en bijlage 1B. De onder de richtlijn inzake de bewaking van en de zorg voor de luchtkwaliteit vallende verontreinigende stoffen, waaronder fluor, moeten in bijlage 1A worden opgenomen; de overige stoffen in bijlage 1B.

Brussel, 22 februari 1995.

De voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

C. FERRER

Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake de bewaking van en de zorg voor de luchtkwaliteit

(95/C 110/03)

De Raad heeft op 9 september 1994 besloten, het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig de bepalingen van artikel 130 S van het EG-Verdrag te raadplegen over voornoemd voorstel.

De Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumentenvraagstukken, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 31 januari 1995 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Boisseree.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 323e Zitting (vergadering van 22 februari 1995) het volgende advies uitgebracht, dat zonder stemmen tegen (2 onthoudingen) is goedgekeurd.

1. Onderwerp en opzet van het richtlijnvoorstel

1.1. Met deze door de Commissie ex artikel 130 S van het EG-Verdrag ingediende kaderrichtlijn wordt een basis gelegd voor het terugdringen van de luchtverontreiniging in de Europese Unie. Krachtens de richtlijn zullen alleen doelstellingen voor luchtkwaliteit (in het milieurecht spreekt men ook vaak van „immissiegrenswaarden”) worden vastgelegd.

Momenteel wordt luchtvervuiling langs twee sporen bestreden:

- vermindering van luchtvervuilende emissies aan de bron, en
- beperking van immissies als basis voor sanerings- en zo nodig noodmaatregelen.

De nieuwe richtlijn brengt hierin geen verandering; wèl zal de bestaande aanpak door een veelomvattend communautair programma worden verbreed en verbeterd.

1.2. Het Commissievoorstel heeft de vorm van een kaderrichtlijn:

- overeenkomstig de in de richtlijn genoemde termijnen stelt de Raad voor iedere schadelijke stof apart kwaliteitsniveaus vast; met het oog hierop moeten de voor het bereiken van deze kwaliteitsdoelstellingen vereiste maatregelen en de benodigde controle-inspanningen in alle gevallen aan een kosten-batenanalyse worden onderworpen;
- de lid-staten dienen de kwaliteitsdoelstellingen binnen de in de richtlijn voorgeschreven termijnen in concrete maatregelen om te zetten;
- telkens wanneer voor een bepaalde schadelijke stof kwaliteitsdoelstellingen worden vastgelegd, worden ook criteria voor meettechnieken en andere technieken voor luchtkwaliteitsbewaking opgesteld;
- ten slotte bevat het richtlijnvoorstel voorschriften inzake de informatievoorziening van het publiek, en wordt de lid-staten een uitvoerige rapportageplicht opgelegd.

Op grond van de met de kwaliteitsdoelstellingen opgedane ervaringen en de resultaten van de luchtkwaliteitsinspecties kan het programma stapsgewijs worden uitgebreid of aangepast. Met de in de nieuwe richtlijn vastgelegde luchtkwaliteitsdoelstellingen komen de eerder uitgevaardigde immissiegrenswaarden te vervallen.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Het ESC gaat akkoord met opzet en inhoud van het richtlijnvoorstel, maar plaatst daarbij wel de volgende kanttekeningen. Gezien de door luchtvervuiling veroorzaakte risico's en schade is het Comité van mening dat de richtlijn zo spoedig mogelijk moet worden goedgekeurd en geïmplementeerd.

2.2. Het Comité stelt vast dat de uitgangspunten die na „Maastricht” ten aanzien van communautaire milieuwetgeving gelden, in het Commissievoorstel in acht worden genomen:

- binnen de Europese Unie dienen concurrentiedistorsies te worden voorkomen;
- het subsidiariteitsbeginsel dient te worden nageleefd;
- bij het voeren van milieubeleid dient te worden uitgegaan van een zo hoog mogelijk beschermingsniveau.

2.3. Het ESC constateert met voldoening dat de Commissie voorstelt een programma voor de vaststelling van communautaire luchtkwaliteitsdoelstellingen op te zetten. Daarmee wordt tegemoetgekomen aan de wens die het Comité voor het laatst heeft uitgesproken in zijn advies over de richtlijn inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging (doc. COM 93/423) ⁽¹⁾ (zie par. 4.9 van het advies van het ESC [CES 572/94] van 27 april 1994 ⁽²⁾).

2.4. Ter voorkoming van onnodige administratieve rompslomp moeten noodzaak en frequentie van de diverse in het richtlijnvoorstel voorgeschreven verslagen e.d. nader onder de loep worden genomen.

⁽¹⁾ PB nr. C 311 van 17. 11. 1993.

⁽²⁾ PB nr. C 195 van 18. 7. 1994.

3. Grensoverschrijdende luchtvervuiling

3.1. Het richtlijnvoorstel zwijgt over de aanpak van door grensoverschrijdende luchtvervuiling veroorzaakte problemen. Dit geldt in de eerste plaats voor grensoverschrijdende luchtvervuiling binnen de Europese Unie zelf. Wanneer landen bilaterale of multilaterale overeenkomsten over procedures m.b.t. informatie, compensatie en geschillenbeslechting hebben gesloten, zou daarvan ook bij de uitvoering van de nieuwe richtlijn gebruik moeten worden gemaakt. Waar dergelijke akkoorden ontbreken, zouden de organen van de EU de totstandkoming ervan moeten stimuleren.

3.2. Het bovenstaande geldt ook voor de betrekkingen met derde landen. Aangezien luchtvervuiling over de EU-buitengrenzen heen „geïmporteerd” kan worden, kan de vereiste luchtkwaliteit in de Unie m.b.v. door de lid-staten genomen maatregelen alleen slechts in beperkte mate worden gegarandeerd. Vooral de situatie in Midden- en Oost-Europa verdient in dit opzicht bijzondere aandacht. Ook hier moet de Commissie aandringen op het sluiten van bilaterale of multilaterale overeenkomsten.

4. Bijzondere opmerkingen

4.1. Artikel 1

Om beter tot uitdrukking te laten komen dat de richtlijn in de eerste plaats gericht moet zijn op de bescherming van de volksgezondheid, wordt ten aanzien van de Duitse versie voorgesteld, de woorden „die menselijke Gezondheit” in de bepaling van het eerste streepje vóór „die Umwelt insgesamt” te plaatsen. Deze opmerking heeft geen betrekking op de Nederlandse versie van het richtlijnvoorstel.

4.2. Artikel 3

Wellicht is het zinvol dat de in artikel 3 bedoelde informatie niet alleen aan de Commissie wordt verstrekt, maar ook tussen de lid-staten wordt uitgewisseld. Het lijkt een goede zaak de lid-staten ertoe te verplichten, dergelijke informatie — met inachtneming van Europese en nationale voorschriften — ook aan het publiek ter beschikking te stellen.

4.3. Artikel 4

4.3.1. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan de vraag in hoeverre het in de kaderrichtlijn genoemde programma voor de vaststelling van kwaliteitsdoelstellingen verenigbaar is met de al bestaande Europese immissiegrenswaarden en de daarmee bij het vermindere van concentraties van verontreinigende stoffen geboekte vooruitgang. Op grond van de voorliggende richtlijn moeten nieuwe normen worden vastgesteld. Het ESC is van mening dat daarbij niet alleen de bestaande beschermingsniveaus in acht dienen te worden genomen, maar ook rekening moet worden gehouden met nieuwe wetenschappelijke en technische inzichten en ervaringen ⁽¹⁾.

4.3.2. Het Comité pleit voor het vastleggen van gedifferentieerde kwaliteitsdoelstellingen ⁽²⁾:

4.3.2.1. Differentiatie in geografisch opzicht:

- kwaliteitsdoelstellingen voor door de lid-staten te definiëren industriegebieden, stedelijke concentraties en plattelandsgebieden;
- speciale kwaliteitsdoelstellingen voor gebieden met zogenoemde „zuivere lucht”.

4.3.2.2. Afzonderlijke kwaliteitsdoelstellingen voor individuele luchtverontreinigende stoffen naar gelang van de risico's die daaruit voor de volksgezondheid en het milieu in zijn geheel voortvloeien; alsmede kortere termijnen voor het verwezenlijken van luchtkwaliteitsdoelstellingen m.b.t. kankerverwekkende stoffen.

4.3.2.3. Afzien van communautaire kwaliteitsdoelstellingen voor luchtverontreinigende stoffen waarvan de effecten beperkt blijven tot regionaal of lokaal niveau.

4.3.3. Bekeken moet worden of bij het formuleren van kwaliteitsdoelstellingen ook bepalingen over meettechnieken moeten worden vastgelegd; ter ondersteuning en aanvulling moet daarbij ook naar Europese resp. ISO-normen worden verwezen.

4.3.4. Het ESC gaat ervan uit dat het ook wordt betrokken bij het vaststellen van de kwaliteitsdoelstellingen zelf (en daarmee bij het vervangen van de bestaande regelgeving).

4.3.5. Aan artikel 4 lid 2 moet de volgende bepaling worden toegevoegd:

„Metingen moeten daar worden verricht waar de bevolking aan de hoogste concentraties wordt blootgesteld. Daarbij moet worden gelet op de duur van deze concentraties en op de kenmerken van de verschillende schadelijke stoffen. Bovendien moet de noodzaak tot het uitvoeren van metingen per verontreinigende stof worden nagegaan.”

4.4. Artikel 5

4.4.1. De bepaling in lid 2 van artikel 5 is onlogisch. Immers, om vast te stellen in welke gebieden sprake is van slechte of nog onvoldoende luchtkwaliteit, zijn metingen hoe dan ook geboden. Daarom moeten in eerste instantie ook buiten de in lid 2 van artikel 5 genoemde gebieden metingen worden verricht; latere metingen kunnen dan grotendeels beperkt blijven tot de in lid 2 bedoelde gebieden. Toch moet ook in andere gebieden van tijd tot tijd worden nagegaan of de luchtkwaliteit daar veranderd resp. verslechterd is.

4.4.2. Het ESC is van mening dat moet worden bekeken hoe representatief de resultaten van de in artikel 5, lid 3 bedoelde representatieve metingen zijn; zo nodig dienen andere meetplaatsen te worden gekozen.

⁽¹⁾ De derde en de zestiende „overweging” in de preambule van het richtlijnvoorstel.

⁽²⁾ Blz. 19 en 20 van de toelichting bij het richtlijnvoorstel.

4.4.3. Bij de tenuitvoerlegging van artikel 5, lid 5 lijkt de registratie van periodiek voorkomende maximumwaarden van groot belang. De vraag is dan ook of niet overall permanent metingen moeten worden verricht; de hiervoor benodigde apparatuur is voor bijna alle verontreinigende stoffen voorhanden.

4.5. Artikel 7

4.5.1. De lid-staten moeten worden gemachtigd en verplicht de luchtkwaliteit te verbeteren, ook voor zover en zolang op Gemeenschapsniveau nog geen grenswaarden overeen zijn gekomen. WHO-normen kunnen daarbij als richtsnoer worden gebruikt. Ook in zijn advies over de richtlijn inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging (zie par. 2.3 hierboven) heeft het Comité voor een dergelijke regeling gepleit.

4.5.2. Artikel 7 lid 3 b van het richtlijnvoorstel bepaalt alleen dat het publiek over de in dit artikel genoemde plannen en programma's ter verwezenlijking van kwaliteitsdoelstellingen moet worden ingelicht. Voor de burgers kan het echter van groot belang zijn ook bij het opstellen en operationaliseren van luchtkwaliteitsdoelstellingen in de lid-staten te worden betrokken.

4.6. Artikel 9

4.6.1. Ten aanzien van gebieden met een goede luchtkwaliteit legt de Commissie de lid-staten alleen een informatieplicht op. Van de lid-staten zou echter tevens moeten worden gevraagd, na te gaan of in deze gebieden gebruik kan worden gemaakt van de kwaliteitsdoelstellingen voor gebieden met „zuivere lucht” (zie ook het tweede streepje van par. 4.3.2.1 hierboven).

4.7. Artikel 10

4.7.1. Voor gevallen waarin alarmdrempels worden overschreden, wordt in het richtlijnvoorstel alleen bepaald dat de bevolking daarvan op de hoogte moet

worden gesteld, kennelijk om ervoor te zorgen dat mensen bepaalde activiteiten achterwege laten. Om de uitstoot van schadelijke stoffen te beperken, lijkt het echter van even groot belang dat op basis van nationale wet- en regelgeving tijdelijk spoedmaatregelen worden getroffen.

4.8. Artikel 12

4.8.1. Het ESC stelt voor, naast het uit officiële vertegenwoordigers van de lid-staten bestaande Raadgevende Comité een „comité van deskundigen” in het leven te roepen. Gelet op het belang van het opstellen van kwaliteitsdoelstellingen voor de diverse luchtverontreinigende stoffen bestaat er vooral behoefte aan raadpleging over de besluiten die na inwerkingtreding van de kaderrichtlijn moeten worden genomen. Deskundigen uit de verschillende sociaal-economische sectoren (inclusief milieugroepen) moeten daarbij worden betrokken. Met het oog op de rol die deze deskundigen bij de tenuitvoerlegging van de nieuwe richtlijn dienen te spelen, lijkt het zinvol functie en samenstelling van het „comité van deskundigen” in de richtlijn zelf vast te leggen. Men zou echter ook heel wel kunnen besluiten, genoemde deskundigen in het Raadgevend Comité zelf op te nemen.

4.9. Bijlage I

4.9.1. Het Comité stelt voor de luchtverontreinigende stoffen koolmonoxide en benzeen van de lijst onder punt 2 over te hevelen naar de lijst onder punt 1 (hetgeen dus betekent dat ook de kwaliteitsdoelstellingen voor deze stoffen al vóór 31 december 1996 moeten worden bereikt).

4.9.2. Nagegaan moet worden of op de lijst in Bijlage I verontreinigende stoffen voorkomen die slechts een lokale impact hebben, en waarvoor dus geen communautaire normen vastgelegd hoeven te worden (zie par. 4.3.2.3 hierboven). Anderzijds moet worden bekeken of stoffen die sterk belastend zijn voor de luchtkwaliteit in de hele Europese Unie (bijv. ammoniak, roet uit dieselmotoren, bifenylen (PCB), dioxine en furanen), niet aan de lijst in Bijlage I zouden moeten worden toegevoegd.

Brussel, 22 februari 1995.

De voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

C. FERRER

Advies over de Commissiemededeeling „Actie van de Gemeenschap op het gebied van drugsverslaving en het voorstel van besluit van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een communautair actieprogramma inzake de preventie van drugsverslaving binnen het actiekader op het gebied van de volksgezondheid (1995-2000)”

(95/C 110/04)

De Raad heeft op 20 september 1994 besloten, overeenkomstig artikel 129 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over voornoemde mededeeling.

De Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumentenvraagstukken, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 31 januari 1995 goedgekeurd. Rapporteur was mevrouw Guillaume.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 323e Zitting (vergadering van 22 februari 1995) het volgende advies uitgebracht, dat met meerderheid van stemmen (7 onthoudingen) is goedgekeurd.

1. Inleiding

Het Comité neemt met instemming kennis van het Commissievoorstel m.b.t. een communautaire strategie voor actie op het gebied van drugsverslaving. Drugsverslaving is een in omvang toenemend en complex verschijnsel, dat voor de maatschappij enorme sociale en economische kosten met zich meebrengt. De bevoegdheid voor optreden op dit terrein ontleent de Gemeenschap aan artikel 129 van het EG-Verdrag. Het is zaak dat beleid wordt gecoördineerd en de doelmatigheid van bestaande instrumenten wordt vergroot.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Preventie van drugsverslaving in het kader van de volksgezondheid moet in samenhang worden gezien met het communautair actieprogramma ter bestrijding van drugsverslaving. Tevens wordt erkend dat er een verband bestaat met grote maatschappelijke problemen: uitsluiting, werkloosheid, criminaliteit en het feit dat drugsverslaving niet bij de grenzen ophoudt.

2.2. Krachtens artikel 129 van het EG-Verdrag is het optreden van de Gemeenschap gericht op bevordering van de gezondheid en preventie van ziekten. Drugsverslaving wordt genoemd als een van de bedreigingen van de gezondheid die prioriteit verdient — een zorgwekkend verschijnsel dat moet worden aangepakt via samenwerking op het vlak van justitie en binnenlandse zaken. Deze prioriteit geeft ook aan dat de opvattingen over de vraag hoe drugs zowel op nationaal als op internationaal niveau moeten worden aangepakt, zijn veranderd.

2.3. Sedert in 1985 voor het eerst een discussie is gevoerd over drugsverslaving is het probleem regelmatig aan de orde geweest. Er zijn rapporten gemaakt over de ervaringen van de lid-staten en door gespecialiseerde instellingen van de VN en de WHO. Nu de grenzen van

de landen in Midden- en Oost-Europa zijn opengegaan, wordt het internationale karakter van de drugsplaaq steeds duidelijker.

2.4. Hoewel de gegevens niet altijd betrouwbaar en soms zelfs tegenstrijdig zijn, valt een duidelijke toename vast te stellen op de volgende punten:

- overlijden en ziekte als gevolg van drugsgebruik (cijfers van de Schengen-landen);
- aantal eerste gebruikers;
- percentage verslaafde gedetineerden;
- aids-gevallen als gevolg van drugsgebruik;
- bezorgdheid van de bevolking (betrokkenen zelf en hun families) over de risico's van infectie met HIV.

Hoewel uit diverse cijfers blijkt dat het drugsgebruik escaleert en de ongerustheid van het publiek toeneemt, kan het stijgende aantal verzoeken om behandeling erop duiden dat meer drugsgebruikers van hun verslaving af proberen te komen.

2.5. Uit een recent in Europa gehouden onderzoek⁽¹⁾ bleek dat de oprichting van speciale behandelingscentra algemeen werd toegejuicht, de meningen over het verstrekken van drugsvervangende middelen aan het veranderen zijn, en onder andere jongeren en inwoners van grote steden voorstander zijn van het vrij verstrekken van injectienaalden. Hoewel dit soort onderzoeken of peilingen met een flinke korrel zout moeten worden genomen, geven zij niettemin een beeld van hoe in de maatschappij over drugs wordt gedacht. Het lijkt erop dat maatschappelijke opvattingen thans aan het verschuiven zijn en de gevoeligheid voor het drugsprobleem is toegenomen.

(1) Bron: Eurobarometer 37 — Drugsbestrijdingsweek.

2.6. Op grond hiervan heeft de Commissie het verzoek gekregen de lid-staten te helpen bij het opstellen van een basisprogramma van maatregelen zoals de uitwisseling van gegevens, het opzetten van proefprojecten en de oprichting van een communautair netwerk van NGO's, ten einde tot een optimaal rendement te komen en zoveel mogelijk resultaten te bereiken. Hieruit blijkt dat de Europese burger inmiddels anders tegen dit probleem aankijkt en preventie als een absolute prioriteit beschouwt. Artikel 129 geeft de Commissie de bevoegdheid onderzoek te verrichten naar de oorzaken van drugsverslaving. Hoe belangrijk dit is blijkt uit de grote betekenis die wordt gehecht aan het Europees Waarnemingscentrum voor drugs, dat gegevens en inlichtingen moet verstrekken die tot nu toe niet beschikbaar waren.

2.7. Wij hebben hier te maken met een verschijnsel dat vele facetten heeft. Het Comité ziet dan ook in dat drugsverslaving op lokaal, nationaal en internationaal niveau moet worden voorkomen en dat naar multidisciplinaire en multidimensionale antwoorden moet worden gezocht:

- de voornaamste risicogroepen (waaronder groepen in een kritische leeftijd) moeten worden getraceerd;
- alle betrokkenen moeten worden voorgelicht en opgeleid;
- er moet een adviesorgaan over drugsverslaving komen waarin vertegenwoordigers uit alle lid-staten zitting hebben met nationale comités als centraal referentiepunt voor de talrijke betrokken instanties (met inbegrip van NGO's).

2.8. De in onze hedendaagse maatschappij bestaande — en door de media verspreide — opvatting over „succes” is gebaseerd op status, carrière en materieel bezit. Slagen mensen in dit opzicht niet, dan kan hun een gevoel van mislukking en wanhoop bekruipt. Sommige mensen proberen deze gevoelens door drugs te verdringen, waardoor na behandeling ook hun maatschappelijke rehabilitatie en reïntegratie wordt bemoeilijkt.

2.9. Het Comité is van mening dat het bevorderen van gezondere leefwijzen een brede aanpak vergt. Zo'n aanpak verdient de voorkeur boven de eenzijdige, negatieve benadering die de „say no to drugs”-campagne in de Verenigde Staten kenmerkt. Ofschoon positieve rolmodellen zoals sporters in de eerste benadering een nuttige functie kunnen vervullen, zijn ze alleen effectief bij primaire preventie. De meeste beginnende hard-drugsgebruikers zijn eerder anti-helden, die zich opstandig gedragen en zich via drugs afzetten tegen de maatschappij.

2.10. De aanbeveling van de Commissie verdient bijval op alle drie activiteitengebieden:

- 1) bewustmaking van de bevolking, in het bijzonder door middel van gecoördineerde transnationale acties;

- 2) benutting van de mogelijkheden die andere communautaire beleidsonderdelen, programma's en instrumenten bieden voor de preventie en bestrijding van drugsverslaving;
- 3) initiatieven en acties ten behoeve van jongeren in de schoolleeftijd in de juiste omgeving en het propageren van de beste praktijken hiervoor.

Het Comité adviseert extra geld uit te trekken voor grenssteden met een zeer hoog aantal drugsverslaafden.

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. Indeling en terminologie

3.1.1. Onder „drugsmisbruik” wordt verstaan het niet-medisch gebruik van drugs die alleen voor medische doeleinden zijn bestemd en het gebruik van drugs die geen aanvaard medisch doel dienen.

3.1.2. Drugsmisbruik vloeit niet noodzakelijkerwijs voort uit drugsverslaving; het kan ook een experimenteel of recreatief karakter hebben. Van experimenteel drugsmisbruik is sprake wanneer mensen voor de eerste keer met drugs experimenteren om het effect hiervan te ontdekken. Wordt het drugsgebruik na die eerste keer voortgezet zonder dat dit tot verslaving leidt, dan spreekt men van recreatief drugsmisbruik. Dit kan zowel een zeer sporadisch als een zeer frequent karakter hebben. Bij drugsverslaving ten slotte voelen mensen de dwang voortdurend of van tijd tot tijd een verdovend middel te gebruiken om op die manier de psychotrope effecten ervan te ondergaan of de door afwezigheid ervan veroorzaakte onthoudingsverschijnselen te verlichten.

3.1.3. Omdat het begrip drugsverslaving dus slechts op een specifieke vorm van drugsmisbruik betrekking heeft, en drugsmisbruik meestal een recreatief karakter heeft en niet voortvloeit uit een verslaving, adviseert het Comité het begrip „drugsmisbruik” te hanteren.

3.1.4. Bij drugsmisbruik wordt gewoonlijk vooral gebruik gemaakt van:

- opiaten zoals heroïne;
- stimulerende middelen zoals cocaïne, amfetamine en ecstasy;
- tranquillizers;
- hallucinogene middelen zoals LSD;
- cannabisachtigen zoals cannabis;
- anabole steroïden en stimulerende middelen ter bevordering van sportprestaties.

3.1.5. Afhankelijk van het gevaar dat verdovende middelen opleveren, wordt in sommige landen een onderscheid gemaakt tussen „hard drugs” (bijv. heroïne) en „soft drugs” (bijv. cannabis). (In de Verenigde Staten worden „hard” drugs „narcotica” genoemd, maar dit is uiterst verwarrend omdat een narcoticum in medische en farmacologische zin een verdovend middel is dat narcose, d.w.z. een kunstmatige slaap, teweegbrengt.) De gevaren van drugsmisbruik hangen niet alleen af van het verdovende middel als zodanig, maar bijvoorbeeld

ook van de aard van het gebruik (experimenteel, recreatief of voortvloeiend uit een verslaving) en van de manier waarop het verdovende middel wordt geconsumeerd (roken, snuiven, oraal of inspuiten). Worden amfetaminen af en toe en in kleine hoeveelheden oraal gebruikt, dan kunnen zij als soft drugs worden beschouwd; worden zij regelmatig of in verband met een verslaving met een injectiespuit ingebracht, dan is sprake van een hard drug. Omdat het dus moeilijk is drugs precies in te delen, is het Comité van mening dat het begrip „drugsmisbruik” het misbruik van alle soorten verdovende middelen moet omvatten, en dat zo nodig gebruik wordt gemaakt van specifieke en ondubbelzinnige terminologie (bijv. „spuitende drugsgebruikers”).

3.2. Wanneer lid-staten verschillend denken over de vraag of verzorging, begeleiding, behandeling of reclassering van drugsverslaafden onder artikel 129 vallen, kunnen moeilijkheden ontstaan. Om beleidsverschillen binnen de EU te verkleinen, is het in de ogen van het ESC van belang dat lid-staten onderling informatie uitwisselen. Wordt hiertoe in sterkere mate overgegaan, dan kan daarvan ook op communautair niveau profijt worden getrokken.

3.3. Analyse van lichaamsweefsel

3.3.1. Om drugsmisbruik of -verslaving aan het licht te brengen, wordt in sommige kringen (met name in de Verenigde Staten) gepleit voor het uitvoeren van aselechte analyses van lichaamsweefsel. Gesteld wordt dat zulke analyses een ontmoedigend effect op het gebruik van drugs hebben, en voorts kunnen helpen drugsgebruikers op het spoor te komen, zodat zij passende adviezen of behandeling kunnen krijgen. Het Comité wijst het uitvoeren van aselechte analyses af, behalve bij diegenen bij het wie het gebruik van verdovende middelen grote risico's voor de veiligheid van anderen met zich meebrengt (bijv. buschauffeurs of luchtverkeersleiders) of bij deelnemers aan sportevenementen. Het ESC twijfelt dan ook aan de noodzaak van de in punt 56 van het Commissiedocument genoemde mededeling over de betrouwbaarheid van huidige testmethoden.

3.3.2. Het Comité wijst dergelijke analyses om de volgende redenen van de hand:

- mogelijke baten van tests op lichaamsweefsel wegen niet op tegen het feit dat daarmee inbreuk wordt gemaakt op de grondrechten van burgers;
- aan het verkrijgen van bloed-, urine-, of haarmonsters kleven een aantal praktische moeilijkheden;
- haartests kunnen het gebruik van verdovende middelen aan het licht brengen dat maanden of jaren eerder heeft plaatsgevonden;
- voor nauwkeurige testresultaten zijn dure testmethoden nodig;
- omdat verdovende middelen uiteenlopende stofwisselingsprocessen kennen, zijn de sporen van het gebruik van heroïne en cocaïne reeds een paar dagen na consumptie verdwenen, terwijl het gebruik van cannabis weken of zelfs maanden later nog kan worden aangetoond;

- bij analyse van lichaamsweefsel kan het voorkomen dat de aanwezigheid van voor medische doeleinden gebruikte drugs (inclusief methadon) wordt aangetoond;
- waarschijnlijk zal met drugstests meestal het gebruik van cannabis worden aangetoond; dit verdovende middel levert in het algemeen minder problemen op en behandeling is dan ook zelden nodig.

3.4. Het Comité is van mening dat:

- 1) aan het op een positieve en verantwoorde manier bewustmaken van het publiek bijzondere prioriteit moet worden toegekend. De media moeten worden opgeroepen, de verantwoordelijkheid van ouders, onderwijzend personeel, politie en relevante gezondheids- en hulpinstanties te benadrukken en te wijzen op de noodzaak van samenwerking tussen de betrokkenen;
- 2) alle bewustmakingsprogramma's adequaat moeten worden geëvalueerd. De indruk bestaat dat de drugsbestrijdingsweken, waarin naar maximale mediabelangstelling wordt gestreefd en bijvoorbeeld aandacht wordt besteed aan bepaalde schoolprogramma's, zeer succesvol zijn gebleken;
- 3) telefoonhulplijnen, waarvan familie en vrienden gebruik kunnen maken voor het inwinnen van dikwijls praktische en eenvoudige adviezen, van onschatbare waarde zijn. Het blijkt dat de onwetendheid over de toegang tot hulpverlening veel groter is dan de onwetendheid over het verkrijgen van drugs.

3.5. Het Comité vindt dat speciale aandacht moet worden besteed aan scholen in risicogebieden. In het kader van beroepsbegeleiding moet ook plaats worden ingeruimd voor cursussen voor leraren, jeugdwerkers en andere beroepsgroepen die met drugsgebruikers in aanraking kunnen komen (bijv. gevangenisbewakers).

3.6. Het Comité wijst voorts op de noodzaak van:

- uitwisselingen van onderwijzend personeel en leerlingen;
- proefprojecten tussen lokale overheden;
- multidisciplinaire netwerken voor drugspreventie;
- risicoverminderingmethoden.

3.7. Drugsvervangende middelen, vroegtijdige opsporing en de verstrekking van injectienaalden

3.7.1. Toen HIV de kop opstak, werd in de meeste lid-staten gezocht naar praktische tegenmaatregelen. Er kwamen programma's gericht op het uitdelen van schoon injectiemateriaal aan spuitende drugsgebruikers, en de verstrekking van het heroïne-substituut methadon aan verslaafden werd uitgebreid. Het is duidelijk gebleken dat programma's gericht op het inwisselen van injectienaalden een aantal positieve effecten hebben

gesorteerd: drugsgebruikers zijn eerder een beroep gaan doen op hulpinstanties, het is gelukt de verspreiding van HIV te beperken, en veel betrokkenen hebben besloten zich te laten behandelen. Op dit moment vindt in alle landen van de EU (behalve in Griekenland, dat echter op het punt staat hiermee te beginnen) behandeling d.m.v. toediening van een onderhoudsdosis methadon plaats. Tussen lid-staten bestaan in dit opzicht echter enorme verschillen: zowel ten aanzien van de mate waarin methadon voorhanden is als m.b.t. de manier waarop de hulp wordt verstrekt. In het Verenigd Koninkrijk en Denemarken halen verslaafden hun methadon gewoonlijk bij de plaatselijke apotheek en nemen ze die vervolgens mee naar huis; de overige lid-staten geven er de voorkeur aan het gebruik van methadon in gespecialiseerde klinieken te laten plaatsvinden. Hoewel op internationaal niveau duidelijke aanwijzingen bestaan dat behandeling met methadon de fysieke en mentale gezondheid ten goede komt, en bijdraagt aan het terugdringen van sterfte, criminaliteit en HIV-overdracht, moet dringend worden onderzocht welk type programma's voor methadonbehandeling het meeste effect heeft. De tussen lid-staten uiteenlopende benaderingswijzen bieden in dit kader goede mogelijkheden voor vergelijkend onderzoek. Hoewel methadon het meest algemeen aanvaarde middel is om een opiatenverslaving te behandelen, moeten ook de resultaten van momenteel plaatsvindend onderzoek naar andere opiaten zoals buprenorfine (en heroïne) worden gevolgd.

3.7.2. De wijdverbreide aanwezigheid van drugs in de meeste gevangenissen, het hoge percentage spuitende drugsgebruikers onder gedetineerden en de bestaande huiver bij autoriteiten om schoon injectiemateriaal of methadon te verstrekken — al deze factoren vormen een ideale voedingsbodem voor de verspreiding van HIV. Er is een aantal vernieuwende initiatieven genomen om dit probleem te lijf te gaan. Het vraagstuk van drugsmisbruik in gevangenissen moet dringend worden aangepakt en zou sterk gebaat zijn bij samenwerking tussen lid-staten.

3.8. Omgevingsfactoren

3.8.1. Het staat buiten kijf dat omgevingsfactoren op verschillende manieren belangrijke determinanten zijn voor drugsmisbruik. Zulke factoren kunnen er in diverse opzichten toe bijdragen dat mensen verdovende middelen gaan gebruiken: ze kunnen de drempel om met drugs te beginnen verlagen, het risico verhogen dat drugsgebruikers geleidelijk overschakelen op gevaarlijker drugs, en het gevaar doen toenemen dat mensen afglijden van experimenteel naar recreatief gebruik en dan naar een verslaving. Omgevingsfactoren zijn ook van belang om vast te stellen of mensen drugs blijven gebruiken of ermee stoppen, en om na te gaan of drugsgebruikers tijdelijk of voorgoed van de drugs af zijn.

3.8.2. De huidige drugsplaag, die in de jaren tachtig de kop opstak en sindsdien voortdurend is toegenomen, wijkt duidelijk af van het opkomend drugsmisbruik in de jaren zestig dat veel beperkter in omvang was. Terwijl drugsmisbruik toen voornamelijk in de middenklasse

voorkwam en vaak samenhang met het streven naar „persoonlijke groei” of het zoeken naar „diepere betekenis”, treft het grootschalig drugsmisbruik nu hoofdzakelijk (maar niet uitsluitend) verpauperde stadswijken met hoge werkloosheid. Wanneer vooruitzichten op een baan en een inkomen (dat voor vrijetijdsbesteding van groot belang is) nagenoeg ontbreken, vormen verdovende middelen voor velen een verleidelijk alternatief. Om dagelijks aan drugs te komen en hun dealer te kunnen betalen, zijn verslaafden vaak de hele dag in de weer met doorgaans verboden activiteiten. Veel verslaafden noemen „verveling” als één van de redenen waarom zij na eenmaal te zijn afgekickt weer in hun verslaving terugvallen. Voor anderen geldt dat de belofte van hoge inkomsten en de beperkte kansen op legaal werk een carrière als drugsdealer tot een aantrekkelijk perspectief maken.

3.9. Vrouwen en etnische minderheden

3.9.1. Hoewel vrouwen en etnische minderheden met een drugsverslaving niet aanwijsbaar anders worden behandeld, bestaan toch indicaties dat deze groepen minder makkelijk toegang hebben tot advies en begeleiding. Vrouwelijke drugsverslaafden worden sterker gestigmatiseerd dan mannelijke en kunnen in geval van zwanger- of moederschap beducht zijn voor de bemoeizucht van zorginstellingen. Vooral vrouwen die kinderen opvoeden of bijvoorbeeld als prostituee werkzaam zijn, kunnen er grote moeite mee hebben bij hulpdiensten aan te kloppen. Voor etnische minderheden is het van belang dat informatie en behandeling zijn afgestemd op hun eigen taal en cultuur.

4. Conclusies

Drugsverslaging vormt een gigantisch probleem met enorme financiële en maatschappelijk gevolgen en een ondermijnende uitwerking op de menselijke gezondheid. Hoewel in iedere lid-staat reeds beleid wordt gevoerd om dit probleem aan te pakken, bestaan slechts weinig voorbeelden van doeltreffende maatregelen.

Het Comité onderschrijft het initiatief dat de Commissie ter zake heeft genomen, in het besef dat dringend steun moet worden verleend aan:

1. het evalueren van recent onderzoek en ervaringen;
2. het aanmoedigen en evalueren van vernieuwende programma's, vooral op onderwijsgebied;
3. de uitwisseling van informatie en ervaringen.

Het Comité beseft dat voor het oplossen van het drugsprobleem meer nodig is dan geld alleen: van belang is ook dat d.m.v. netwerken op alle niveaus meer wordt

gedaan ter bevordering van informatie-uitwisseling. Het ESC dringt aan op maximale en creatieve inzet van moderne technologie. Aangezien kant-en-klare oplossin-

gen ontbreken en bestrijding van het drugsprobleem een lange adem vergt, benadrukt het Comité dat een adequaat lange-termijnbeleid geboden is.

Brussel, 22 februari 1995.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
C. FERRER

Advies over:

- het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en van de Raad betreffende Gemeenschapsmodellen, en
- het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en van de Raad inzake de rechtsbescherming van modellen

(95/C 110/05)

Het Economisch en Sociaal Comité heeft op 30 mei 1994 besloten, overeenkomstig artikel 23, tweede alinea, van het Reglement van Orde, een vervolgadvis op te stellen over de voornoemde voorstellen.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 3 februari 1995 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Pardon.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 323e Zitting (vergadering van 22 februari 1995) het volgende advies met meerderheid van stemmen (3 onthoudingen) aangenomen.

1. Inleiding

Aangekondigd was dat het Europees Parlement vóór zijn ontbinding i.v.m. de verkiezingen een advies zou opstellen. Het Economisch en Sociaal Comité heeft zijn advies⁽¹⁾ eerder willen uitbrengen en stelde daarin vast dat het beter was, zonder uitstel een eerste deeladvies uit te brengen, dat nochtans definitief is, en waarin alleen op belangrijke en omstreden kwesties is ingegaan.

Het behandelde daarin de volgende regelingen uit de ontwerp-verordening:

- Artikel 5: nieuwheid van het model;

- Artikel 6: eigenheid van het model;
- Artikel 23: de „reparatieclausule”.

Dit advies werd tijdens de 317e Zitting (vergadering van 6 juli 1994) aangenomen.

De overige in het voorstel van de Commissie opgeworpen kwesties moeten nu in het vervolgadvis worden behandeld.

2. Algemeen

2.1. De Commissie heeft twee documenten voorgelegd: een voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en van de Raad betreffende Gemeenschapsmodellen (COM(93) 342 def. van 3 december 1993) en een voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en van de Raad inzake de rechtsbescherming

⁽¹⁾ PB nr. C 388 van 31. 12. 1994.

van modellen (doc. COM(93) 344 def. van 3 december 1993).

3. De verordening betreffende Gemeenschapsmodellen

3.1. De voorgestelde verordening heeft betrekking op industriële modellen en produkten waarin deze zijn verwerkt. Er wordt mee beoogd vrij verkeer, onvervalste mededinging en een passende bescherming van deze vorm van industriële en commerciële eigendom te waarborgen.

3.2. Onder „model” wordt de met menselijke zintuigen waarneembare uiterlijke kenmerken van een voortbrengsel verstaan. Esthetische criteria spelen hierbij geen rol.

3.3. Het model van een produkt in het bijzonder heeft het afgelopen decennium aanzienlijk aan betekenis gewonnen. Vele goederen zijn immers niet alleen op grond van hun functie bij de consument gewenst, maar ook, in steeds sterkere mate, vanwege hun vormgeving.

3.4. Doordat de toepassing van de verschillende nationale beschermingssystemen beperkt blijft tot het grondgebied van de afzonderlijke lid-staten, zijn importeurs verplicht tot meerdere aanmeldingen, betaling van meerdere heffingen in de onderscheidelijke lid-staten en tot beheer van onderling afwijkende nationale rechten. Met dit voorstel wordt ernaar gestreefd, dit probleem te ondervangen door één, naast de verschillende nationale systemen bestaand en in de hele Gemeenschap geldend recht in te voeren.

3.5. Hoogwaardige modellen zijn een belangrijk hulpmiddel voor in de Gemeenschap gevestigde ondernemingen in de strijd met concurrenten uit derde landen, waar de arbeidskosten vaak lager liggen.

Modellen zijn echter vaak gemakkelijk na te bootsen en bovendien vergt dit in veel gevallen geen bijzondere know how. Doel van het voorstel is derhalve, tegemoet te komen aan de behoefte van het bedrijfsleven aan regels die tenminste een zekere mate van bescherming tegen ongeoorloofd gebruik van modellen bieden.

Volgens de Commissie kunnen deze doelstellingen alleen bij wege van een verordening als juridisch instrument bereikt worden.

Modelbescherming in de Gemeenschap zal geschieden middels een tweeledig systeem met enerzijds een op inschrijving gebaseerde bescherming en anderzijds een op het moment van openbaarmaking van het model ontstane bescherming van rechtswege.

3.6. De fundamentele voorwaarden voor bescherming zijn dat het model nieuw is en eigenheid vertoont. Dit betekent dat het door een ter zake deskundige gebruiker van andere op de markt zijnde modellen kan worden onderscheiden.

Wordt een Gemeenschapsmodel niet ingeschreven, dan is de rechthebbende slechts tegen namaak beschermd. Inschrijving daarentegen verschaft de rechthebbende een absoluut uitsluitend gebruiksrecht.

3.7. Het is de bedoeling dat de beschermingsduur voor niet-ingeschreven Gemeenschapsmodellen drie jaar bedraagt. Zijn deze wél ingeschreven, dan bedraagt de beschermingsduur vijf jaar, verlengbaar met vier maal vijf jaar tot maximaal vijftientig jaar.

3.8. De Commissie stelt in de ontwerp-verordening voor, de termijn van 25 jaar tot drie jaar te verkorten in het geval van reserve-onderdelen voor reparatiedoeleinden. Bij dure, ingewikkelde produkten met een lange levensduur, zoals auto's, kan modelbescherming voor de onderdelen van het produkt namelijk een geheel zelfstandige markt voor deze onderdelen creëren. Daarom is een clause voor reparaties ingevoerd, waarin nabootsing van modellen ter vervaardiging van reserve-onderdelen pas toegestaan wordt drie jaar nadat het produkt waarvoor het model is gebruikt, voor het eerst in het verkeer is gebracht. Hierdoor krijgt de maker van het model gedurende drie jaar een uitsluitend recht.

4. De richtlijn inzake de rechtsbescherming van modellen

4.1. De met de voorgestelde verordening beoogde communautaire bescherming kan bestaande nationale bescherming niet van de ene dag op de andere vervangen en daarom zullen, althans tijdelijk, twee stelsels van toepassing zijn. Zelfs als het Gemeenschapsmodel in werking treedt en de ontwerpers en hun rechthebbenden daaraan de voorkeur geven om zich te beschermen, dan nog zijn de nationale autoriteiten gedwongen, hun inschrijvingssystemen te handhaven ten einde met verkregen rechten rekening te houden. De door de houders van nationale rechten verrichte inschrijvingen moeten kunnen worden verlengd tot het einde van de in de wetgeving van het desbetreffende land vastgestelde maximale beschermingsduur.

Bovendien is het onvermijdelijk dat sommige nationale ondernemingen die uitsluitend op lokale markten actief zijn, zich slechts van nationale bescherming willen blijven bedienen, zelfs indien in het algemeen de voorkeur aan bescherming via het Gemeenschapsmodel wordt gegeven.

Tenslotte zou de overgang van bescherming op nationaal naar bescherming op communautair niveau wel eens een langdurige geschiedenis kunnen worden voor bepaalde modelhouders die wellicht een zekere periode nodig hebben om zich aan het communautaire stelsel aan te passen.

4.2. Met het voorstel voor een richtlijn wordt beoogd de juridische hindernissen voor het vrije verkeer van goederen waarvoor modellen gebruikt zijn, te verminderen en onvervalste mededinging op de interne markt te verwezenlijken.

4.3. Het voorstel voor een richtlijn is een noodzakelijke aanvulling op de verordening betreffende Gemeenschapsmodellen.

4.4. Overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel omvat de onderlinge aanpassing niet alle onderdelen van de nationale voorschriften aangaande de bescherming van modellen, maar alleen de voor coëxistentie van nationale en communautaire bescherming noodzakelijke regels.

Het gaat daarbij om de definitie van „model”, voorwaarden voor bescherming, alsmede uitsluitingsgronden, onschadelijke openbaarmaking in relatie tot de voorwaarden nieuwheid en specificiteit, omvang en duur van de bescherming, redenen voor weigering of nietigheid, de definitie van uit modellen voortvloeiende rechten, hun beperking en uitputting inbegrepen.

5. Behandeling van de ontwerp-verordening

5.1. Artikel 1

De term „model” lijkt niet in alle talen dezelfde betekenis te hebben en dient daarom aan een nauwkeurige analyse te worden onderworpen, met name om de definitie van artikel 3, onder a), gemakkelijker hanteerbaar en duidelijker te maken.

5.2. Artikel 2

In de tekst moet worden gewezen op het verband tussen dit artikel en Verordening nr. 40/94 van de Raad van 20 december 1993⁽¹⁾ waarbij het Bureau voor harmonisatie binnen de interne markt (merken, ontwerpen en modellen) werd ingesteld.

5.3. Artikel 3

De in dit artikel neergelegde definities lijken ruim te zijn, hoewel in de toelichting op de ontwerp-verordening wordt opgemerkt dat de opsommingen in dit artikel als voorbeeld bedoeld zijn en geen uitputtend karakter hebben.

De definitie van model uit artikel 3 onder a), kan wellicht als volgt luiden: het uiterlijk van het voortbrengsel in zijn geheel of van een deel ervan, zoals dat door met name de specifieke kenmerken van de lijnen, de omtrek, de kleuren, de effecten, de vorm en/of de materialen van het voortbrengsel zelf en/of de versiering ervan wordt gegeven.

Uitdrukkelijk moet worden bepaald dat de verordening niet van toepassing is op computerprogramma's en halfgeleiders.

5.4. Artikel 4

Nagegaan moet worden of de in dit artikel genoemde algemene voorwaarden verenigbaar zijn met artikel 25 van de Overeenkomst inzake de handelsaspecten van de intellectuele eigendom, met inbegrip van de handel in nagemaakte goederen.

Het Comité is het eens met de inhoud van artikel 4, lid 2, maar wil dat deze bepaling beter wordt geformuleerd, zodat duidelijk tot uiting komt dat alle

bescherming wordt onthouden aan onderdelen van een samengesteld produkt die zelf niet aan de voorwaarden voor nieuw- en eigenheid voldoen.

Wellicht kan in dit lid „voorwerp” door „produkt” worden vervangen en de laatste passage („indien ... voldoet”) als volgt worden gewijzigd: „indien dit onderdeel bijdraagt tot de nieuwheid en eigenheid van het samengestelde produkt”.

5.5. Artikel 7

De „datum” waarop een model voor het publiek beschikbaar is gesteld, moet duidelijker worden omschreven. Vaststelling van deze datum is namelijk belangrijk.

Verder is niet duidelijk of de aldus vastgestelde datum mondiaal of alleen op het grondgebied van de Europese Unie geldt. Om het begin van de driejarige beschermingsperiode mede aan de hand van deze datum te kunnen bepalen, moet worden vermeld dat de datum van beschikbaarstelling aan het publiek binnen de betrokken kringen in de Europese Unie bekend dient te zijn.

5.6. Artikel 8

Ten slotte moet een derde zin worden toegevoegd die als volgt kan luiden: „Degene die beweert eigenaar van een niet-ingeschreven model te zijn, moet op verzoek van een derde de datum waarop dat model voor het publiek beschikbaar werd gesteld, meedelen.”

Omwille van de duidelijkheid moeten de verschillende in deze bepaling neergelegde hypothesen afzonderlijk worden omschreven.

5.7. Artikel 9, lid 1

Uit de toelichting valt af te leiden dat deze bepaling is bedoeld om modellen waarvan het uiterlijk volledig door de te vervullen functie wordt bepaald, van bescherming uit te sluiten. Hierbij is geen enkele vrijheid toegelaten en daarom kan het model geen willekeurige kenmerken hebben. Derhalve dient de formulering te worden gewijzigd en het woord „willekeurige” te worden geschrapt.

5.8. Artikel 9, lid 2

Van bescherming worden slechts uitgesloten die onderdelen van het model die absoluut noodzakelijk zijn voor het verbinden van twee elementen, zodat ieder daarvan zijn functie kan vervullen. Doel van deze uitsluiting is te verzekeren dat produkten van verschillende merken samen kunnen worden gebruikt. Daarom moet de zinsnede „mechanisch met een ander voortbrengsel te kunnen samenvoegen of te kunnen verbinden” beperkend worden uitgelegd. Met het woord „samenvoegen” wordt de indruk gewekt dat deze bepaling ook van toepassing is op modellen of delen daarvan die geen

⁽¹⁾ PB nr. L 11, van 14. 1. 1994, blz. 1-36.

onderdeel uitmaken van het element waarmee de verbinding tot stand kan worden gebracht. Ten einde vergissingen te voorkomen, is het daarom beter de passage „te kunnen samenvoegen of” te schrappen.

Zo is een autoportier uiteraard bestemd om in de carrosserie te worden ingebouwd en daarom kunnen de afmetingen van het portier geen voorwerp van een monopolie zijn. De uiterlijke vorm van het portier of de versiering daarvan kunnen natuurlijk wel worden beschermd.

Hetzelfde geldt voor een autowiel. Dit is bestemd om onder een bepaald type auto te worden gemonteerd. In het wiel bevinden zich gaten die met de desbetreffende schroefbouten moeten corresponderen; anders kan het wiel immers niet onder de auto worden gemonteerd. Aantal gaten en velgdikte kunnen dus nooit voorwerp van een monopolie zijn. Daarentegen komen alle andere elementen van de vorm (het ontwerp) van het wiel wel voor bescherming in aanmerking. Autowielafabrikanten mogen dus voor alle automodellen wielen produceren, mits het model van die wielen van het origineel verschilt.

5.9. Artikel 10

Dit in de Conventie van Parijs neergelegde beginsel heeft betrekking op modellen, maar niet op „de exploitatie of de publikatie ervan”. Wil men dit beginsel volledig tot recht doen komen, dan dient deze passage uit het artikel te worden geschrapt.

5.10. Artikel 12

De referentiedatum, waaruit de beschermingsduur van het niet-ingeschreven Gemeenschapsmodel valt af te leiden, is voor een derde moeilijk te bepalen. Daarom valt er aan te denken, de houder van een niet-ingeschreven Gemeenschapsmodel te verplichten op een ieders verzoek mededeling te doen van de datum waarop de bescherming aanvangt.

5.11. Artikel 14

In lid 2 moet uitdrukkelijk worden bepaald dat het aldaar gaat om een uitzondering op lid 1 waarin de rechthebbende wordt aangewezen.

In dit lid dient, althans in de Franse versie, het woord „fonctions” tevens te worden vervangen door „obligations”.

5.12. Artikel 15

In dit artikel wordt terecht bepaald dat in het geval van meerdere ontwerpers, het recht op het Gemeenschapsmodel hun gezamenlijk toekomt.

De verschillende mogelijkheden om dit recht uit te oefenen, moeten echter nader worden aangegeven.

In beginsel moeten deze bij overeenkomst worden vastgesteld. Is dat niet het geval, dan moet het recht gezamenlijk worden uitgeoefend, aldus de toelichting op de verordening.

Er zou een dusdanige regeling kunnen worden ingevoerd dat mede-ontwerpers het recht onafhankelijk van elkaar kunnen uitoefenen, zoals in de Benelux-wetgeving⁽¹⁾ het geval is.

5.13. Artikel 16, lid 1

De in dit lid genoemde vordering strekt tot overdracht van het recht aan de houder van het Gemeenschapsmodel. Het is beter de op 11 januari 1995 door de Commissie voorgestelde variant te volgen: „kan de rechthebbende ... vanaf het ontstaan van het Gemeenschapsmodel vorderen, als de rechtmatige houder ervan te worden erkend.”

5.14. Artikel 16, lid 3

De termijn van twee jaar zou ook voor het niet-ingeschreven Gemeenschapsmodel moeten gelden.

5.15. Artikel 19

Het verband tussen dit artikel en artikel 39, lid 4, moet in acht worden genomen.

5.16. Artikel 20

In dit artikel wordt aan de houder van een niet-ingeschreven Gemeenschapsmodel het recht verleend, derden te verbieden een identiek maar „nagemaakt” model te gebruiken. Deze bepaling is met name voor de textielindustrie slechts aanvaardbaar als de bewijslast wordt omgedraaid. Anders gezegd, de modelhouder zou over het voordeel van een „begin van bewijs” moeten beschikken: als hij kan bewijzen dat hij de ontwerper van het model is en dat het model van een derde in ieder geval vergaand met het zijne overeenkomt, moet gedaagde het bewijs te leveren dat hij dat model niet heeft nagemaakt.

Deze bepaling moet worden vereenvoudigd en verduidelijkt.

5.17. Artikel 21

De modelhouder moet de mogelijkheid hebben, een inbreukactie tegen de fabrikant van de produktiemiddelen waarmee het model is nagemaakt, in te stellen wanneer zijn model onrechtmatig in een produkt is verwerkt (zie in dit verband het voorstel voor een verordening van de Raad⁽²⁾ tot vaststelling van maatre-

⁽¹⁾ Eenvormige Benelux-wet op de warenmerken, ondertekend te Brussel op 19. 3. 1962 en gewijzigd op 10. 11. 1983 en 2. 12. 1992; de laatste wijziging is nog niet in werking getreden.

⁽²⁾ PB nr. L 341 van 30. 12. 1994, blz. 8.

gelen om het in het vrije verkeer brengen, uit- en doorvoer van nagemaakte en van door piraterij verkregen goederen te verbieden.

De inschrijving kan hoe dan ook geen terugwerkende kracht hebben.

5.18. Artikel 27, lid 1

Uit de tekst onder b), meer in het bijzonder de verwijzing naar artikel 9, lid 2, valt af te leiden dat een Gemeenschapsmodel gedeeltelijk nietig kan worden verklaard.

Op „samenvoeging of verbinding gerichte kenmerken” kunnen stellig aan de inschrijvingsvereisten nieuwheid en eigenheid voldoen. Uitsluitend wanneer de samenvoeging of verbinding zelf voorwerp van een modelrecht vormen, is het model van deze kenmerken op basis van artikel 9, lid 2, nietig.

Doorgaans is dit laatste model evenwel niet zelfstandig, maar vormt het een onderdeel van een meeromvattend model waarvan de bescherming zich niet uitstrekt tot het model van de kenmerken; zulks is immers krachtens artikel 9, lid 2, uitgesloten. Hierdoor wordt het model niet nietig, maar wordt slechts de beschermingsomvang ervan beperkt.

Daarom geldt de verwijzing in artikel 27, lid 1, naar artikel 9, lid 2, slechts voor die gevallen waarin de op samenvoeging of verbinding gerichte kenmerken onderwerp van een zelfstandig model zijn. Verder dienen, als gedeeltelijke nietigheid kan worden ingeroepen, ook de consequenties daarvan in aanmerking te worden genomen. In de procedureregels moet derhalve ook de mogelijkheid worden opgenomen, de inschrijving te wijzigen zodat iedereen kan constateren dat een bepaald ingeschreven Gemeenschapsmodel gedeeltelijk nietig is verklaard. Dit is echter niet wenselijk, omdat een dergelijk systeem niet overeenkomt met de eenvoud waarnaar met de ontwerp-verordening wordt gestreefd.

5.19. Artikel 27, lid 2

In deze bepaling en de artikelen 56 en 88, die daarop voortbouwen, wordt onvoldoende geformuleerd waarom een derde, die niet de namaker maar wel op de hoogte is van een in dit lid opgenomen nietigheidsgrond, de rechter niet kan verzoeken het model nietig te verklaren.

5.20. Artikel 39

De opsomming in lid 3 is facultatief. De rapporteur stelt voor, de mogelijkheid in te voeren, een gedetailleerde lijst op te stellen van de kenmerken waaraan het model naar de mening van de verzoeker zijn nieuwheid en eigenheid ontleent. Deze lijst kan voor zowel de model-

houder als derden nuttig zijn bij een eventuele latere vaststelling van de geldigheid en omvang van de bescherming.

5.21. Artikel 40

De meervoudige aanvraag is onderworpen aan het vereiste dat de produkten waarvoor de modellen zijn bestemd, tot dezelfde subklasse behoren dan wel „stellen of samenstellen” van voorwerpen vormen.

Deze beperking is te strikt; de verwijzing naar subklassen dient te worden geschrapt.

Inschrijvingsrechten mogen niet dusdanig worden geheven dat de meervoudige aanvraag door de enkelvoudige wordt „gesubsidieerd”.

5.22. Artikel 52

Lezing van dit artikel in samenhang met artikel 21, lid 2, leert dat de modelhouder tijdens de opschortingsperiode slechts de aan een niet-ingeschreven Gemeenschapsmodel verbonden rechten kan laten gelden.

Belangen zijn in het geding wanneer de publikatie van een ingeschreven gemeenschapsmodel wordt opgeschort. Daarom moeten alle aan een ingeschreven gemeenschapsmodel verbonden rechten, zelfs in geval van opschorting van publikatie, worden toegekend en dient de inschrijving van eenvoudigere formaliteiten en lagere retributies vergezeld te gaan.

Aan modellen waarvan de publikatie is opgeschort, moeten dezelfde rechten worden toegekend als die welke uit een ingeschreven model voortvloeien.

Dit zou kunnen geschieden door artikel 21, lid 2, als volgt duidelijker te formuleren: wordt de publikatie van een ingeschreven Gemeenschapsmodel op grond van artikel 52 opgeschort, dan geniet de houder van dit model de in artikel 20 genoemde rechten.

Belanghebbenden dienen de mogelijkheid te krijgen, zich met één inzagerecht tot het Bureau te wenden in verband met modellen waarvan de publikatie is opgeschort.

Ten einde aan eventuele bestaande vertrouwelijkheidsvereisten te voldoen, zou voor modellen waarvan de publikatie is opgeschort, kunnen worden voorzien in een „open” inschrijving — waarbij derden een inzagerecht hebben — en een „gesloten” inschrijving — waarbij dat niet het geval is.

5.23. Artikel 89, lid 2

In artikel 89, lid 2, is een vermoeden van rechtsgeldigheid neergelegd in die zin dat een Gemeenschapsmodel als nieuw in de zin van artikel 5 moet worden beschouwd wanneer de houder bewijzen aanvoert dat het model eigenheid vertoont.

Dit betekent dat het model wordt geacht op grond van artikel 5 nieuw te zijn wanneer de eigenheid ervan in de zin van artikel 6 kan worden gestaafd.

Op bladzijde 71 van het voorstel voor een verordening wordt in de toelichting op artikel 89 als volgt uiteengezet hoe de zinsnede „bewijzen aanvoert tot staving van zijn bewering” moet worden uitgelegd:

De bepalingen van artikel 89 aangaande de bewijslast vormen in feite een omkering daarvan ten laste van de gedaagde — eiser in reconventie, d.w.z. de mogelijke namaker, en niet van de rechthebbende.

Wanneer de houder de eigenheid van zijn model weet te bewijzen, wordt dit als nieuw beschouwd tot het tegendeel in een nietigheidseis in reconventie door gedaagde wordt bewezen.

Het model wordt dus geacht „eigenheid” in de zin van artikel 6 te vertonen en nieuw in de zin van artikel 5 te zijn totdat het tegendeel is bewezen.

5.24. Artikel 93

Krachtens lid 2 van dit artikel kan een Gemeenschapsmodellengerechtigde een inbreukpleger bevelen, informatie over de oorsprong van de inbreukmakende voortbrengselen te verstrekken.

In bepaalde industriële sectoren waarin produkten zeer snel circuleren, kan het nodig zijn onmiddellijk informatie te bemachtigen, zodat de modelhouder de oorsprong van het nagemaakte goed zo snel mogelijk kan bepalen. Wanneer de houder de bron via een actie tegen een verkoper moet lokaliseren, heeft hij te maken met een uiterst moeilijke, kostbare en inefficiënte procedure.

Dit laatste geldt des te meer wanneer een vordering op een niet-ingeschreven model steunt (de daaruit voortvloeiende rechten beschermen slechts tegen te kwader trouw gemaakte of gebruikte copieën), terwijl de verkoper te goeder trouw is.

Daarom moet wellicht een bepaling worden toegevoegd krachtens welke de houder van een ingeschreven — en vooral van een niet-ingeschreven model — evenals in het Duitse recht en onafhankelijk van de actie wegens namaak — een vordering kan instellen ter verkrijging van informatie waarmee hij de „opzettelijke” namaker kan opsporen.

Deze vordering zou vergezeld kunnen gaan van zekerheidsstelling (vgl. de verordening betreffende de bestrijding van namaak), zodat zij niet leidt tot disproportionele verkrijging van concurrentiegevoelige informatie.

6. Behandeling van de ontwerp-richtlijn

Het Comité hecht zijn volledige goedkeuring aan de ontwerp-richtlijn.

Brussel, 22 februari 1995.

De voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

C. FERRER

Advies over het voorstel voor een verordening (EG) van de Raad inzake de verlening van financiële bijstand aan Portugal voor een specifiek moderniseringsprogramma voor de textiel- en kledingindustrie (1)

(95/C 110/06)

De Raad heeft op 5 januari 1995 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 130 B van het Verdrag het Economisch en Sociaal Comité om advies te vragen over voornoemd voorstel.

De Afdeling voor regionale ontwikkeling, ruimtelijke ordening en urbanisme, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden van het Comité was belast, heeft haar advies op 14 februari 1995 opgesteld. Rapporteur was de heer Cal.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 323e Zitting van 22 en 23 februari 1995 (vergadering van 22 februari 1995) het volgende advies uitgebracht, dat met meerderheid van stemmen (4 onthoudingen) werd goedgekeurd.

1. Het Economisch en Sociaal Comité heeft in zijn advies van 2 juni 1994 (2) het belang erkend van en zijn steun verleend aan een communautair initiatief ter modernisering van de textielindustrie in Portugal. Daarmee wordt beoogd, de bestaande industrie te moderniseren en daarnaast diversifiëring naar andere economische activiteiten te stimuleren. Van de lering die uit de situatie in Portugal is getrokken, kan in het algemeen ook voor de modernisering van andere sectoren nuttig gebruik worden gemaakt. Volgens het Comité is het van het grootste belang dat de in verband met dit initiatief voorgestelde richtsnoeren nauwgezet ten uitvoer worden gelegd.

2. Het Comité stemt in met de voorgestelde verordening van de Raad, waarin wordt verwezen naar Mededeling 94/C/180/04 van de Commissie van 15 juni 1994. De opmerkingen die het Comité in zijn advies (2) over dit voorstel heeft gemaakt, blijven dus onverkort geldig, ook al is de rechtsgrondslag van dit — nog altijd op sociaal-economische samenhang gerichte — voorstel gewijzigd.

2.1. Met name herinnert het Comité eraan dat in het kader van het initiatief slechts steun wordt verleend indien wordt aangetoond dat de voor steun in aanmerking komende bedrijven de nationale wettelijke voorschriften inzake arbeidsvoorwaarden in acht nemen. Het Comité herhaalt zijn voorstel om deze voorwaarde uit te breiden met de eis dat de tussen de sociale partners overeengekomen cao's worden nageleefd.

3. Het Comité acht het van het grootste belang dat zowel de regionale en plaatselijke autoriteiten als de sociaal-economische partners daadwerkelijk worden ingeschakeld bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van de acties, overeenkomstig artikel 4 van de kaderverordening over de structuurfondsen, waarnaar in het huidige voorstel ook wordt verwezen.

3.1. De Commissie moet erop toezien dat dit ook gebeurt. Met name moet zij de lid-staten vragen hoe zij deze deelneming aan de voorbereiding en uitvoering van het voorgestelde programma concreet gestalte willen geven.

Dit geldt in het bijzonder voor de voorbereiding van het programma dat de Portugese autoriteiten na vaststelling van de onderhavige verordening van de Raad moeten uitwerken.

3.2. Het Comité herhaalt zijn voorstel (4) om tijdens de uitvoeringsfase van het operationele programma de sociaal-economische partners met raadgevende stem te betrekken bij de planning en evaluatie van de communautaire steunverlening. Dit zou op gezette tijden kunnen gebeuren, bijvoorbeeld bij vergaderingen van elk toezichtcomité.

3.3. Het Comité vindt dat de achterstand die door de verandering van de juridische grondslag is opgelopen, zo snel mogelijk moet worden ingehaald. Dit mag echter niet ten koste gaan van de concrete en adequate deelneming van de verschillende partners aan de voorbereiding en uitvoering van het operationeel programma.

(1) PB nr. C 373 van 29. 12. 1994, blz. 14.

(2) „Communautaire initiatieven”, PB nr. C 295 van 22. 10. 1994.

(4) „Herziening van de verordeningen betreffende de structuurfondsen” — PB nr. C 201 van 26. 7. 1993.

Brussel, 22 februari 1995.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
C. FERRER

Advies over het voorstel voor een verordening van de Raad tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 3821/85 en Richtlijn nr. 88/599/EEG van de Raad betreffende het controle-apparaat in het wegvervoer⁽¹⁾

(95/C 110/07)

De Raad heeft op 15 september 1994 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 75 van het Verdrag, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over voornoemd voorstel.

De Afdeling voor vervoer en communicatie, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 8 februari 1995 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Green.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 323e Zitting van 22 en 23 februari 1995 (vergadering van 22 februari) het volgende advies uitgebracht, dat met grote meerderheid van stemmen en één stem tegen, bij één onthouding, is goedgekeurd.

1. Inhoud van het Commissievoorstel

Doel van dit voorstel tot wijziging van Verordening nr. 3821/85 van de Raad is, het invoeren van de verplichting tot het aanbrengen van een extra elektronische voorziening, bestemd voor de digitale opslag van informatie in het door beroepschauffeurs gebruikte tachograafsysteem, ten einde ervoor te zorgen dat de handhaving van de in Verordening nr. 3820/85 van de Raad neergelegde voorschriften van sociale aard voor het wegvervoer wordt verbeterd en deze voorschriften ook beter worden nageleefd. Hierbij gaat het om de voor de chauffeurs geldende beperkingen van de rijtijden en de voorschriften met betrekking tot hun rusttijden.

Gebleken is evenwel dat het toezicht op de naleving van deze bepalingen om uiteenlopende redenen ontoereikend is, o.m. omdat het gebruikte tachograafsysteem gemakkelijk kan worden ontduken.

Met haar voorstel beoogt de Commissie een modernisering van de voorgeschreven tachograaf door hieraan een aan te brengen extra elektronische voorziening te koppelen. Het oorspronkelijke systeem zal echter hetzelfde blijven, nl. een soort uurwerk met daarin een papieren schijf die nu echter wordt gemoderniseerd door middel van een elektronische bestuurderskaart waarop gegevens digitaal kunnen worden opgeslagen.

De Commissie kan met behulp van het comité voor de aanpassing aan de vooruitgang van de techniek ook controle-apparaten goedkeuren, waarin bijvoorbeeld de conventionele tachograaf en de daarin gebruikte papieren schijf zijn vervangen door een al dan niet digitaal informatieopslagsysteem.

Volgens de Commissie zal haar voorstel ertoe bijdragen dat de bepalingen gemakkelijker kunnen worden toegepast, en dat de autoriteiten van de lid-staten daardoor eerder geneigd zullen zijn, controles te verrichten op op hun eigen grondgebied rijdende voertuigen, op de bedrijven en op de chauffeurs.

Door toezicht uit te oefenen op de naleving van de maximumrijtijden wordt de instandhouding van bevredigende normen van sociale aard gewaarborgd, wordt een bijdrage geleverd aan redelijke concurrentieverhoudingen en wordt de verkeersveiligheid bevorderd.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Zowel in het Witboek van de Commissie over de toekomstige ontwikkeling van het gemeenschappelijk vervoerbeleid (doc. COM(92) 494 def.) als in het Rapport van Wijzen over het goederenvervoer over de weg op de Europese binnenmarkt wordt benadrukt dat het gebrek aan naleving van de voorschriften het grootste afzonderlijke probleem in de sector wegvervoer vormt. Daartoe behoren ook overtredingen van de voorschriften inzake de rij- en rusttijden. Derhalve staat het ESC ten volle achter het streven van de Commissie, in deze situatie verbetering te brengen.

2.2. Beter controles zijn een *conditio sine qua non* om de voorkomende overtredingen aan de kaak te stellen en ervoor te zorgen dat de bestaande voorschriften beter worden nageleefd. Het ESC wijst er in dit verband op dat er helaas — zelfs al wordt in de afzonderlijke lid-staten meer gecontroleerd — er nog steeds van een verschil in behandeling sprake zal zijn, aangezien de vigerende voorschriften zeer uiteenlopend worden geïnterpreteerd. Wil men bereiken dat betere controle mogelijkheden dan ook het gewenste effect sorteren, dan is het volgens het Comité zaak dat de Commissie ook deze problemen aanpakt. Derhalve doet het ESC het voorstel, regels inzake rijen rusttijden tegelijk met de tenuitvoerlegging van dit voorstel, zodanig te vereenvoudigen dat een beter en flexibeler toe te passen geheel ontstaat.

Wil men bereiken dat de verwachte harmonisering van de concurrentievoorwaarden een feit wordt, dan moeten er evenwel in de afzonderlijke EU-lid-staten uniforme controlemethoden komen en uniforme controles worden verricht. Er mag echter niet worden verwacht dat zulks met dit voorstel zal worden verwezenlijkt, netzomin als een oplossing voor het probleem dat afzonderlijke lid-staten op uiteenlopende wijze bedrijfscontroles verrichten die zich kunnen uitstrekken tot een periode van zelfs één jaar terug. De bedrijfscontrole wordt bovendien nog problematischer, wanneer men weet dat de wegvervoerondernemingen qua grootte aanzienlijk uiteenlopen.

2.3. Evenals de Commissie is het Comité van oordeel dat er zo spoedig mogelijk wijzigingen moeten worden aangebracht in de thans in vrachtwagens gemonteerde controle-apparaten (tachografen) door op grotere schaal gebruik te maken van de moderne informatietechnologie. Toepassing van een bestuurderskaart (chipkaart)

⁽¹⁾ PB nr. C 243 van 31. 8. 1994, blz. 8.

lijkt een wezenlijke factor te zijn om tot een beter toezicht te komen.

Opgemerkt zij evenwel dat de aan te brengen en aan de huidige tachografen te koppelen extra voorziening een in de praktijk nog niet beproefde technologie is die tot dusver uitsluitend op de proefbank zijn getest. Geadviseerd wordt dan ook, zo spoedig mogelijk een aanvang te maken met een grootschalig proefproject dat een deel (percentage) van het voertuigpark van de lidstaten omvat waarop de verplichting om een tachograaf te hebben, van toepassing is. Daardoor zullen zowel de autoriteiten van de lid-staten als vervoerondernemingen en chauffeurs kunnen beoordelen, hoe groot in de praktijk de administratieve rompslomp zal zijn en zal kunnen worden vastgesteld of aan de eisen op het vlak van controles en veiligheid wordt voldaan. Vervolgens dient een en ander te worden gerelateerd aan de verrichte controles, aangezien pas daarna eigenlijk kan worden beoordeeld of de vereiste kwaliteit van de gegevens met behulp waarvan dient te worden nagegaan of de voorschriften in acht worden genomen, ook wordt bereikt.

Bij een komende wijziging van de verordening van de Raad dient er eveneens voor te worden gezorgd dat deze verordening het karakter krijgt van een echte minimumverordening. Het blijkt namelijk dat het nu al mogelijk is, aanzienlijk meer geavanceerde voorzieningen aan te brengen met behulp waarvan niet alleen de door de Commissie voorgestelde controleprocedures kunnen worden verricht, maar ook een groot aantal gegevens voor de betrokken wegvervoeronderneming kan worden geproduceerd, waardoor een investering voor tal van ondernemingen veel aantrekkelijker zal worden.

De reden waarom voor de huidige oplossing is gekozen, is volgens de Commissie dat zij het economisch niet verantwoord achtte, de thans in gebruik zijnde tachografen af te danken.

2.4. De in de „fiche d'impact" vervatte kostenberekening voor de aankoop en het gebruik van de door de Commissie voorgestelde elektronische voorziening lijkt aan de lage kant. Wat o.m. ontbreekt, zijn kostenberekeningen voor het beheer van de informatie en de opleidingskosten. De directe kosten in verband met het aanbrengen van deze voorziening alsmede het exploitatieverlies wegens niet-inzetbaarheid van voertuigen gedurende de tijd dat deze voorziening wordt geïnstalleerd, zijn evenmin in de kostenberekening van de Commissie meegenomen.

Volgens berekeningen van de Commissie zal met de aanschaf en het aanbrengen van de beoogde extra voorziening een eenmalige uitgave van 1,5 miljard ecu gemoeid zijn, alsmede jaarlijks een bedrag van 200 miljoen ecu aan lopende kosten. Volgens het Comité zijn deze bedragen te laag geraamd.

2.5. Tevens dient te worden geconstateerd dat het onderhavige voorstel geen noemenswaardig positief effect heeft op de concurrentieverhoudingen, aangezien er nog steeds een groot aantal voertuigen zal zijn dat niet onder het toepassingsgebied van dit voorstel valt. Evenzo moet worden uitgegaan van een lange overgangperiode waarin niet dezelfde strengere eisen zullen worden gesteld aan vervoerondernemingen uit niet-EU-lidstaten. Blijkens het op deze materie betrekking

hebbende gedeelte van het AETR-Verdrag bestaat er voor de aangesloten niet-EU-lidstaten een zekere verplichting om dezelfde controle-apparaten te gebruiken als de vervoerondernemingen uit EU-lidstaten. Nakoeming van deze verplichting zal echter nauwelijks haalbaar zijn volgens het tijdschema dat naar het oordeel van de Commissie dient te worden gevolgd om dit voorstel in EU-verband ten uitvoer te leggen. De inspanningen van de Commissie dienen er evenwel op gericht te zijn, het AETR-Verdrag zodanig te wijzigen dat de voertuigen van alle aangesloten landen op het stuk van de controle-apparaten aan dezelfde eisen moeten voldoen als die welke gelden voor voertuigen uit EU-lidstaten. Een dergelijke wijziging dient haar beslag te krijgen binnen hetzelfde tijdsbestek als dat wat in het voorstel van de Commissie wordt gehanteerd.

2.6. Een veilig en snel vervoer tussen de lidstaten is één van de pijlers van de te verwezenlijken binnenmarkt. Het is dan ook van belang dat het goederenverkeer zo weinig mogelijk belemmeringen ondervindt. Hoofddoel van elk controlesysteem moet dan ook zijn, de te verrichten controle zo efficiënt mogelijk te maken en daardoor ervoor te zorgen dat de onderbrekingen in het vervoer tot het verleden behoren of althans ervoor te zorgen dat deze zo gering mogelijk zijn.

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. Tal van in dit voorstel vervatte passages betreffende gebruikmaking van de bestuurderskaart zijn onduidelijk. Enerzijds wordt sterk benadrukt dat deze bestuurderskaart een persoonlijk document is en het de bedoeling is dat deze bestuurderskaart uiteindelijk een rijbewijs wordt dat een chauffeur bescherming dient te bieden tegen diefstal, e.d.

Anderzijds houden tal van bepalingen in het voorstel in (zie bijv. Bijlage I (a), II (c) punt 1 en 2), dat de bestuurderskaart niet mag worden verwijderd uit het controle-apparaat in gevallen waarin de chauffeur er niet voor kan zorgen dat onbevoegden er geen toegang toe hebben. Naar het oordeel van het Comité dient ten aanzien van dit probleem een duidelijke lijn te worden uitgezet.

Ook met de nieuwe voorziening dient de chauffeur met de hand een groot aantal gegevens te blijven intoetsen, waarmee wordt gedefinieerd of de geregistreerde informatie betrekking heeft op de rijtijd van de chauffeur, de overige werktijden en perioden van beschikbaarheid, de werkonderbrekingen en rusttijden.

Volgens het onderhavige voorstel dient de chauffeur de informatie nog steeds manueel op het registratieblad aan te brengen, terwijl tegelijkertijd echter geen elektronische opslag van deze informatie plaatsvindt. In de ogen van het ESC is dit geen goede zaak.

Tevens dient nader te worden onderzocht of de op de bestuurderskaart op te slane informatie toegankelijk dient te zijn voor alle betrokkenen, of dat dit strijdig is met de bestaande wettelijke voorschriften inzake bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Krachtens artikel 1, lid 4, punt 5, kunnen de lidstaten bepalen of de op de bestuurderskaart op te slane

bestuurdersgegevens door de ondernemingen dienen te worden bewaard. Het zou logischer en ook meer conform de ontwikkeling zijn, als de opslag van deze informatie verplicht zou worden gesteld.

Krachtens hoofdstuk II (c) punt 1 van bijlage 1 (A) dienen slechts de „noodzakelijke gegevens” op de bestuurderskaart te worden opgeslagen. Deze woorden zijn te vaag. Er dient nauwkeurig te worden bepaald, welke informatie moet worden opgeslagen.

3.2. In de artikelen 2, 3 en 4 van het voorstel is bepaald, op of vanaf welke data de nieuwe elektronische voorziening dient te zijn aangebracht in resp. nieuwe (1998) en reeds geregistreerde voertuigen (2000) alsmede welke voertuigen vrijgesteld zijn van het aanbrengen van deze nieuwe elektronische voorziening.

Het Comité is van oordeel dat er te weinig overeenstemming is tussen de voorgestelde data, hetgeen aanzienlijke concurrentiedistorsies teweeg zou brengen tussen ondernemingen met resp. nieuwe en oude voertuigen. Derhalve dient het Comité voor te stellen dat bovengenoemd tijdsverschil tot één jaar wordt teruggebracht.

Tegelijkertijd dient te worden voorgesteld dat het tijdstip waarop de elektronische voorziening dient te worden gemonteerd, zo flexibel wordt gekozen dat het eveneens kan plaatsvinden in de periode die ligt tussen het tijdstip waarop de voertuigen de verplichte keuring moeten ondergaan en het tijdstip waarop de nieuwe voorziening in de voertuigen moet worden aangebracht, zodat extra kosten in de vorm van exploitatieverlies doordat een voertuig niet kan worden ingezet, worden vermeden.

3.3. In hoofdstuk III, (c), punt 4, van bijlage 1 (A) is bepaald dat een uitwendig waarschuwingssignaal dient

te worden gegeven dat voor andere weggebruikers zichtbaar is. Het Comité heeft bedenkingen tegen toepassing van dergelijke nieuwe controlemethoden. Worden namelijk medeweggebruikers en voorts de bevolking betrokken bij de controle op de door vrachtwagens afgelegde routes, dan dient men zich af te vragen of zulks strookt met de in de lid-staten vigerende beginselen van rechtszekerheid.

3.4. Voorts staat in artikel 1, lid 6, dat een chauffeur in bepaalde omstandigheden maximaal 15 dagen zonder bestuurderskaart mag blijven rijden, hetgeen ertoe zal leiden dat het waarschuwingssignaal in werking wordt gesteld. Uitzonderingen dan wel vrijstellingen krachtens verordening (EEG) nr. 3820/85 van de Raad, zullen eveneens ertoe leiden dat het waarschuwingssignaal in werking treedt en zou buitenstaanders een verkeerde indruk kunnen geven van datgene wat er aan de hand is. Een en ander kan heel gemakkelijk misverstanden teweeg brengen, hetgeen eerder afbreuk zal doen aan de rijveiligheid dan deze zal verbeteren.

4. Conclusie

Het Comité staat positief tegenover het voornemen van de Commissie om te komen tot een wijziging van Verordening (EEG) nr. 3821/85 van de Raad en van Richtlijn nr. 88/599 (EEG) van de Raad betreffende het controle-apparaat in het wegvervoer. In het onderhavige voorstel zijn er echter tal van zaken die nader dienen te worden belicht. Vooral vanuit economisch en administratief oogpunt zou het gewenst zijn, de aan te brengen elektronische voorziening te testen in samenhang met zowel het nationaal als het internationaal wegvervoer in alle EU-lid-staten, zonder dat het van kracht worden van een nieuw systeem daardoor vertraging oploopt.

Brussel, 22 februari 1995.

De voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

C. FERRER

Advies over de Commissiemededeling „Een betere toekomst voor de burgerluchtvaart in Europa”

(95/C 110/08)

De Commissie heeft op 6 juni 1994 besloten, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over voornoemde mededeling.

De Afdeling voor vervoer en communicatie, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 8 februari 1995 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Moreland.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 323e Zitting (vergadering van 22 februari 1995) het volgende advies uitgebracht, dat met grote meerderheid van stemmen en 7 stemmen tegen, bij 9 onthoudingen is goedgekeurd.

1. Inleiding

De onderhavige Commissiemededeling is een reactie op het rapport dat het door Commissaris Matutes opgerichte „Comité van luchtvaartdeskundigen” (het zgn. „Comité des sages”) in januari 1994 heeft uitgebracht. In dat rapport wordt een overzicht gegeven van de economische situatie in de burgerluchtvaart en worden beleidsmaatregelen voorgesteld.

1.1. Achtergrond

Sinds de Commissie in 1978 een memorandum over dit onderwerp publiceerde, heeft het luchtvaartbeleid in Europa — dat aanvankelijk vooral een kwestie van bilaterale overeenkomsten was — zich ontwikkeld tot een terrein voor Europese regel- en wetgeving. Met name het „Tweede” (1990) (1) en „Derde pakket luchtvaartmaatregelen” (1992) (2) voorzagen in de opheffing van beperkingen die nieuwe concurrenten tot dusver de toegang tot de Europese luchtvervoersmarkt hadden bemoeilijkt. Tegelijkertijd werden de meeste prijs- en capaciteitscontroles afgeschaft, maar behield de Commissie zich het recht voor om op te treden in geval van oneerlijke concurrentie.

1.2. Het rapport van de Luchtvaartdeskundigen: „Verruiming van de horizon”

Het „Comité van luchtvaartdeskundigen” was aanvankelijk het mikpunt van kritiek omdat de luchtvaartindustrie in dit forum sterker was vertegenwoordigd dan consumenten en luchthavengebruikers. Maar in hun eindrapport namen de deskundigen geen blad voor de mond: hun voornaamste conclusies waren dat de luchtvaartmaatschappijen meer moesten inspelen op de marktbehoeften, dat met het in 1992 door de Raad goedgekeurde „Derde Pakket” de juiste weg naar de toekomst was ingeslagen en dat de luchtvaartmaatschappijen te veel van de overheid afhankelijk waren; er moest een „consumer-driven market” komen. In het rapport werd voorts kritiek uitgeoefend op o.m. de produktiviteit van de Europese luchtvaartmaatschappijen, de overheidssubsidiëring, de luchthavenheffingen, de voor-

keursbehandeling voor nationale luchtvaartmaatschappijen, het gebrek aan coördinatie tussen militair en civiel beheer van het luchtruim, de ontoereikende luchthaven-capaciteit, de belastingen op luchtvervoer en het ontbreken van een extern beleid. Volgens het Comité van luchtvaartdeskundigen wegen nationale belangen te zwaar, waardoor de belangen van de consument in het gedrang komen. Daarom moet er een einde komen aan de bevoorrechte positie van de zgn. „nationale” luchtvaartmaatschappijen in Europa. Aan de sociale gevolgen van het liberaliseringsproces gaven de luchtvaartdeskundigen daarentegen slechts weinig aandacht.

1.3. Reactie van de Commissie: de mededeling „Een betere toekomst voor de burgerluchtvaart in Europa”

Zoals te verwachten was, sluit de Commissie zich aan bij het standpunt dat de maatregelen van het „Derde Pakket” niet meer kunnen worden teruggedraaid. De Commissie sluit zich aan bij de algemene teneur van het rapport, maar is minder direct. Aan heel wat punten van kritiek in het rapport van de Luchtvaartdeskundigen wordt zonder meer voorbijgegaan; in plaats van met voorstellen voor onmiddellijk te nemen maatregelen, komt ze met nota's en voorstellen voor verder overleg. De Commissie wenst echter wel betere infrastructuurvoorzieningen, belooft de regels van het „Derde Pakket” volledig ten uitvoer te leggen en groepsvrijstellingen onverwijld toe te kennen, overweegt reeds vóór 1996 met een nieuw voorstel inzake „slots” te komen, is van mening dat „de aanbevelingen van het Comité (van Luchtvaartdeskundigen) heel nauw aansluiten op de besluiten die de Commissie m.b.t. een aantal recente steungevallen heeft genomen”, en kondigt nieuwe richtsnoeren aan. Zij zal voorstellen, haar een nieuw mandaat voor de betrekkingen met derde landen te verlenen en streeft naar de totstandkoming van een centrale regelgevende autoriteit op veiligheidsgebied, één systeem voor luchtverkeersbeheer, verbetering van de luchthavencapaciteit, en de liberalisering van de markt voor gronddiensten (waarover reeds een voorstel is gepresenteerd). Tot slot is de Commissie van plan de kwestie van de belastingen en financiële instrumenten voor deze sector nader te bekijken en zal ze verder werken aan de harmonisering van de arbeidsvoorwaarden.

(1) PB nr. C 112 van 7. 5. 1990, blz. 17.

(2) PB nr. C 169 van 6. 7. 1992, blz. 15.

2. Algemene opmerkingen

2.1. De Commissie is „er stellig van overtuigd dat voor de Europese luchtvaartindustrie duurzame groei en renderend werken alleen dan weer mogelijk zullen zijn indien, in aanvulling op de taak van het management om noodlijdende luchtvaartmaatschappijen door middel van de maatregelen van het Derde Pakket te herstructuren, de autoriteiten proberen een snelle oplossing te vinden voor de extra belasting als gevolg van een ontoereikende (lees: te grote en daardoor tot inefficiëntie leidende) diversiteit van normen en standaarden, een te kort schietende verdeling van verantwoordelijkheden en andere blijken van een gebrek aan flexibiliteit” (Mededeling, par. 17).

2.2. Het Comité is het met deze opvatting eens, maar vindt de plannen van de Commissie in het algemeen een onvoldoende antwoord op de uitdagingen van een door de wensen van de consument gestuurde markt. Het Comité is m.n. van mening dat de Commissie en de lid-staten ervoor moeten zorgen dat de bestaande wet- en regelgeving daadwerkelijk wordt toegepast zodat hun doelstellingen worden verwezenlijkt, en dat het probleem van zowel ontoereikende luchthavencapaciteit als inefficiënt beheer van het luchtruim met kracht wordt aangepakt.

2.3. De plannen van de Commissie bestaan veeleer uit nieuwe studies dan uit „snelle oplossingen” (voor sommige van de in totaal acht studies is de richtdatum overigens al verstreken). Het is dan ook moeilijk sommige maatregelen te beoordelen zolang de Commissie nog geen definitieve voorstellen heeft gepresenteerd. Niettemin kan reeds het volgende worden opgemerkt:

- de Commissie moet erop toezien dat overheidssteun alleen voor herstructurering bestemd is en, wanneer een verplichting van openbare dienst bestaat, dat die steun de werking van de interne markt niet verstoort (zie par. 3.7);
- de Commissie dient samen met de Raad te werken aan een gemeenschappelijk beleid t.a.v. derde landen op basis van artikel 84 (zie par. 3.8). Het zou schadelijk zijn geen voorrang te geven aan de verwezenlijking van één enkel Europees beleid t.a.v. het buitenland, niet alleen voor het verkrijgen en behouden van luchtverkeersrechten, maar ook op sociaal gebied (toenemende sociale dumping), en dat terwijl de luchtvaartsector juist met wereldwijde concurrentie heeft te kampen;
- de Commissie zou meer in detail aandacht moeten besteden aan de veiligheid (zie par. 3.9);
- er moet dringend iets worden gedaan aan de hoge luchthaven- en „en-route-„heffingen. In het rapport van de Luchtvaartdeskundigen wordt erop gewezen dat de infrastructuurkosten voor de gebruiker in Europa buitensporig hoog zijn (zie par. 3.10). De kosten die door luchthavens rechtstreeks aan geregelde luchtvaartmaatschappijen worden berekend, maken bij Europese maatschappijen 4 à 6% van de bedrijfskosten uit, maar bij Amerikaanse minder dan 2%. Dit verschil is nog groter bij kosten voor

luchtverkeersleiding, die in de V.S. voor binnenlandse vluchten niet in rekening worden gebracht;

- het Commissiestandpunt t.a.v. belastingen en financiering is niet duidelijk. Er zou uitdrukkelijk moeten worden gezegd dat de belastingdruk op de sector niet zal worden verhoogd;
- de aanbevelingen op sociaal gebied zijn te vaag; er zijn gedetailleerde voorstellen nodig o.m. om werknemers in staat te stellen zich aan de veranderende marktsituatie aan te passen, en de kwaliteit van het werk en de arbeidsvoorwaarden conform het in de artikelen 2 en 117 van het Verdrag neergelegde beginsel van sociale vooruitgang te garanderen en te harmoniseren. De sociale aspecten worden overigens in het algemeen stiefmoederlijk behandeld (zie par. 3.16). Het Economisch en Sociaal Comité is van mening dat met de liberalisering in de burgerluchtvaart thans voldoende ervaringen zijn opgedaan om een eerste verslag te kunnen opstellen over de sociale gevolgen van dit proces, met name inzake werkgelegenheid en arbeidsvoorwaarden. In een dergelijk verslag zouden eventuele nadelige gevolgen kunnen worden vastgesteld, en zou kunnen worden nagedacht over de vraag hoe deze kunnen worden ondervangen;
- de Commissie zou voor ogen moeten houden dat het denkbeeld „consumer-driven market” meer betekent dan dat de tarieven aan de kosten worden gerelateerd. Het houdt ook in dat elke consument zelf aan de hand van ter plaatse beschikbare informatie over o.m. kwaliteit en stiptheid van de dienst, oordeelkundig kan kiezen.

Deze opmerkingen worden hieronder nader toegelicht.

3. Bijzondere opmerkingen

Hieronder worden eerst de conclusies van de Commissie geciteerd, daarna volgen de opmerkingen van het Comité:

3.1. „De Europese Commissie zal

- efficiëntieverhogende en kostenbesparende maatregelen in het burgerluchtvaartstelsel van Europa in de komende jaren als een politieke prioriteit voor deze sector beschouwen;
- naar een hogere mate van efficiency streven, in de eerste plaats via een defragmentisering van de Europese burgerluchtvaartstelsels, om te bereiken dat de economische voordelen van een echte interne luchtvaartmarkt ten volle benut kunnen worden;
- haar verantwoordelijkheden op dit gebied aanvaarden en hiertoe nauw met de lid-staten, betrokken partijen en gespecialiseerde internationale organisaties samenwerken.”

Het Comité vindt deze verklaring vaag en onbevredigend. Er dient duidelijk te worden gesteld dat de te nemen maatregelen niet mogen leiden tot minder strenge veiligheidsnormen of aantasting van de belangen van gebruikers of van de rechten van werknemers.

3.2. „De Europese Commissie zal

- een volledig effectieve interne markt en aanzienlijk verbeterde infrastructuur als belangrijke voorwaarden voor een beter concurrerende Europese burgerluchtvaartindustrie en derhalve als prioritaire doelstellingen beschouwen, om zo te bewerkstelligen dat bestaande banen behouden blijven en er nieuwe werkgelegenheid geschapen wordt.”

Het Comité acht dit aspect van het grootst mogelijke belang, en staat dan ook ten volle achter alle maatregelen die tot doel hebben de infrastructuurvoorzieningen te verbeteren en de capaciteit van luchthavens met een bestaand of dreigend congestieprobleem, uit te breiden en beter te benutten.

3.3. „De Europese Commissie

- zal haar beleid tot vervulling van de vereisten van de interne markt voortzetten door middel van een volledige tenuitvoerlegging van de bepalingen in het Derde Pakket. Bij haar besluiten met betrekking tot het gebruik van vrijwaringsclausules zal zij met de economische situatie van het ogenblik rekening houden.”

Het Comité is ingenomen met het feit dat haar advies in het definitieve Besluit van de Raad betreffende het Derde Pakket grotendeels is overgenomen. Zij neemt nota van de opmerking van de Commissie „dat er bij de tenuitvoerlegging betrekkelijk weinig problemen zijn gerezen” en dat de lid-staten zich niet op de vrijwaringsclausules hebben beroepen. Het Comité ziet met belangstelling uit naar de meest recente gegevens over de situatie en zal gaarne advies uitbrengen over het aangekondigde rapport betreffende de tenuitvoerlegging van het Derde Pakket.

3.4. „De Europese Commissie

- is voornemens snelle en efficiënte procedures te gebruiken, met name om, voorafgaand aan formele aanmelding van samenwerkingsovereenkomsten tussen luchtvaartmaatschappijen, informele contacten tot stand te brengen, maar tegelijkertijd de bestaande groepsvrijstellingen te handhaven en volledig te implementeren;
- zal de mogelijkheid onderzoeken van richtsnoeren voor de toepassing van artikel 85 en 86 van het EEG-Verdrag betreffende verschillende vormen van samenwerking tussen luchtvaartmaatschappijen. Dergelijke richtsnoeren zouden bevorderend moeten zijn voor efficiëntieverhogende vormen van samenwerking, met duidelijke voordelen voor luchtvervoergebruikers;

- zal zich beraden over een herwaardering van de in verordening nr. 3975/87 van de Raad aangegeven procedurele vereisten, om te bezien of de administratieve lasten verlicht kunnen worden.”

Dit is een al te voorzichtige reactie op de oproep van het Comité van luchtvaartdeskundigen om duidelijk aan te geven wanneer en hoe besprekingen over capaciteit dienen te worden gehouden. Het Comité vindt dat hier een ondubbelzinniger antwoord van node is. Bovendien zou in de laatste alinea moeten worden gezegd dat de Commissie de vereisten zal herwaarderen (m.a.w. zij behoort het stadium van het „zich beraden” reeds achter de rug te hebben). Het Comité zou graag zien dat de Commissie richtsnoeren voor de toepassing van artikelen 85 en 86 voorstelt.

3.5. „De Europese Commissie

- zal de bestaande groepsvrijstelling voor tariefoverleg handhaven en de gevolgen van dergelijke afspraken op de markt nauwlettend in het oog houden;
- zal bij haar onderzoek van het prijsverloop op de markt het algemeen economisch klimaat en in het bijzonder de kostenontwikkelingen in aanmerking nemen.”

Het Comité stemt met de conclusies van de Commissie in. Het beseft dat een soepele toepassing van de groepsvrijstelling i.v.m. het risico van prijskartels een delicate kwestie is.

3.6. „De Europese Commissie

- zal nauwlettend toezien op een effectief gebruik van Verordening nr. 95/93 betreffende gemeenschappelijke regels voor de toewijzing van „slots” en, mochten de marktontwikkelingen zulks vereisen, nog voor de laatste herzieningsdatum (1 januari 1996) de nodige initiatieven nemen.”

Het Comité is het met het Comité van luchtvaartdeskundigen eens dat een rapport over de doelmatigheid van de gedragscode van 1993 inzake toewijzing van „slots” wenselijk is. Het sluit zich ook aan bij het standpunt van de Commissie dat hetgeen het Comité van luchtvaartdeskundigen voorstaat — nl. de beschikbare capaciteit te vergroten — niet altijd haalbaar is (hoewel dit nooit een voorwendsel mag zijn om niets te doen aan de uitbreiding van de beschikbare capaciteit of de verbetering van de operationele voorwaarden).

3.7. „De Europese Commissie

- is van oordeel dat overheidssubsidies ter herstructurering van luchtvaartmaatschappijen alleen aanvaard kunnen worden indien de concurrentie hierdoor niet vervalst wordt of dreigt te worden. Zij zal met betrekking tot bijgewerkte richtsnoeren voor de toepassing van artikelen 92 en 93 een besluit nemen, zodra het overleg met lid-staten en belanghebbende partijen afgerond is.

Tijdschema: Discussienota over nieuwe richtsnoeren in juni 1994 beschikbaar."

Dit is wellicht het meest omstreden thema dat de luchtvaartwereld momenteel bezig houdt, en een onderwerp waarover het Comité van luchtvaartdeskundigen de meest verregaande voorstellen heeft gedaan. In bovenbedoelde discussienota over nieuwe richtsnoeren verwerpt de Commissie klaarblijkelijk het denkbeeld van een zgn. „éénmaal-laatste-maal-beding" omdat zij dit strijdig acht met de artikelen 92 en 93 van het Verdrag. Toch wordt duidelijk van de Gemeenschap verwacht (zoals het Comité reeds in andere rapporten over de interne markt heeft opgemerkt) dat zij het probleem van de overheidssteun oordeelkundig aanpakt. Deze steun mag alleen worden verleend voor herstructurering, niet om verliezen te dekken of pijnlijke maar noodzakelijke ingrepen op de lange baan te schuiven, en mag niet worden toegestaan wanneer een andere luchtvaartmaatschappij daarvan schade ondervindt.

Het is de taak van de Commissie, specifieke voorwaarden voor de goedkeuring van overheidssteun vast te stellen. Deze voorwaarden moeten zorgvuldig worden geformuleerd, zodat de betrokken luchtvaartmaatschappij wordt geholpen om te saneren en zonder verdere overheidssteun te overleven. Belangrijk is ook, dat de Commissie gedurende de hele termijn waarvoor de steun is verleend, toeziet op de inachtneming van de gestelde voorwaarden. Het Comité is bijgevolg ingenomen met de oriëntatie van de door de Commissie voorgestelde aanpak, maar acht het van belang dat de besluiten transparant, billijk en in overeenstemming met de door de Commissie aangegeven doelstellingen zijn. Er valt veel te zeggen voor de oprichting van een afzonderlijk orgaan voor concurrentiezaken.

Het Comité is zich ervan bewust dat de Gemeenschaps-wetgeving reeds — onder bepaalde voorwaarden — in de mogelijkheid van overheidssteun voorziet, wanneer er een verplichting van openbare dienst bestaat en officieel is erkend, bijvoorbeeld om verbindingen met insulaire of perifere gebieden in stand te houden.

3.8. „De Europese Commissie

- zal de nodige initiatieven ontplooiën om te verzekeren dat luchtvaartmaatschappijen in de Gemeenschap daadwerkelijk gebruik kunnen maken van hun recht om vanuit andere lid-staten dan het land van registratie op bestemmingen in derde landen te vliegen;
- zal toewerken naar een vervanging van de nationaliteitsclausules in door de lid-staten van de EU gesloten bilaterale luchtvaartovereenkomsten door een Gemeenschapsclausule en zal de nodige maatregelen treffen;

- zal voorstellen betreffende de luchtvaartbetrekkingen met andere Europese landen voorleggen, ten einde de in de samenwerkingsakkoorden aangegane verplichtingen geleidelijk na te komen. Hierbij zal voorrang worden gegeven aan de luchtvaartbetrekkingen met landen in Midden-Europa, die zogenoemde „Europa-overeenkomsten" met de Europese Unie gesloten hebben.

Tijdschema: Voorstel voor een mandaat zal in juli 1994 worden ingediend

- zal — in nauwe samenwerking met de lid-staten, via de Luchtvaartgroep — de verkennende besprekingen met in het bijzonder de Verenigde Staten voortzetten, om zo terreinen te kunnen aanwijzen waarop een gemeenschappelijk Europees optreden de concurrentiepositie van de Europese economieën kan helpen verbeteren;
- zal verder gaan met de voorbereiding van in verband met externe luchtvaartbeleidsbesluiten te gebruiken administratieve procedures en in dit verband prioriteit geven aan de uitwerking van criteria voor de toewijzing van op communautair niveau verkregen verkeersrechten.

Tijdschema: Discussienota vóór eind 1994 gereed."

Het Comité is ingenomen met de recente uitspraak van het Hof van Justitie betreffende de GATT-onderhandelingen. Deze uitspraak bevestigt namelijk de stelling van het Comité van luchtvaartdeskundigen dat voor luchtvaartbetrekkingen met derde landen artikel 84 van het Verdrag als rechtsgrondslag geldt. Het Comité betreurt echter dat op dit terrein weinig vooruitgang wordt geboekt; de Commissie zou beter werken aan een vergelijking met de Raad over deze kwestie dan aan nieuwe discussienota's.

3.9. „De Europese Gemeenschap

- zal toewerken naar een Regelgevende Autoriteit op luchtveiligheidsgebied.

Tijdschema: discussienota zal in oktober 1994 gereed zijn

- zal een studie maken van de meest efficiënte procedure voor het verlenen van luchtwaardigheidscertificaten.

Tijdschema: studie gaat in juni 1994 van start

- zal aan toekomstige voorstellen voor harmonisatiemaatregelen een kosten-batenanalyse verbinden."

Het Comité sluit zich bij deze doelstelling van de Commissie aan. Het vindt het een goede zaak dat er aan de oprichting van één Regelgevende Autoriteit wordt gewerkt, en meent dat deze de hoogste Europese normen

als uitgangspunt moet nemen. Het dringt er bijgevolg bij de lidstaten in dit verband op aan het bestaande veiligheidsniveau te verhogen. Het Comité vindt dat de Commissie meer in detail aandacht moet besteden aan de veiligheid.

3.10. „De Europese Commissie

- zal meer spoed zetten achter de TEN-programma's voor luchtverkeersbeheersing als basis voor het gebruik van infrastructuurfondsen;
- zal actief bijdragen tot de werkzaamheden ter voorbereiding van het politieke en institutionele kader dat vereist is voor de tenuitvoerlegging van één enkel systeem voor luchtverkeersbeheersing in Europa.

Tijdschema: studie op basis van de conclusies van de ministerversameling (MATSE4) van 10 juni 1994 gaat in augustus 1994 van start

- zal uit de communautaire fondsen een aanzienlijke bijdrage tot de voorbereiding van een satellietnavigatiesysteem leveren.”

Het Comité staat achter alle initiatieven die tot doel hebben een einde te maken aan de versnippering van de luchtverkeersleiding in het Europese luchtruim. De financiering van deze initiatieven uit verschillende begrotingen (die van de EU, van de lid-staten en andere) moet echter goed gecoördineerd worden. Het Comité merkt echter nogmaals op, dat discussienota's nog lang niet hetzelfde zijn als daadwerkelijke maatregelen. Ook is niet duidelijk hoe de Commissie en de Europese Burgerluchtvaartconferentie (ECAC) hun werk op dit terrein zullen coördineren.

3.11. „De Europese Commissie

- zal het nodige doen ter verbetering en ontwikkeling van de luchthavencapaciteit om aan de huidige en toekomstige vraag tegemoet te komen en ijveren voor aansluiting van het luchthavennet op andere netwerken;
- zal, als een eerste stap bij de uitvoering van het transeuropese-luchthavennetwerkprogramma, streven naar een Europese bijdrage tot ontwikkeling van nieuwe luchthavencapaciteit, met name te Milaan, Berlijn en Athene;
- zal, desgevraagd, ter verbetering van luchthavens in perifere regio's van regionale beleidsinstrumenten gebruik maken.”

Het Comité kan zich weliswaar in deze voorstellen vinden, maar is toch van oordeel dat bij het werk voor de transeuropese netwerken niet genoeg aandacht is besteed aan het luchtvervoer, en dat verbindingen met luchthavens, efficiënter gebruik van bestaande luchthavens en milieu-effecten meer nadruk moeten krijgen. Het is van kapitaal belang dat luchthavens over

adequate voorzieningen beschikken, anders zal het hele netwerk daaronder lijden. In vele regio's zijn regionale luchthavens belangrijk voor de economische ontwikkeling, en bij de toewijzing van financiële middelen uit de Structuurfondsen mogen deze luchthavens dan ook in geen geval worden vergeten.

3.12. „De Europese Commissie

- zal een discussienota opstellen over de beste manier waarop een niet-discriminerende, doorzichtige en vanuit kosten oogpunt efficiënte verstrekking van luchthavendiensten en een voldoende mate van gebruikersparticipatie bij de besluitvorming verzekerd kunnen worden.

Tijdschema: begin 1995.”

Het Comité beklemtoont dat het opstellen van een discussienota er niet toe mag leiden dat het nemen van maatregelen m.b.t. de kwestie van de luchthavenheffingen wordt uitgesteld. Zoals in het rapport van de Luchtvaartdeskundigen wordt gememoreerd, liggen deze heffingen, die de luchtvaartmaatschappijen in Europa rechtstreeks in rekening worden gebracht, hier veel hoger dan in de V.S.

Wat de raadplegingen betreft: de Commissie heeft de Raad reeds een voorstel gedaan, waarover het Comité advies heeft uitgebracht⁽¹⁾. De Commissie zou duidelijk moeten zeggen wat zij verder met dit voorstel van plan is.

3.13. „De Europese Commissie zal

- stappen ondernemen die erop gericht zijn de grond-dienstactiviteiten op de luchthavens van de Gemeenschap voor concurrentie open te stellen.

Tijdschema: oktober/november 1994.”

Het standpunt van het Comité hierover is opgenomen in zijn advies over het discussiedocument betreffende gronddiensten. Over het definitieve Commissievoorstel zal het Comité een afzonderlijk advies uitbrengen.

3.14. „De Europese Commissie

- zal bij de voorbereiding van initiatieven terdege met eventuele economische gevolgen voor de luchtvaart-industrie rekening houden;
- zal een economische studie uitvoeren ter vergelijking van de toegang die de luchtvaartindustrie in verschillende delen van de wereld tot innoverende financiële instrumenten (bijv. belasting-lease, versnelde afschrijving en effectisering) heeft, met het doel nieuwe initiatieven voor te stellen indien mocht blijken dat er op dit gebied ernstige problemen voor de Europese luchtvaartindustrie bestaan.

⁽¹⁾ PB nr. C 31 van 6. 2. 1991, blz. 11.

Tijdschema: deze studie gaat in juni/juli 1994 van start."

Dit is geen eenduidig antwoord op de waarschuwing van de Luchtvaartdeskundigen dat de belastingdruk op de sector niet verder mag worden verhoogd. De Commissie moet hierover een expliciet standpunt innemen, vooral omdat zij vóór het aflopen van de nultariefregeling voor de BTW aan het einde van 1996, een voorstel moet indienen.

Het Comité is er absoluut op tegen, de belastingdruk op de sector verder te verhogen. Het steunt het standpunt van de Luchtvaartdeskundigen, dat voor vluchten binnen de EU verder het nultarief dient te gelden.

Hoe dan ook, de Commissie zou er goed aan doen de opmerkingen van de Luchtvaartdeskundigen over de druk van de vermogensaanwasbelasting en over innoverende formules voor de financiering van investeringen ter harte te nemen.

3.15. „De Europese Commissie

- zal initiatieven inzake uitlaatemissies en geluidsoverlast van het luchtverkeer in het licht van draagwijdte en timing verder bezien;
- zal de praktische uitvoerbaarheid van aanvullende maatregelen, waaronder controle op het geluidsniveau op luchthavens, evalueren om de controle op het luchtvervoer meer met andere sectoren van milieutoezicht op één lijn te brengen;
- zal haar dialoog met belangrijke handelspartners en in het bijzonder met andere geïndustrialiseerde regio's over de milieu-aspecten van de burgerluchtvaart intensiveren;
- zal nagaan in hoeverre een kosten-batenanalyse van milieumaatregelen praktisch haalbaar is;
- zal ernaar streven dat de Europese zeggenschap over dergelijke kwesties in de ICAO versterkt wordt.

Tijdschema: discussienota zal medio 1995 verschijnen."

De Commissie neemt hier slechts een deel van de aanbevelingen van het Comité van luchtvaartdeskundigen over. De opmerkingen van dat comité betreffende nieuwe start- en landingsbanen en een beter beheer van het luchthaventerrein mogen niet over het hoofd worden gezien. Het ESC heeft begrip voor de bedenkingen die de Commissie ervan weerhouden deze kwesties helemaal via internationale organisaties als de ICAO aan te pakken, maar is ervan overtuigd dat afspraken over normen zoveel mogelijk op multilaterale basis moeten worden gemaakt.

3.16. „De Europese Commissie

- zal in nauwe samenwerking met de lid-staten nagaan hoe luchtvaartemployés bij hun aanpassing

aan een nieuwe werkomgeving geholpen kunnen worden;

- zal zich gunstig opstellen ten opzichte van maatregelen die bedoeld zijn om luchtvaartemployés rechtstreeks bij hun omschakeling te helpen;
- zal de locatie van luchtvaartactiviteiten nauwlettend in het oog houden, ten einde mogelijke structurele veranderingen zo vroeg mogelijk te kunnen signaleren;
- zal verder werken aan een harmonisatie van de arbeidsvoorwaarden, met het doel, uitgaande van de veiligheidsvereisten, Europese normen voor cockpit- en onderhoudspersoneel vast te stellen."

Het Comité vindt deze voorstellen vaag en onvoldoende. De gevolgen voor werknemers schijnen van ondergeschikt belang te zijn. De Commissie moet met concrete voorstellen komen inzake opleidings- en kwalificatienormen en met maatregelen om werknemers te helpen zich aan een meer concurrentieel werkklimaat aan te passen en er profijt van te trekken. De Commissie moet ook de kwestie van de vliegers en rusttijden aanpakken. Het Comité betreurt dat het zo lang duurt tot de Commissie haar voorstel betreffende bemanningen en wederzijdse erkenning van de kwalificaties van cockpitbemanningen presenteert. Het vindt dat er gezamenlijke overlegmechanismen moeten komen en acht het bedenkelijk dat de Commissie niet is ingegaan op de suggestie van het Comité van luchtvaartdeskundigen om het Europees Sociaal Fonds (artikel 123 van het Verdrag) in te zetten voor de omscholing van overtollig geworden werknemers van luchtvaartmaatschappijen of luchthavens.

4. Andere in het rapport van de Luchtvaartdeskundigen behandelde punten waarop in de mededeling slechts ten dele wordt ingegaan

4.1. Het Comité is het met de Luchtvaartdeskundigen eens dat de kosten en problemen die de planning voor de aanleg van luchthavens met zich meebrengt, van zulke proporties zijn dat de ontwikkeling van een „echt paneuropees luchtvervoersysteem” ernstig kan worden belemmerd. Daarom moet de Commissie deze aspecten nader bekijken ten einde daarover voorstellen te doen. (Deze kwestie dient ook door het comité voor ruimtelijke ontwikkeling van de Raad te worden bestudeerd).

4.2. De lid-staten zouden de voor militaire vluchten gereserveerde sectoren van hun luchtruim moeten reduceren om congestie in de civiele sectoren te verminderen.

4.3. De lid-staten zouden het opleggen van boetes aan luchtvaartmaatschappijen die m.b.t. reisdocumenten redelijke voorzorgen hebben genomen, moeten herzien, en een kader in het leven moeten roepen voor samenwer-

king tussen immigratie-autoriteiten en luchtvaartmaatschappijen. (In geen geval pleit het Comité echter voor een minder streng beleid t.a.v. illegale immigratie).

5. Slotopmerking

Hoewel het met veel van de Commissievoorstellen kan instemmen, vindt het Comité dat deze mededeling geen toereikende oplossingen biedt voor de problemen

waarmee de luchtvaartmaatschappijen op een concurrerende markt te kampen hebben.

Alles moet in het werk worden gesteld om te zorgen dat de bestaande wetgeving degelijk wordt toegepast en dat de problemen van luchtverkeersleiding en beperkte capaciteit van luchthavens worden aangepakt. Een voortvarender aanpak is ook nodig t.a.v. de betrekkingen met derde landen, de overheidssteun, de sociale gevolgen en de hoge luchthavenheffingen.

Brussel, 22 februari 1995.

*De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité*

C. FERRER

BIJLAGE

bij het advies van het Economisch en Sociaal Comité

Het onderstaande wijzigingsvoorstel, waarop ten minste één kwart van de stemmen is uitgebracht, is verworpen:

Bladzijde 7, paragraaf 3.7

De laatste zin van de tweede paragraaf als volgt te wijzigen:

„..., en mag niet worden toegestaan wanneer een andere luchtvaartmaatschappij daarvan schade ondervindt in een mate die onevenredig is aan het met de steun beoogde doel.”

Motivering

1. In het gehele document wordt het verlenen van overheidssteun op evenwichtige wijze behandeld; erkend wordt dat er overeenkomstig het Verdrag situaties bestaan, waarin overheidssteun door de Europese Commissie goedgekeurd kan worden.
2. Uit de oorspronkelijke tekst van het advies zou opgemaakt kunnen worden dat iedere vorm van overheidssteun onverenigbaar is, omdat elke subsidie in een open markt als deze wel gevolgen heeft voor een andere luchtvaartmaatschappij.
3. De voorgestelde wijziging biedt daarom de mogelijkheid, een afweging te maken tussen de onvermijdelijke gevolgen voor de concurrentie enerzijds en het strategisch belang voor een lid-staat en de sociale doelstellingen van de overheidssteun anderzijds.

Stemuitslag

Vóór: 40, tegen: 83, onthoudingen: 8.

Advies over het voorstel voor een verordening (EG) van de Raad tot hervorming van de gemeenschappelijke ordening van de wijnmarkt⁽¹⁾

(95/C 110/09)

De Raad heeft op 14 juli 1994 besloten, overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 43 en 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over voornoemd voorstel.

De Afdeling voor landbouw en visserij, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 7 februari 1995 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Kienle.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 323e Zitting (vergadering van 22 februari 1995) het volgende advies uitgebracht, dat met 126 stemmen vóór en 8 stemmen tegen, bij 13 onthoudingen, is goedgekeurd.

1. Algemene opmerkingen

1.1. Het Economisch en Sociaal Comité acht het een goede zaak dat de Europese Commissie een voorstel voor een verordening tot hervorming van de gemeenschappelijke ordening van de wijnmarkt heeft voorgelegd. Doordat dit echter pas in mei is gebeurd, konden de betrokken Gemeenschapsinstanties niet tijdig met de bestudering van het voorstel beginnen. Het opstellen van de adviezen liep nog meer vertraging op doordat zowel het Europees Parlement als het Economisch en Sociaal Comité dit jaar werden vernieuwd.

1.2. Het Comité gaat niet akkoord met de opmerking van de Commissie in de toelichting bij het voorstel dat de communautaire instellingen en de beroepsorganisaties grotendeels hebben ingestemd met de mededeling van de Commissie aan de Raad „Ontwikkeling en toekomst van het wijnbouwbeleid” (doc. COM(93) 380 def. van 22 juli 1993). Het tegendeel is het geval. Het valt te betreuren dat de Commissie een aantal suggesties van het ESC over essentiële punten naast zich neer heeft gelegd en het voorstel voor een verordening in grote lijnen op haar eigen mededeling heeft gebaseerd.

1.3. Uit de besprekingen over het voorstel die tot op heden in de Raad zijn gevoerd, blijkt dat het in vrijwel alle wijnproducerende lid-staten op aanzienlijke bezwaren stuit of zelfs volledig van de hand wordt gewezen. Ook het Comité acht het voorstel onaanvaardbaar en verzoekt Commissie het daarom radicaal te wijzigen.

2. Bijzondere opmerkingen

2.1. Hoofddoel van de hervorming (consideransen)

2.1.1. Het Comité herhaalt zijn fundamentele kritiek op de aanpak van de Commissie die het reeds in zijn advies van 23 februari 1994 heeft geuit. Het doel van de Commissie, de totstandbrenging van marktevenwicht, verdient ondersteuning, mits de kosten hiervan niet uitsluitend op de Europese wijnbouwers worden afgewenteld. Het voorgestelde stelsel van quota op basis van referentiehoeveelheden leidt echter wel tot een dergelijke discriminatie. Gezien de internationale GATT-verbintenissen van de EU zullen immers alleen de

wijnbouwers in de EU de gevolgen van de productiebeperkingen en braaklegging voelen.

Het Comité trekt hieruit de conclusie dat een marktevenwicht binnen het bestaande juridische kader niet van bovenaf door de communautaire overheden tot stand kan worden gebracht. Daarom moet naar een andere aanpak van de problemen op de EU-markt worden gezocht.

2.1.2. Het Comité wijst erop dat de Commissie in haar discussiedocument stelde dat met de hervorming van de wijnmarkt ook nog andere doelstellingen werden nagestreefd, namelijk de vermindering van de administratieve rompslomp, naleving van het subsidiariteitsbeginsel en het geven van een grotere eigen verantwoordelijkheid aan de sector. In het onderhavige voorstel komen deze doelstellingen absoluut onvoldoende uit de verf. Daarom doet het Comité in dit advies voorstellen waarmee genoemde doelstellingen wel kunnen worden bereikt.

2.1.3. Het Comité dringt er opnieuw op aan dat van marktgericht handelen de hoeksteen van de hervorming wordt gemaakt. Dit betekent dat de markt niet van bovenaf mag worden geregeld.

2.1.3.1. In plaats daarvan moet de concurrentiepositie van de Europese wijnproducenten t.o.v. de wijnproducenten van buiten de EU en t.o.v. andere dranken worden verbeterd. Daarnaast moeten handelsbelemmeringen, zoals de hoge accijnzen in bepaalde lid-staten en accijnzen die discriminerend zijn voor bepaalde dranken, uit de weg geruimd worden en dient er een gunstiger klimaat voor productie en afzet van wijn te worden geschapen. Deze wijziging van de koers van het Europese wijnbouwbeleid moet onmiddellijk ingaan, zodat de sector na een overgangperiode van tien jaar hervormd is.

2.1.4. Het Comité is voorstander van een duidelijke scheiding tussen enerzijds marktbeleid en anderzijds sociaal en structuurbeleid. Ongeacht de doelstellingen van het marktbeleid moet de bijdrage van de wijnbouwer tot de instandhouding van het landschap worden beloond. De EU moet met geld over de brug komen om de traditionele wijnbouwgebieden te behouden. Deze hebben weliswaar met ernstige structurele problemen te kampen, maar zijn voor bepaalde plattelandsgio's vanuit milieu- en economisch oogpunt zeer belangrijk.

2.1.5. Het Comité wijst erop dat de wijnbouw in Europa deel uitmaakt van de cultuur en in de diverse

(1) PB nr. C 194 van 16. 7. 1994, blz. 1.

wijnbouwregio's meestal al van oudsher wordt beoefend. Een hervorming waarin geen rekening wordt gehouden met deze culturele en traditionele achtergrond is gedoemd te mislukken. Het is zaak, de Europese regio's conform het subsidiariteitsbeginsel een grotere verantwoordelijkheid te geven voor het kwaliteits- en marktbeleid. Om de eigen economische verantwoordelijkheid en eigen initiatieven te stimuleren, moet tegelijkertijd werk worden gemaakt van deregulering en vermindering van de bureaucratische rompslomp.

2.1.6. Het Comité vindt dat op EU-niveau alleen dat moet worden geregeld wat vanuit economisch en consumenten oogpunt absoluut noodzakelijk is voor de werking van de interne markt. Regelingen dienen in principe zoveel mogelijk op het laagste regionale niveau te worden vastgesteld. In de Commissievoorstellen wordt hiermee onvoldoende rekening gehouden.

2.2. Regionale aanpassingsprogramma's (Titel I)

2.2.1. Om te weten wie voor de koersbepaling en uitvoering van de regionale programma's verantwoordelijk is, moet de term „regio” nauwgezet worden omschreven. Het Comité erkent dat regionale aanpassingsprogramma's voor tal van wijnbouwregio's noodzakelijk kunnen zijn. De voorgestelde programma's druisen echter in tegen de beoogde deregulering en subsidiariteit. Ten einde marktbeleid en sociaal beleid duidelijk van elkaar te scheiden, oppert het Comité om de door de Commissie voorgestelde regionale programma's onder te verdelen in programma's inzake marktstructuur en sociale structuurprogramma's. Hiervoor dient de EU voldoende middelen ter beschikking te stellen. Het Comité acht het zinvol, deze programma's verder door de nationale of regionale overheden te laten meefinancieren. Marktinterventies daarentegen zouden uitsluitend voor rekening van het EOGFL moeten komen.

2.2.2. Het Comité stelt in dit verband voor dat de EU zich beperkt tot het aanbieden van een aantal facultatieve maatregelen die de wijnbouwregio's zouden kunnen nemen. Daarbij moet erop worden toegezien dat het herstructureringsproces niet tegen het sociaal en regionaal beleid indruist.

2.2.3. Het Comité pleit voor een EU-programma ten behoeve van wijnbouwers die onder ongunstige omstandigheden werken, bijvoorbeeld op steile hellingen of op land dat door erosie bedreigd wordt. Dit programma moet helpen voorkomen dat de wijnbouw uit traditionele wijnbouwgebieden met hoge kosten verdwijnt en verplaatst wordt naar gebieden die goedkoper te exploiteren zijn, maar minder geschikt zijn voor de wijnbouw. Tevens dient het programma de wijnbouwers te compenseren voor hun bijdrage tot het beheer van het landschap in genoemde gebieden, die vaak ook belangrijk zijn voor toerisme en recreatie.

2.2.4. Het Comité dringt voorts aan op een speciaal op de wijnbouw gericht programma ter bevordering van milieuvriendelijke produktietechnieken. Wijnbouwers

voelen zich over het algemeen nu reeds verplicht te produceren op een wijze die is afgestemd op de lokale omstandigheden en die de bodem niet aantast. Het milieuprogramma moet ervoor zorgen dat de activiteit van de wijnbouwers het milieu ontziet en dat de natuurlijke hulpbronnen behouden blijven. Het daartoe benodigde politieke raamwerk moet na raadpleging en op basis van wetenschappelijke adviezen worden gecreëerd.

2.2.5. Het Comité beveelt aan dat de EU middelen vrijmaakt om de afzetstructuur in wijnbouwgebieden te verbeteren. De wijnbouw is over het algemeen een zaak van kleine bedrijven. Het gevaar bestaat dan ook dat deze volledig afhankelijk worden van de vraagzijde, waar zich een enorme concentratie voordoet. Wil men dit voorkomen, dan moeten krachtige maatregelen worden genomen om de afzetstructuur in de wijnbouwgebieden concurrentiëler te maken.

2.2.6. Het Comité stelt voor, sociale programma's voor de landbouw op de specifieke behoeften van de wijnbouw af te stemmen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan maatregelen ter aanmoediging van jonge ondernemers en aan pensioenvoorzieningen voor wijnbouwers in landen waar geen algemene volksverzekering bestaat.

2.2.7. Om het wijnbouwpotentieel aan te passen aan de marktsituatie, moet in de overgangsfase een programma voor vrijwillige rooijing worden aangeboden. Door de premies te regionaliseren zou met de specifieke situatie op structureel en sociaal-economisch gebied van iedere regio rekening kunnen worden gehouden. De premies zouden eerst aantrekkelijk hoog moeten zijn en vervolgens naar het einde van de overgangperiode toe geleidelijk moeten worden verlaagd. De rooiprogramma's zouden door de overheden in de wijnbouwgebieden beheerd moeten worden, ten einde negatieve effecten op de structuur van de wijnbouw te vermijden. De lid-staten mogen besluiten deze rooiprogramma's niet te laten gelden voor (delen van) wijnbouwgebieden waar het rooipercentage in de voorgaande jaren boven het gemiddelde lag, of die in stand moeten worden gehouden om de kwaliteit te verzekeren en traditionele wijnbouwstructuren of het milieu te beschermen.

2.2.8. Het is hoe dan ook absoluut noodzakelijk dat eerst een juist en up-to-date overzicht wordt verkregen van het reeds gerooide wijnbouwareaal en de omvang en ligging van illegaal aangeplante wijngaarden.

Indien de gegevens hierover bekend zijn, kunnen de te nemen maatregelen namelijk op een meer doordachte wijze worden genomen.

2.3. Voorschriften inzake oenologische procédés en behandelingen (Titel II)

2.3.1. Het Comité beklemtoont dat bij de vaststelling van produktievoorwaarden en de toelating van oenologische procédés (bijv. minimum natuurlijk alcoholgehalte, verrijking, aanzuring, enz.) rekening moet worden gehouden met de uiteenlopende natuurlijke, klimatologische en weersomstandigheden in de Europese wijnbouwregio's.

2.3.2. Daarom is het Comité het niet eens met de opvatting van de Commissie dat beperking van het aantal wijnbouwzones van zeven tot drie en nivellering van de minimum natuurlijke alcoholgehalten en van de oenologische procédés mogelijk zijn.

2.3.3. Het pleit er daarentegen voor, de indeling van de wijnbouwzones aan de hand van objectieve criteria te herzien (zie het initiatiefadvies van het Comité over „De afbakening van de wijnbouwzones in de Gemeenschap” van 27 oktober 1988).

2.3.4. Het Comité vindt de oenologische procédés belangrijk met het oog op de verbetering van de kwaliteit van wijnbouwproducten.

2.3.5. De toepassing van oenologische procédés die niet op kwaliteitsverbetering, maar op produktieverhoging gericht zijn, druist in tegen de doelstellingen van de marktordening. Daarom moet het gebruik van oenologische procédés tot een minimum worden beperkt. Zij mogen uitsluitend worden aangewend om jaarlijkse verschillen in weers- en klimatologische omstandigheden te compenseren.

2.3.6. Om misbruik van verrijkmingsmethoden te voorkomen, zou verrijking alleen mogen worden toegestaan voor wijnen waarvoor een maximumopbrengst per hectare is vastgesteld.

2.3.7. Het Comité is zich ervan bewust dat er m.b.t. de diverse verrijkmingsprocédés zeer uiteenlopende tradities, ervaringen en opvattingen bestaan.

2.3.8. Zo wordt chaptalisatie volledig van de hand gewezen in gebieden waarin verrijking ofwel helemaal niet nodig en verboden is, ofwel alleen met geconcentreerde most gebeurt. Daarentegen wordt in gebieden waarin chaptalisatie is toegestaan aan deze methode de voorkeur gegeven boven verrijking met concentraten.

2.3.9. De Afdeling is er geen voorstander van dat chaptalisatie in de gehele EU wordt toegestaan, omdat hiermee voorbijgegaan zou worden aan zowel de uiteenlopende klimatologische en natuurlijke omstandigheden als de methoden die van oudsher worden toegepast. Het thans geldende chaptalisatieverbod moet in zijn huidige omvang van kracht blijven. Verrijking met sacharose mag bij wijze van hoge uitzondering alleen geoorloofd blijven in wijnbouwgebieden waarin chaptalisatie reeds vóór de gemeenschappelijke ordening van de wijnmarkt traditioneel werd toegepast.

De steun voor (gerectificeerde) geconcentreerde druivemost dient gehandhaafd te worden, ten einde concurrentiedistorsies tussen de wijnproducerende lid-staten te voorkomen.

Om de consument adequaat voor te lichten over de verrijkmingsprocédés, zou in de verordening betreffende de omschrijving van wijnen een bepaling ter zake moeten worden opgenomen.

2.4. *Interventies en andere maatregelen tot sanering van de markt (Titel III)*

2.4.1. Gezien de opgedane ervaring worden de vrijwillige en verplichte interventie maatregelen door het Comité niet geschikt geacht om de markt te saneren.

Het Commissievoorstel voor een quotastelsel met referentiehoeveelheden in combinatie met verplichte distillatie wordt volledig verworpen. Dat zou namelijk tot nieuwe administratieve dwangmaatregelen, marktinterventies en beheersinstrumenten leiden, terwijl het juist zaak is de sector te dereguleren en de rompslomp te verminderen.

2.4.1.1. Produktiequota (produktie op basis van referentiehoeveelheden) zijn voor de EU-wijnmarkt een totaal ongeschikt beheersinstrument, omdat er sinds de nieuwe GATT-akkoorden een vrije buitenlandse handel mogelijk is.

2.4.1.2. Indien de pessimistische consumptieverwachtingen van de Commissie bewaarheid worden en tegelijkertijd de invoer uit derde landen (bijv. uit Oosteuropese en niet-Europese landen) toeneemt, dan zouden de Europese wijnbouwers voortaan alléén de verantwoordelijkheid moeten dragen voor het verstoorde evenwicht tussen vraag en aanbod. Zelfs als de wijnconsumptie in de EU licht stijgt, maar de import in sterkere mate toeneemt, zouden de quota voor de Europese wijnbouwers verlaagd worden.

2.4.1.3. De produktiequota voor wijn zijn niet afgestemd op de dynamische marktprocessen in de wijnbouwsector. Een quotastelsel houdt met name geen rekening met de verschillen tussen de wijnen.

2.4.1.4. Afgezien van deze fundamentele bezwaren tegen een quotaregeling vreest het Comité dat zo'n regeling tot nieuwe spanningen tussen de Europese wijnbouwregio's zal leiden. Over de omvang van de quota en de verdeling daarvan tussen en binnen de lid-staten kan immers geen overeenstemming worden bereikt.

2.4.2. Voorts dringt het Comité erop aan, het gehele interventiestelsel onverwijld te vereenvoudigen. Er zou in twee soorten distillatiemaatregelen moeten worden voorzien: een vrijwillige „preventieve” distillatie aan het begin van het wijn oogstjaar, tegen een aantrekkelijke prijs, en een „verplichte” distillatie, waarbij de prijs zou moeten worden vastgesteld op basis van de weg te werken overschotten, maar in ieder geval lager zou moeten zijn dan die bij „preventieve” distillatie.

Het Comité vindt dat de steun voor particuliere opslag hoe dan ook gehandhaafd moet worden, omdat deze de wijnbouwers in staat stelt jaren met een kleine oogst te compenseren met jaren waarin sprake is van overschotten.

2.4.3. Het Comité beschouwt distillatie van de bijprodukten van de wijnbereiding evenals distillatie van de hoeveelheden die de hectare-opbrengst overschrijden als maatregelen die passen in het kader van het kwaliteitsbeleid. Daarom komen deze hoeveelheden niet voor interventiesteun van de EU in aanmerking.

2.5. *Afzetbevordering voor kwaliteitsprodukten (Titel IV)*

2.5.1. Het Comité acht het een goede zaak dat de Commissie haar voorstellen inzake de afzetbevordering van kwaliteitsprodukten nader heeft uitgewerkt. Deze

vormen een goede stap op weg naar betere randvoorwaarden voor de afzet van wijnbouwprodukten. Met de voorstellen wordt echter niet voldaan aan het verzoek van het Comité om de afzet van wijnbouwprodukten tot een centraal thema van de wijnmarkthervorming te maken.

2.5.2. Het Comité pleit er nogmaals voor, een globaal programma ter bevordering van de afzet van wijnbouwprodukten uit te werken. Daarin zou aandacht moeten worden besteed aan marktonderzoek, voorlichtings- en communicatiestrategieën en maatregelen ter ondersteuning van het produktie- en afzetbeleid van de wijnbouwbedrijven, maar ook aan het uit de weg ruimen van juridische, economische en fiscale factoren die de afzet belemmeren.

2.5.3. Er is nog steeds een gebrek aan gegevens over marktontwikkelingen en consumptietrends. Hieraan kan alleen een eind worden gemaakt als er een ambitieus onderzoeks- en marktanalyseprogramma wordt uitgewerkt. Er moet onderzocht worden welke trends er bestaan bij zowel inkoop- als verbruikspunten (horeca, huishoudens) en welke redenen er zijn voor wijzigingen in het koop- en consumptiegedrag van consumenten.

2.5.4. Het Comité bepleit voorts, de burgers via een voorlichtings- en bewustwordingscampagne te wijzen op de positieve effecten van een gematigde consumptie van wijn als onderdeel van een weloverwogen voedingspatroon, alsook op de gevaren van overdadige wijnconsumptie.

2.5.5. Om bovengenoemde onderzoeks- en voorlichtingsmaatregelen ten uitvoer te leggen, dient de EU veel meer middelen vrij te maken dan tot nu toe door de Commissie is gepland.

2.5.6. Het Comité beschouwt het voortbestaan van hoge accijnzen op wijn als een belemmering voor de afzet. Het plan van de Commissie om een wijnbelasting in te voeren in de lid-staten waarin momenteel geen accijns op wijn wordt geheven, zou alle maatregelen ter verbetering van de situatie op de wijnmarkt doorkruisen. Het Comité dringt er daarom bij Commissie en Raad op aan, hun beleid inzake wijnaaccijnzen aan te passen aan de doelstellingen van de wijnmarkthervorming.

2.5.7. Het Comité wijst erop dat er voor de omschrijving en aanbiedingsvorm van de verschillende categorieën wijn momenteel uiteenlopende Gemeenschapsbepalingen gelden en dat sommige aspecten daarvan nog onder de bevoegdheid van de lid-staten vallen. Het is derhalve noodzakelijk de vele uiteenlopende voorschriften die thans van kracht zijn grondig te bekijken en een gemeenschappelijk juridisch kader voor de omschrijving en aanbiedingsvorm van alle wijnsoorten te scheppen. Ook vanuit het oogpunt van voorlichting aan de consument en moderne marketing verdient het aanbeveling de huidige voorschriften te herzien. Hetzelfde geldt voor de nog vast te stellen vermelding van additieven overeenkomstig de etiketteringsrichtlijn. In het bijzonder moet worden overwogen het huidige verbodsprincipe (alle aanduidingen die niet uitdrukkelijk zijn toegestaan, zijn verboden) te versoepelen en te vervangen door een regeling zoals die welke voor mousserende wijnen geldt: naast de verplichte aanduidingen zijn daar ook andere

aanduidingen geoorloofd, mits zij geen onjuiste informatie bevatten.

2.6. Sectorale organisaties en overeenkomsten (Titel V)

2.6.1. Het Comité is van mening dat maatregelen die ertoe leiden dat de wijnbouw zelf verantwoordelijk wordt voor de afstemming van het aanbod op de vraag en zelf de produktie-, handels- en afzetstructuren beheert, een belangrijke stap vormen in de richting van deregulering en subsidiariteit op het gebied van het wijnrecht.

2.6.2. Het Comité acht het niet meteen noodzakelijk dat de regels voor de erkenning en de activiteiten van de sectorale organisaties in het document over de hervorming in detail worden beschreven. In plaats daarvan zou de basisverordening alleen een algemene regeling voor de toelating van overeenkomsten van sectorale organisaties moeten bevatten; de uitvoeringsbepalingen moeten buiten de discussie blijven en later worden besproken.

3. Wijzigingen in Verordening (EEG) nr. 822/87 (Titel VI)

3.1. Indien de EU ervan afziet de Europese wijnmarkt centraal te regelen, kan het logge statistische systeem dat momenteel gebruikt wordt om de ontwikkeling van het wijnbouwpotentieel te volgen, aanzienlijk vereenvoudigd worden. Daarvoor is een vereenvoudiging nodig van het voorgestelde mechanisme voor de evaluatie van:

- de voortbrenging van de verschillende wijnbouwprodukten;
- het industriële gebruik van die produkten;
- de ontwikkeling van de consumptie van wijn en van andere produkten die zonder verdere bewerkingen verbruikt kunnen worden;
- het marktbeheer om het aanbod in de gewenste zin bij te sturen en consumptiebevorderende maatregelen te treffen.

De ervaring met het opvragen van inlichtingen aan de bedrijven leert dat deze evaluatie veel tijd en geld kost. Gezien de dynamiek van de markten lijkt het daarom zinvol na te gaan of het niet mogelijk is met steekproeven en panels te werken.

3.2. Het Comité is het eens met het Commissievoorstel om het verbod op nieuwe aanplant te verlengen. Juist in een fase waarin wordt omgeschakeld van een centraal geleide markt op een vrije markt onder verantwoordelijkheid van de regionale wijnbouw, mag het aanpassingsproces niet door lokale of regionale uitbreidingen van het wijnbouwareaal in gevaar worden gebracht.

3.3. Van het recht op herbeplanting en de overdracht van herbeplantingsrechten zou verder onbeperkt gebruik moeten worden gemaakt, ten einde er met het oog op de kwaliteitsverbetering voor te zorgen dat de beste arealen van de wijnbouwgebieden beplant worden. De Commissie zou niet de mogelijkheid mogen krijgen de

herbeplantingsrechten te beperken om het wijnbouw-potentieel aan de marktbehoeften aan te passen. Over de vorm en het gebruik van het EU-recht op herbeplanting zou op regionaal niveau moeten worden beslist.

3.4. De wijnstokkrassen zouden moeten worden ingedeeld volgens een uniforme EU-methode. De toepassing daarvan zou aan de regio's moeten worden overgelaten.

4. Regeling inzake de stopzetting van de wijnbouw op wijnbouwareaal, buiten het kader van de regionale programma's (Titel VII)

Zoals reeds uiteengezet in Titel I is het Comité alleen voorstander van een vrijwillig rooiprogramma dat niet onder de regionale programma's valt. De premie lijkt niet hoog genoeg om te bewerkstelligen dat veel wijnbouwers voor het programma zullen kiezen.

5. Wijziging van Verordening (EEG) nr. 823/87 (Titel VIII)

Het Comité benadrukt dat de uitwerking van de hectareopbrengstregeling overeenkomstig het subsidia-riteitsbeginsel aan de regio's moet worden overgelaten. Bepalingen waarmee de speelruimte van de lid-staten verder wordt ingeperkt, worden daarom van de hand gewezen.

6. Wijziging van Verordening (EEG) nr. 2048/89 (Titel IX)

Het Comité is het eens met maatregelen die gericht zijn op een betere controle op de naleving van de regels en op een meer uniforme toepassing van het EU-recht. Het

beschouwt de voorgestelde programma's echter als extra administratieve rompslomp. Het Comité zou graag zien dat onderzocht wordt hoe de wettelijke bepalingen inzake melding van gegevens, boekhouding, begeleidende documenten en andere controlemaatregelen m.b.t. de wijnbouw vereenvoudigd kunnen worden. De samenwerking tussen de bevoegde controle instanties in de lid-staten moet zo snel mogelijk worden verbeterd.

7. Wijnbouwregister (Titel X)

Vereenvoudiging van het wijnbouwregister is één van de maatregelen die nodig zijn om het EU-wijnrecht te dereguleren en de administratieve rompslomp te verminderen. Los van een vereenvoudiging van het EU-recht zou het aan de lid-staten en regio's moeten worden overgelaten, strengere voorschriften voor het beheer van hun markt uit te werken.

8. Slotopmerkingen

8.1. Het Comité dringt er bij de Raad op aan, haast te maken met de besprekingen over de hervorming van de ordening van de wijnmarkt en deze zo snel mogelijk af te ronden. De Europese wijnbouw heeft namelijk behoefte aan bestendige randvoorwaarden voor de toekomst.

8.2. Om tot algemeen aanvaardbare oplossingen te komen zouden de besprekingen, zoals de Commissie wenst, in een geest van constructieve dialoog gevoerd moeten worden. Een openlijke confrontatie tussen de wijnbouwregio's werkt uiteindelijk alleen maar in het nadeel van alle wijnbouwregio's en schaadt het imago van wijn als cultuurprodukt.

Brussel, 22 februari 1995.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

C. FERRER

Advies over het voorstel voor een verordening (EG) van de Raad tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 1785/81 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector suiker en van Verordening (EEG) nr. 1010/86 houdende vaststelling van de algemene voorschriften inzake de restitutie bij de produktie voor bepaalde in de chemische industrie gebruikte produkten van de sector suiker ⁽¹⁾

(95/C 110/10)

De Raad heeft op 15 december 1994 besloten, overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 43 en 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over voornoemd voorstel.

Het Comité heeft de heer Pelletier tot algemeen rapporteur benoemd (artikelen 20 en 50 van het Reglement van Orde).

Het Comité heeft tijdens zijn 323e Zitting (vergadering van 22 februari 1995) het volgende advies uitgebracht, dat met ruime meerderheid van stemmen (19 stemmen tegen en 7 onthoudingen) werd goedgekeurd.

OPMERKING VOORAF

Het Comité betreurt dat er al te weinig tijd was voor analyse en discussie. Dit heeft het opstellen van het advies bemoeilijkt.

Hetzelfde geldt voor de door de Raad gestelde termijn, die zo kort was dat de Afdeling voor landbouw en visserij het advies niet heeft kunnen voorbereiden.

1. Algemene opmerkingen

1.1. De uit basisverordening (EEG) nr. 1785/91 voortvloeiende produktiequotaregeling voor de sector suiker en isoglucose is in het verleden al herhaaldelijk voor korte perioden verlengd. Bovendien valt sinds het begin van verkoopseizoen 1994/1995 inuline ook onder de produktiequota- en zelffinancieringsregeling; daarvoor is de basisverordening bij Verordening (EEG) nr. 133/94 gewijzigd. Sinds die verordening zijn er verder nog de nodige wijzigingen aangebracht als gevolg van de verdragen inzake toetreding van Oostenrijk, Finland en Zweden enerzijds en de toepassing van de GATT-overeenkomst anderzijds (Verordening (EEG) nr. 3290/94).

1.2. Het onderhavige Commissievoorstel brengt geen wezenlijke verandering in de beginselen die nu al sinds 1968 bepalend zijn voor de ordening van de suikerproduktie. Het voorstel behelst in hoofdlijnen:

- a) een verlenging van de produktiequota- en zelffinancieringsregeling met nog eens zes jaar;
- b) een regeling voor de aanpassing van de gegarandeerde quota ter nakoming van de verbintenissen die de EU bij het sluiten van de recente GATT-landbouwovereenkomst is aangegaan;

- c) een nieuwe regeling waarbij de raffinaderijen in hun traditionele behoeften kunnen voorzien, met inachtneming van de invoerverplichtingen die de EU in de GATT-landbouwovereenkomst van de Uruguay-ronde en ten aanzien van de ACS-landen is aangegaan;
- d) diverse andere maatregelen die tot doel hebben de vergoeding van de kosten voor de opslag van overgedragen C-suiker, alsook de aanpassingssteun die de Italiaanse overheid mag verlenen, te reduceren of zelfs volledig af te schaffen, en de regeling met betrekking tot de financiële bijdrage van het EOGFL voor suiker die wordt gebruikt in de chemische industrie, af te schaffen.

Het Comité stemt onder het voorbehoud van de hierna volgende opmerkingen in met dit Commissievoorstel, met dien verstande dat het dit vraagstuk mogelijkerwijs later nogmaals zal behandelen.

2. Bijzondere opmerkingen

2.1. In zijn adviezen van resp. 25 november 1992 ⁽²⁾ en 28 april 1993 ⁽³⁾ over twee voorstellen tot wijziging van Verordening 1785/81 dringt het Comité er bij de Commissie op aan, een voorstel voor een suikerverordening met een lange looptijd te doen. Het stelt dan ook met tevredenheid vast dat het onderhavige voorstel daaraan voldoet: producenten en verwerkende industrie kunnen nu eindelijk met voldoende rechtszekerheid teelt- en investeringsbeslissingen nemen.

2.2. Dankzij de quota- en zelffinancieringsregeling van de GMO in de sector suiker kon de suikerproduktie in de hand worden gehouden, zijn begrotingsproblemen voorkomen en konden de suikerbieten teelt en de produktie van suiker over de verschillende lid-staten worden verdeeld. Dat laatste is goed voor de werkgelegenheid en voor de instandhouding en de ontwikkeling van de betrokken plattelandsgebieden omdat het risico van verplaatsing van de produktie daardoor wordt tegengegaan.

⁽¹⁾ PB nr. C 377 van 31. 12. 1994, blz. 18.

⁽²⁾ PB nr. C 19 van 25. 1. 1993.

⁽³⁾ PB nr. C 161 van 14. 6. 1993.

2.3. Het Comité vindt dan ook dat deze regeling, die anders is dan die voor de andere grote plantaardige produkties, met nog eens zes verkoopseizoenen kan worden verlengd.

2.4. De Commissie stelt voor, een regeling voor een eventuele verlaging van de quota in te voeren, om op die manier tegemoet te komen aan de door de EU aangegane uitvoerverplichtingen. Dat betekent dat zij de daaruit voortvloeiende lasten op de producenten en de verwerkende industrie afwentelt.

2.5. Het Comité stelt vast dat de Commissie niet eerst heeft geprobeerd de afzet van de suikerproductie in de Unie zelf te vergroten. Zij had dit kunnen doen door het nodige geld beschikbaar te stellen en nieuwe regelingen in het leven te roepen, alsook door het gebruik van suiker (vooral buiten de levensmiddelenindustrie) te bevorderen.

2.6. Het Comité kan instemmen met het door de Commissie voorgestelde systeem om de quota aan te passen, maar dringt er wel bij de Raad op aan, als voorwaarde te stellen dat de Commissie eerst zorgt voor een voortvarend beleid met betrekking tot de afzet van suiker in de Unie zelf en het beheer van de voorraden.

2.7. De Commissie stelt de nieuwe regeling voor de voorziening van de raffinaderijen met ruwe suiker voor waar de raffinaderijen zelf én ook de ACS-landen die naar de landen van de Unie ruwe suiker uitvoeren, nu al zo lang om vragen. Het Comité begrijpt de beweegreden achter dit voorstel: hierdoor wordt de raffinaderijen eindelijk garanties geboden voor de continuïteit van hun voorziening en krijgen de ACS-landen nieuwe preferentiële toegangsmogelijkheden.

2.8. Die garanties worden echter gegeven net nu de garanties aan de bietentelers en suikerproducenten — als gevolg van de GATT-overeenkomst — worden afgebouwd.

2.9. Het Comité vindt daarom dat de raffinagequota niet meer mogen kosten dan de door de Commissie voorgestelde bedragen.

2.10. Het is in de ogen van het Comité verder uiterst belangrijk dat de speciale preferentiële invoer alleen geldt voor de ACS-landen.

2.11. Verwijzend naar zijn advies van 25 november 1992 dringt het Comité erop aan dat bij de vaststelling van het verlaagde recht en de minimaankooprijzen voor uit ACS-landen ingevoerde suiker, overal in de Unie de communautaire preferentie wordt gehandhaafd voor in de Unie zelf geproduceerde witte én ruwe suiker.

2.12. Net als in zijn advies van 28 april 1993 dringt het Comité er ook nu weer op aan dat onomstotelijk wordt vastgelegd dat het overhevelen van quota van het ene naar het andere suikerprodukt (suiker, isoglucose, inuline) onder geen enkele omstandigheid is toegestaan. Die verbodsbepaling moet bovendien worden uitgestrekt tot de quota van de raffinaderijen en de overdrachten tussen lid-staten. Op die manier kan het gevaar van verplaatsing van de productie zo veel mogelijk worden voorkomen.

2.13. Het systeem voor het overdragen van suiker naar het volgende verkoopseizoen is onlosmakelijk onderdeel van de quotaregeling en wordt nu al sinds 1981/1982 toegepast om de gevolgen van de schommelingen in de jaarlijkse oogstresultaten in de wereldmarktprijzen te ondervangen. Bovendien heeft het zeer wel een regulerende werking op de suikerbevoorrading van de communautaire en de wereldmarkt.

2.14. De Raad is die mening ook toegedaan en heeft in het verleden al tot twee maal toe voorstellen van de Commissie om een en ander te beperken, van de hand gewezen. Het Comité dringt erop aan dat de Raad het voorstel van de Commissie om de financiering van de opslag af te schaffen, ook nu weer verworpt. Een dergelijk voorstel kan immers alleen maar leiden tot een nodeloze verstoring van de interne en externe afzet van suiker en inkomensverlies voor de landbouwsector.

2.15. Het Comité stemt echter wel in met het voorstel van de Commissie om de kosten voor de opslag van A- en B-suiker die als gevolg van de GATT-overeenkomst C-suiker is geworden, te blijven vergoeden.

2.16. Tot op heden financiert het EOGFL de produktierestituties die aan de chemische industrie worden uitgekeerd voor het gebruik van suiker (krachtens artikel 9 van Verordening 1010/86 tot maximaal 60 000 t), zetmeel en glucose (onbeperkte hoeveelheden).

2.17. De Commissie stelt voor, artikel 9 van Verordening (EEG) nr. 1010/86 te schrappen. Het Comité dringt er bij de Raad op aan, hieraan geen gevolg te geven omdat dit zou betekenen dat het EOGFL zijn handen volledig van de sector suiker/chemische industrie aftrekt. Die discriminatie zou de Europese telers en verwerkers 25 à 30 miljoen ecu kosten.

2.18. De Italiaanse overheid mag de suikerbietentelers en suikerproducenten al sinds 1968 nationale aanpassingssteun verlenen. De Commissie stelt nu voor, die steun te verminderen of zelfs — in bepaalde regio's — af te schaffen.

2.19. Het Comité heeft twijfels over de betrouwbaarheid van de statistische gegevens die de Commissie ter ondersteuning van haar voorstel aandraagt. Uit de officiële cijfers blijkt namelijk dat het verschil in opbrengst tussen de beste Italiaanse arealen en het Europese gemiddelde 30 % bedraagt.

Het dringt er dan ook bij de Raad op aan om, alvorens een besluit te nemen, terdege voor ogen te houden dat vermindering of afschaffing van die steun onvermijdelijk

leidt tot een aanzienlijke inkrimping van het suikerbietenareaal en ernstige gevolgen voor de werkgelegenheid in de suikerindustrie met zich brengt.

Brussel, 22 februari 1995.

De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
C. FERRER

Advies over de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement en aan het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's „Europa op weg naar de informatiemaatschappij — een actieplan”

(95/C 110/11)

De Commissie heeft op 29 juli 1994 besloten, overeenkomstig artikel 198 van het EG-Verdrag, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over voornoemde mededeling.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 3 februari 1995 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Ramaekers.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 323e Zitting (vergadering van 23 februari) het volgende advies uitgebracht, dat met meerderheid van stemmen en 2 stemmen tegen, bij 2 onthoudingen, is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Het Comité spreekt zijn tevredenheid uit over het feit dat de Commissie een actieprogramma presenteert dat Europa in staat moet stellen, de overgang naar de informatiemaatschappij met succes te begeleiden. Het advies van het Comité is echter slechts een eerste aanzet, want aangezien het te behandelen onderwerp aan voortdurende verandering onderhevig is, zal ook het werk moeten voortgaan. Het wijst erop dat het ontwerp voor de informatiemaatschappij ook eisen moet omvatten op het stuk van scheppen van banen, milieubescherming, toegankelijkheid en andere sociale en maatschappelijke facetten. Het beklemtoont dat het werk wat dat betreft nog lang niet voltooid is.

1.2. Het Comité neemt er nota van dat de Gemeenschap een beroep doet op de particuliere sector om zo spoedig mogelijk concrete initiatieven te nemen voor een snelle totstandkoming van de informatiemaatschappij. De Gemeenschap verbindt zicht ertoe de rol te spelen die hierbij voor haar is weggelegd, nl. te zorgen voor een adequaat regelgevings- en wettelijk kader.

1.3. In dat kader is het van grote betekenis dat de implementatie van communautaire wetgeving op

dezelfde wijze en met hetzelfde effect zal plaatsvinden. De overheidssector heeft daarin een belangrijke rol te vervullen en moet daarom vanaf het begin bij de ontwikkeling van de informatiemaatschappij betrokken worden.

1.4. De Commissiemededeling omvat een actieplan dat vier gebieden bestrijkt:

- het regelgevings- en wettelijk kader,
- netwerken, basisdiensten, toepassingen en inhoud,
- sociale, maatschappelijke en culturele aspecten,
- promotie van de informatiemaatschappij.

1.5. Volgens het Comité zijn dit inderdaad de vier belangrijkste gebieden waarop de actie zich dient te

concentreren ten einde de weg naar de informatiemaatschappij te effenen.

2. Overzicht

2.1. *Het rapport-Bangemann*

2.1.1. Omdat het door de Commissie gepresenteerde werkprogramma zo uitgebreid is, is het volgens Comité ondoenlijk om elk facet ervan nu in detail te behandelen; in het navolgende advies worden daarom vooralsnog dan ook alleen die aspecten nader bekeken die het Comité op dit moment essentieel acht.

2.1.2. In het rapport „Europa en de wereldwijde informatiemaatschappij — aanbeveling aan de Europese Raad”, wordt de nadruk gelegd op de urgentie van de te nemen maatregelen.

2.1.3. In dat rapport wordt een aanpak voorgesteld die op stipte toepassing van de mededingingsregels is gebaseerd.

2.1.4. Een van de kerngedachten van het rapport betreft de afschaffing van monopolies, de liberalisering van infrastructuur en het verdelen van de verplichting van openbare dienstverlening over alle exploitanten die hun diensten aan het publiek aanbieden. Dit betekent dat een nieuw, duidelijk en stabiel regelgevingskader tot stand moet worden gebracht, zodat het concurrentiemechanisme ongehinderd kan functioneren en de particuliere sector de omschakeling naar de informatiemaatschappij kan financieren. (De verwezenlijking van trans-europese netwerken vergt een investering van 150 miljard ecu over een tienjarige periode, uitsluitend te financieren door de particuliere sector; de Europese Unie is van plan dit proces aan te zwengelen met een bedrag van 5 miljard ecu in de periode tot 1999).

2.1.5. Voordat de informatiemaatschappij een feit kan worden, dienen echter volgens het rapport-Bangemann een aantal moeilijkheden van verschillende aard te worden overwonnen:

— technische:

- normalisatie: satellietcommunicatie, frequenties, kabels, beperkte netwerken;
- interconnectie en interoperabiliteit van netwerken;

— technologische:

- ontwikkeling van een breedband-communicatiesysteem en van een geïntegreerd breedbandnetwerk op basis van het Euro-ISDN-net („digitaal netwerk voor geïntegreerde diensten” waarlangs geluiden en visuele informatie, m.n. beelden en gegevens, kunnen worden doorgegeven);
- mobiele communicatie;

— regelgeving:

- tarieven;
- mediaconcentratie;
- concurrentie;
- convergentie van telecommunicatie en omroep;
- bescherming van de persoonlijke levenssfeer;
- rechtsbescherming en beveiliging;
- intellectuele eigendomsrechten;
- uitgeversbedrijf.

2.1.6. Voor de totstandkoming van de informatiemaatschappij is echter een „kritische massa” nodig. Het rapport bevat dan ook een oproep tot samenwerking tussen concurrenten; de verspreiding van bestaande en in de toekomst aan te bieden diensten zou moeten worden bevorderd. Bij de informatiecampagne moet, per lid-staat, vooral op de kansen en bedreigingen voor middelgrote en kleinere bedrijven ingespeeld worden. Wat de burgers betreft is het verheugend dat de Commissie zich op jongeren wil richten, maar juist die groep is, naar het Comité meent, al redelijk bij de les. De campagne zou juist op de totale bevolking toegespitst moeten zijn, hetgeen alleen denkbaar is als de relevante organisaties actief aan het uitstippelen en de evaluatie van de beleidsmaatregelen, alsook aan het inventariseren van de te bevredigen behoeften, kunnen deelnemen.

2.1.7. Volgens het rapport zal intensievere concurrentie echter niet voldoende zijn om de „kritische massa” te bereiken; daarom wordt voorgesteld een systeem van terugkoppeling tussen vraag en aanbod tot stand te brengen, waarbij via demonstratieprojecten ervaring wordt opgedaan om het aanbod beter op de eisen van de consument te kunnen toesnijden. Volgens het rapport komen daarvoor tien prioritaire toepassingen in aanmerking, die in twee grote categorieën kunnen worden ingedeeld, nl.:

— toepassingen voor persoonlijk gebruik (telewinkelen, telebankieren, ontspanning en vrije tijd);

— professionele toepassingen.

Deze tien toepassingen zijn: telewerken, afstandsonderwijs, netwerken voor universiteiten en onderzoekscentra, telematicadiensten voor het MKB, wegverkeersbeheer, luchtverkeersleiding, netwerken voor gezondheidszorg, elektronische aanbestedingen, transeuropese netwerken voor overheidsdiensten (IDA) en informatiesnelwegen voor de stad.

2.2. *Actieplan*

2.2.1. De informatiemaatschappij zal wezenlijk van de huidige maatschappij verschillen in het gebruik dat wordt gemaakt van communicatienetwerken en in de

diensten die via deze netwerken worden aangeboden. Dank zij de toepassing van nieuwe technieken zullen alle mogelijke diensten — audiovisuele, informatica-, telefoniediensten — via alle mogelijke uitzendsystemen — kabelnetwerken, radiogolven, satellietverbindingen — kunnen worden aangeboden.

Deze nieuwe mogelijkheden brengen ook talrijke, voor het merendeel nog onoverzienbare, uitdagingen met zich mee.

2.2.2. De grensvervaging tussen de sectoren telecommunicatie, omroep en uitgeverij is één van de belangrijke uitdagingen waarmee de informatiemaatschappij wordt geconfronteerd. De technische mogelijkheid om elk soort dienst via elk willekeurig medium te verspreiden, zal het mogelijk maken discrepanties tussen de desbetreffende regelgevingen te omzeilen, wat erop neer komt dat de bestaande regels nu al achterhaald zijn.

2.3. Algemene opmerkingen

2.3.1. Het Comité steunt de Commissie dan ook volkomen in haar streven, een duidelijk en stabiel regelgevend kader tot stand te brengen. Het acht het evenwel nodig de overgang naar de informatiemaatschappij met andere maatregelen te begeleiden, met name op het gebied van technologie-, werkgelegenheids- en sociaal beleid.

2.3.2. Het Comité is echter teleurgesteld over het feit dat niet alle vier de gebieden die het actieplan bestrijkt, even grondig worden behandeld.

2.3.3. In bijlage 1 („Onder handen zijnde maatregelen”), 2 („Nieuw overwogen maatregelen”) en 3 („Mogelijke samenwerkingsverbanden”) schijnen namelijk verschillende prioriteiten te worden gehanteerd.

2.3.4. Bepaald jammer vindt het Comité het feit dat pas bij de „Overwogen nieuwe maatregelen” aan de sociale, maatschappelijke en culturele aspecten is gedacht, en dat m.a.w. geen van de onder handen zijnde maatregelen betrekking heeft op deze aspecten, vooral op belangrijke gebieden als gezondheid, onderwijs, milieu, beroepsopleiding, gehandicaptenzorg en filmindustrie.

3. Specifieke opmerkingen per hoofdstuk

3.1. Regelgevings- en wettelijk kader

3.1.1. Algemeen

3.1.1.1. Het Comité is zeer ingenomen met het feit dat de Commissie het plan heeft opgevat een uitgebreid regelgevings- en wettelijk kader tot stand te brengen, waarbij wordt beoogd diensten van openbaar belang in stand te houden en de beginselen van universele dienstverlening, gelijke behandeling en continuïteit, te handhaven en aldus een tweedeling in de samenleving

te voorkomen. Het neemt er nota van dat voor de verschillende aangegeven gebieden specifiekere mededelingen zullen volgen.

3.1.1.2. Het Comité ziet in dat het noodzakelijk is, snel uit te voeren maatregelen voor te stellen, maar wenst dat deze een zo breed mogelijk front bestrijken en dat de vitale aspecten die duurzame aandacht vergen, recht wordt gedaan. Deze aspecten zullen verder in dit advies nader worden behandeld.

3.1.1.3. Standaardisering, persoonlijke levenssfeer en intellectuele eigendom zijn belangrijke aspecten van de informatiemaatschappij. Het doel van de EU dient echter te zijn, in het licht van de marktvrage en van technische en economische feiten de hoofdlijnen voor projecten aan te geven, niet projecten te ontwikkelen.

3.1.1.4. Wat dit betreft wijst het Comité erop dat het de aangegeven gebieden bezwaarlijk nader kan behandelen indien het niet over de relevante informatie daarvoor beschikt. Het herinnert echter aan de adviezen die het over de verschillende gebieden eerder heeft uitgebracht, en neemt er nota van dat het over sommige daarvan door de Commissie zal worden geraadpleegd, o.m. over de mededeling „Te nemen maatregelen n.a.v. de raadpleging over het groenboek „pluralisme en mediaconcentratie” in de interne markt — Beoordeling van de noodzaak van communautair beleid” (doc. COM(94) 353 def.).

3.1.1.5. Pas wanneer de desbetreffende mededelingen beschikbaar zijn, zal het Comité dus over die diverse terreinen gedetailleerde adviezen kunnen uitbrengen.

3.1.1.6. Het Comité betreurt echter de prioritering die de Commissie m.b.t. de diverse regelgevingsgebieden hanteert.

3.1.2. Groenboek inzake liberalisering van de infrastructuur (doc. COM(94) 440 def.)

3.1.2.1. In haar streven om, overeenkomstig de aanbevelingen van het rapport-Bangemann, een regelgevings- en wettelijk kader voor een op concurrentie gebaseerde markt tot stand te brengen, stelt de Commissie nu voor, te trachten overeenstemming te bereiken over het beginsel van de volledige liberalisering van de infrastructuur in de telecommunicatiesector. De Commissie heeft met dat doel een groenboek gepresenteerd, waarover het een brede discussie wil voeren. Dit groenboek bestaat uit twee delen, waarvan het tweede pas begin 1995 is gepresenteerd.

3.1.2.2. Deel I van het groenboek bevat een aantal beginselen en een tijdschema. Het basisbeginsel waarvan wordt uitgegaan, luidt als volgt:

„Als voor de nodige waarborgen is gezorgd, moeten de leveranciers van telecommunicatiediensten die voor concurrentie zijn opengesteld, vrij zijn in de keuze van de voor de verlening van dergelijke diensten benodigde infrastructuur.”

Volgens het groenboek is „een open en op concurrentie gebaseerde omgeving voor de ontwikkeling van nieuwe markten de beste omgeving. (...) Een geliberaliseerde markt (...) zal mede voor inkomsten zorgen die onmisbaar zijn voor de ondersteuning van de enorme particuliere investeringen welke nodig zijn (...) Aldus kunnen regeringen worden bevrijd van zware politieke en economische verplichtingen en ontstaan nieuwe inkomsten die kunnen worden gebruikt voor investeringen op het gebied van gezondheid, onderwijs en cultuur”.

3.1.2.3. In het groenboek wordt gesteld dat onmiddellijke actie vereist is om de beperkingen op het gebruik van eigen infrastructuur of infrastructuur van derden op de onderstaande gebieden weg te nemen:

- levering van telecommunicatiediensten per satelliet,
- levering van alle reeds geliberaliseerde terrestrische telecommunicatiediensten (met inbegrip van het gebruik van de kabeltelevisie-infrastructuur voor dit doel),
- terbeschikkingstelling van verbindingen binnen het mobiele netwerk — met inbegrip van microgolfverbindingen — voor de levering van mobiele communicatiediensten.

3.1.2.4. In deel II van het groenboek worden behandeld:

- criteria voor de verlening van vergunningen,
- universele dienstverlening en diensten van openbaar belang,
- de regeling betreffende interconnectie,
- de beperkingen ten aanzien van exploitanten,
- gewaarborgde toegang,
- het sociale aspect en de werkgelegenheid,
- convergentie tussen telecommunicatie, omroep en uitgeverijbedrijf.

3.1.2.5. In het in deel I van het groenboek voorgestelde tijdschema (blz. 45) wordt 1995 voorgesteld als begin-datum voor de liberalisering van de alternatieve infrastructuur, hoewel de geplande brede openbare discussie op dat moment nog niet zal hebben plaatsgehad. Met andere woorden: eerst wordt een tijdschema vastgesteld, en dan pas wordt er over basiskwesties gediscussieerd. In de periode tot 1 januari 1998 dient grote aandacht besteed te worden aan de oplossing van meer principiële kwesties, opdat bij de feitelijke start van de vrije markt in 1998 de vinger aan de pols gehouden kan worden om

mogelijke ongewenste maatschappelijke gevolgen op te vangen.

Deze aanpak kan door het Comité niet worden goedgekeurd zolang het niet beschikt over de analyse van de sociaal-economische effecten van een dergelijke maatregel, en met name van de maatregelen ter instandhouding en ontwikkeling van de universele dienstverlening, waarbij zal moeten worden uitgegaan van herverdeling van tariefinkomsten, wil een maatschappelijke tweedeling worden voorkomen. De voorwaarden van toegang tot de universele dienst zijn van fundamenteel belang en moeten overal in de EU gelden, zonder uitzondering. Het Comité wijst er overigens ook op dat zich een zeer grote markt voor de universele dienst zou kunnen ontwikkelen, met winstgevendende effecten voor de industrie en de telecomsector in het algemeen. Het Comité constateert dat de Raad tijdens zijn zitting van 17 november 1994 heeft besloten, alternatieve infrastructuurvoorzieningen niet vóór 1 januari 1998 te liberaliseren. In dit verband valt het te betreuren dat de Commissie op 21 december 1994 een ontwerp-richtlijn betreffende de liberalisering van de kabelinfrastructuur per 1 januari 1996 heeft goedgekeurd. Het feit dat de Commissie hier het initiatief neemt om artikel 90 van het Verdrag toe te passen, is een bedenkelijk precedent waardoor de democratische besluitvorming op Europees niveau in het gedrang dreigt te komen. Door dit initiatief worden de spelregels gewijzigd op het stuk van tijdschema en dus industriële strategie.

3.1.2.6. Wat de in het groenboek over liberalisering van de infrastructuur behandelde onderwerpen betreft, herinnert het Comité eraan dat het in zijn advies⁽¹⁾ over het „Voorstel voor een richtlijn van de Commissie tot wijziging van de Richtlijnen 88/301/EEG en 90/388/EEG betreffende satellietcommunicatie” (doc. SEC(93) 1891 def.) andermaal heeft gememoreerd dat „een prioritaire doelstelling — nog vóór de liberalisering van de hele spraaktelefoondienst — dient te zijn, omvang, organisatie en financiering van de universele dienstverlening te omschrijven”, zoals het ook al had opgemerkt in zijn advies⁽²⁾ over het „Overzicht van de situatie in de sector telecommunicatiediensten” (doc. COM(93) 159 def.).

3.1.2.7. In het groenboek deel I echter, geldt 1995 als datum voor de liberalisering van de diensten in het algemeen; de openbare spraaktelefonie valt daar weliswaar buiten, maar die datum geldt wél weer voor spraaktelefonie voor bedrijfscommunicatie en gesloten gebruikersgroepen (inclusief de alternatieve infrastructuur).

3.1.2.8. Het Comité is van mening dat het niet logisch zou zijn het voorgestelde tijdschema voor de liberalisering van infrastructuurvoorzieningen ten uitvoer te leggen voordat inhoud en doel van de universele dienstverlening duidelijk zijn gedefinieerd en de maatre-

(1) PB nr. C 127 van 7. 5. 1994.

(2) PB nr. C 34 van 2. 2. 1994.

gelen voor het waarborgen, ontwikkelen en financieren daarvan nauwkeurig zijn bepaald.

3.1.2.9. Het Comité staat achter de maatregelen van de Commissie voor het totstandbrengen van een duidelijk en stabiel regelgevingskader, maar acht het van het grootste belang de sector niet voor concurrentie open te stellen voordat dit kader is verwezenlijkt; dit geldt met name voor de maatregelen met betrekking tot de concurrentie, mediaconcentratie, bescherming van de persoonlijke levenssfeer, intellectuele eigendom, elektronische bescherming en financiering van een van tevoren nauwkeurig te definiëren universele dienstverlening die een zo breed mogelijk scala van geavanceerde telecommunicatiediensten omvat. Het Comité wijst nogmaals op het fundamentele belang van het concept „universele dienstverlening”. Daarvan zullen de mogelijkheden van toegang tot de nieuwe informatie- en communicatiediensten voor de Europese burgers afhangen. Van de definitie van het begrip „universele dienstverlening” zal vervolgens afhangen hoe rijk het aanbod aan informatie en communicatie zal zijn en of sociale uitsluiting zal kunnen worden voorkomen.

3.1.3. Convergentie van telecommunicatie, omroep en uitgeverij

3.1.3.1. Het Comité is zich bewust van de omwenteling die de nieuwe technieken met name in de audiovisuele sector teweeg zullen brengen, en spreekt zijn steun uit voor het voornemen van de Commissie om de richtlijn „Televisie zonder grenzen” van 1989 te herzien.

Het Comité herinnert echter aan de noodzaak om, tegen de achtergrond van de convergentie van telecommunicatie, omroep en uitgeverij, ook de culturele betekenis van sommige audiovisuele producten niet uit het oog te verliezen.

3.1.3.2. Het Comité beklemtoont dat dient te worden bepaald welke diensten op een open en convergerende markt van openbaar belang zijn en in stand moeten worden gehouden.

3.1.3.3. Dat televisie, en vooral met de PC integreren- de interactieve televisie, bij uitstek het medium is dat de burger toegang zal bieden tot de informatiemaatschappij, staat nog absoluut niet vast en dient nog te worden nagegaan.

3.1.3.4. Daarom dienen voor de in het vooruitzicht gestelde nieuwe diensten regels te worden opgesteld en dient te worden uitgemaakt, welke als basisdiensten en diensten van openbaar belang moeten worden beschouwd.

3.1.3.5. Er moeten met name maatregelen worden genomen om te zorgen dat een aantal ethische beginselen worden geëerbiedigd, o.m.:

- bescherming van kinderen en jongeren,
- menselijke waardigheid,

- persoonlijke levenssfeer,
- pluralisme.

3.1.3.6. Van het grootste belang voor de audiovisuele sector is een regelgeving in te voeren met betrekking tot de eigendom van de media. Het Comité herinnert aan de opmerkingen en reacties in zijn advies CES 1000/94 van 14 september 1994, betreffende vragen die werden opgeworpen in het „Groenboek inzake strategische opties voor de versterking van de programma-industrie in het kader van het audiovisueel beleid van de Europese Unie” (doc. COM(94) 96 def.).

Het Comité merkte toen het volgende op: „In het Groenboek gaat alle aandacht uit naar het onbelemmerd functioneren van de interne markt en het propageren van een „wereldwijde liberaliserings- en dereguleringsrend”, waarbij bewust wordt voorbijgegaan aan mogelijke maatschappelijke gevolgen van ongebreidelde concurrentie in de audiovisuele sector.”

„Onbeperkte concurrentie zou zonder twijfel tot dominantie van een klein aantal, vooral niet-Europese, mediaconcerns op de Europese markt leiden en daardoor de culturele identiteit in gevaar brengen.”

„De diversiteit van diensten kan evengoed door de noodzakelijke beperking van concentratie — zowel op het niveau van de lid-staten als op Europees niveau — worden bevorderd als door specifieke maatregelen.”

3.1.3.7. Over de in het Groenboek voorgestelde benadering bij de toekenning van financiële stimulansen voor de creatie, productie of exploitatie sprak het Comité in dat advies de volgende mening uit: „Dat financiële stimulering van ondernemingen als geheel voor meer groei kan zorgen, valt sterk te betwijfelen. De ervaring leert dat niet-selectieve financiële steun lang niet zo efficiënt is als steun voor specifieke projecten.”

3.1.3.8. Het Comité zou graag zien dat de Commissie bij de herziening van het regelgevend kader in het bijzonder aandacht besteedt aan de nieuwe diensten en aan reeds bestaande diensten die dankzij de ontwikkeling van nieuwe technieken naar verwachting een hoge vlucht zullen nemen. Daarbij dient prioriteit te worden gegeven aan het uitwerken van regels voor het „telewinkelen”, waarbij het er om gaat de rechten van de consument te beschermen en te zorgen dat geen afbreuk wordt gedaan aan het recht op concurrentie.

3.1.3.9. Volgens het Comité is het van belang dat terdege aandacht wordt besteed aan kwesties met betrekking tot intellectuele eigendomsrechten, bescherming van de persoonlijke levenssfeer, elektronische bescherming, rechtsbescherming en beveiliging. Zodra de werkzaamheden hierover voldoende zijn gevorderd, wenst het Comité daarover te worden geraadpleegd.

3.2. Netwerken, basisdiensten, toepassingen, inhoud

3.2.1. De Commissie legt de klemtoon op de rol van de particuliere sector als gangmaker van de overgang naar de informatiemaatschappij, en merkt op dat de toepassingen op het gebied van transeuropese netwerken en op audiovisueel gebied een hoofdrol zullen spelen bij de verwezenlijking van de informatiemaatschappij.

3.2.1.1. Het Comité meent dat waakzaamheid geboden is t.a.v. de rol van de particuliere sector; er moet voor worden gezorgd dat andere partijen aan de ontwikkeling van de informatiemaatschappij kunnen bijdragen. De overheidssector zal in elk geval moeten kunnen deelnemen aan de ontwikkeling van de culturele en educatieve aspecten, want het zou onverstandig zijn dit aan de particuliere sector over te laten.

3.2.2. Netwerken

3.2.2.1. Euro-ISDN

3.2.2.1.1. Het Comité herinnert aan zijn opmerkingen in het advies⁽¹⁾ over ISDN, nl.:

- de Commissie zou de respectieve toepassingsgebieden van normen en vergunningen moeten afbakenen;
- het begrip „basisdiensten” zou nader moeten worden omschreven;
- de lid-staten zouden het eens moeten worden over een juiste definitie van begrippen als één net, basisdienst, multimediale eindapparatuur.

3.2.2.1.2. Op geen van deze punten wordt in het actieplan nader ingegaan. De Commissie belooft een „Europees forum voor basisdiensten” op te zetten, „gericht op een nauwer overleg over gemeenschappelijke diensten en functiespecificaties en over een tijdschema voor hun invoering”.

3.2.2.1.3. In dat bovengenoemde advies sprak het Comité reeds zijn bezorgdheid uit over „de vertraging ten opzichte van het oorspronkelijke tijdschema voor de invoering van geharmoniseerde ISDN-diensten”.

3.2.2.2. Mobiele communicatie

Het Comité neemt nota van het voornemen van de Commissie om verslag uit te brengen over de resultaten van het overleg betreffende het Groenboek inzake mobiele communicatie, waarin een verdergaande libera-

lisering van de sector wordt voorgesteld; in afwachting van dat verslag herinnert het Comité aan zijn advies van 14 en 15 september 1994 (CES 1007/94).

3.2.2.2.1. Het Comité wenst met name te memoreren dat het in dat advies zijn instemming met het Groenboek heeft uitgesproken, en vooral met het feit dat de Commissie daarin concrete suggesties doet voor de toekomstige ontwikkeling van de sector. Het was echter van mening dat de Commissie de onderstaande aspecten nog eens nader moest bekijken:

- procedures voor de verlening van vergunningen,
- levering van diensten,
- interconnectie,
- infrastructuur,
- radiofrequenties,
- nummering,
- eerlijke concurrentie,
- gegevensbescherming,
- gezondheid, veiligheid en milieu,
- economische en sociale aspecten.

3.2.2.3. Satellietcommunicatie

Het Comité ziet uit naar de voltooiing van de in het actieplan aangekondigde fasen en naar een algemeen conceptueel kader. Het herinnert aan zijn adviezen over de ontwerp-richtlijn van de Commissie betreffende satellietcommunicatie⁽²⁾ en over het voorstel betreffende satellietdiensten⁽³⁾.

3.2.3. Basisdiensten, toepassingen en inhoud

3.2.3.1. Volgens het Comité is het niet alleen nodig het begrip „universele dienstverlening” nader te omschrijven, maar ook het verband aan te geven tussen „basisdiensten” en „universele dienstverlening”. De definitie van het begrip universele dienstverlening dient flexibel te zijn om gelijke tred te kunnen houden met de technische ontwikkelingen.

3.2.3.2. In het rapport-Bangemann wordt de aandacht gevestigd op het revolutionaire karakter van de op handen zijnde ontwikkelingen, waarvan de effecten op alle terreinen van de samenleving merkbaar zullen zijn. Daarom is het van belang dat alle in het rapport voorgestelde toepassingsgebieden en hun toekomstige ontwikkeling in het actieplan worden bestreken.

3.2.3.3. Het door de Commissie gekozen beleid, dat in het actieplan wordt omschreven, en de verschillen in de stand van vordering van de diverse toepassingen,

(1) PB nr. C 52 van 19. 2. 1994.

(2) PB nr. C 127 van 7. 5. 1994.

(3) PB nr. C 295 van 22. 10. 1994.

doen een aantal vragen rijzen betreffende de op handen zijnde totstandkoming van de informatiemaatschappij.

3.2.3.4. De moeilijkheden die zich bij de ontwikkeling van het Euro-ISDN-net en het IDA-programma ⁽¹⁾ hebben voorgedaan en de daaruit voortvloeiende vertragingen, wekken twijfel omtrent de kansen op een snelle voltooiing van de werkzaamheden op de andere toepassingsgebieden.

3.2.3.5. Tijdens de Top van Korfoe zijn de door de groep-Bangemann voorgestelde toepassingsgebieden goedgekeurd. Het gaat om de toepassingen telewerken, afstandsonderwijs, netwerken voor onderzoekscentra, telematicadiensten voor het MKB, wegverkeersbeheer, luchtverkeersleiding, netwerken voor gezondheidszorg, transeuropese netwerken voor overheidsdiensten, elektronische aanbestedingen en informatiesnelwegen voor de stad.

De Commissie stelt voor de onderzoeksprojecten en experimentele toepassingen „uit het laboratorium te halen en in het echte leven in te zetten”, teneinde nieuwe markten en nieuwe gebruiksmogelijkheden te scheppen.

3.2.3.6. Het Comité neemt er nota van dat over telewerken, afstandsonderwijs, onderzoeksnetwerken en netwerken voor gezondheidszorg discussies zullen worden gehouden om na te gaan wat de behoeften zijn en om de kosten te evalueren voordat deze toepassingen in de praktijk worden getest.

Op het gebied van telematica voor het MKB, vervoer, IDA en elektronische aanbestedingen zou reeds heel wat vooruitgang zijn geboekt.

Het Comité waarschuwt voor dit soort aanpak, want het aanbieden van diensten aan de gebruikers, nadat is nagegaan wat hun behoeften zijn, is toch in de eerste plaats het werk van de dienstenleveranciers. Daarna moeten de toepassingen bij de gebruikers worden getest om te voorkomen dat een behoefte wordt gewekt aan diensten die de gebruikers niet verlangen.

Het Comité vestigt de aandacht op de onbestendige marktsituatie, op het probleem om uit te maken waarnaar werkelijk vraag bestaat, en op de noodzaak om netwerken te ontwikkelen die aan die vraag kunnen voldoen. Daarom moet, voordat diensten kunnen worden ontwikkeld die in werkelijk bij het publiek aanwezige behoeften voorzien, overleg worden gevoerd met industrie, dienstenleveranciers en gebruikers.

3.2.3.7. Het Comité steunt het streven van de Commissie, maar gezien de vertragingen die bij de ontwikkeling van het Euro-ISDN-net zijn opgelopen, vreest het dat de werkzaamheden op de overige gebieden niet snel zullen vorderen.

3.2.3.8. Het Comité heeft dan ook zijn twijfels over de urgentie van sommige door de Commissie voorgestelde

maatregelen en vestigt de aandacht op de gevaren van het versnellen van sommige ontwikkelingsprocessen terwijl de ontwikkeling op andere terreinen achterblijft.

3.2.3.9. De proefprojecten m.b.t. toepassingen die naar verwachting snel ingang zullen vinden, liggen nl. op het raakvlak tussen de audiovisuele en de telecommunicatiesector.

Diensten waarvan verwacht wordt dat zij zich snel zullen verspreiden, zijn met name telewinkelen en betaaltelevisie („pay-per-view” — een systeem waarmee de kijker zelf zijn programma samenstelt en alleen voor de gekozen programma's betaalt). Het Comité zou echter graag zien dat de Commissie dit onderwerp grondig bestudeert, want al hebben deze diensten bij de introductie in de V.S. aanvankelijk een redelijk succes gekend, momenteel stuiten zij op enorme moeilijkheden.

3.2.3.10. Het Comité is van mening dat de Commissie bij haar beleid om de infrastructuur open te stellen, moet uitgaan van de werkelijke ontwikkelingen en behoeften, en daarbij niet de basisdiensten en de universele dienstverlening in het gedrang mag brengen.

3.2.3.11. Het Comité is zich bewust van de noodzaak van een „kritische massa” om de ontwikkeling van de informatiemaatschappij op gang te brengen, maar is van mening dat het bereiken daarvan niet ten koste mag gaan van de diensten van openbaar belang die op de lijst van de door de Top van Korfoe goedgekeurde toepassingsgebieden staan. Er dienen regelingen te worden gevonden om te voorkomen dat de particuliere sector alleen investeert in toepassingen die onmiddellijk winst opleveren.

3.3. *Sociale, maatschappelijke en culturele aspecten*

3.3.1. In het rapport-Bangemann wordt de aandacht gevestigd op de potentiële gevaren van de informatiemaatschappij, o.m. het gevaar van een tweedeling van de samenleving. De Commissie blijkt zich van die gevaren bewust te zijn.

3.3.2. Uitgaande van dit inzicht dat de overgang naar de informatiemaatschappij onvermijdelijk tot veranderingen zal leiden, stelt de Commissie een aantal maatregelen voor die tot doel hebben te voorkomen dat fundamentele maatschappelijke waarden, zoals het principe van de universele dienstverlening, in het gedrang komen.

3.3.3. Het Comité wijst nogmaals op het fundamenteel belang van dit aspect en herhaalt dat het absoluut noodzakelijk is het begrip „universele dienstverlening” duidelijk te omschrijven en maatregelen te nemen voor de instandhouding en ontwikkeling van een dergelijke dienstverlening in de hele EU.

3.3.4. De Commissie geeft te kennen dat zij voornemens is een „groep van prominente deskundigen” op te richten die haar van advies zal moeten dienen over prioritaire kwesties.

(1) IDA: Europees Telematicanet tussen overheidsdiensten.

Er zal voorrang worden gegeven aan de behandeling van de volgende aspecten:

- werkgelegenheid en werkomgeving,
- maatschappelijke aspecten,
- culturele aspecten,
- taalkundige aspecten.

3.3.5. Het Comité neemt met tevredenheid nota van het voornemen van de Commissie om fundamentele vraagstukken die verband houden met de door de komst van de informatiemaatschappij teweeggebrachte maatschappelijke veranderingen te bestuderen. Het betreurt echter dat daaraan niet dezelfde prioriteit wordt toegekend als aan andere aspecten, zoals de liberalisering van de infrastructuurvoorzieningen. Het Comité verzoekt de Commissie, meer aandacht te besteden aan de sociale en werkgelegenheidsproblemen, en hieraan specifieke studies te wijden. Deze studies dienen een hoge prioriteit te krijgen. De uitkomsten ervan moeten als basis dienen voor de sociale dialoog over de toekomstige blauwdruk voor de overgang naar de informatiemaatschappij.

3.4. *Werkgelegenheid en werkomgeving*

3.4.1. Het Comité herinnert aan zijn advies betreffende het Groenboek inzake mobiele communicatie van 14 en 15 september 1994, waarin het de mening uitsprak dat „het een zeer goede zaak zou zijn indien Raad en Commissie niet alleen initiatieven zouden nemen om diensten te harmoniseren en te liberaliseren, maar ook om de impact van deze besluiten op het bedrijfsleven te bestuderen (...). Het is absoluut noodzakelijk dat deze initiatieven worden voorafgegaan door een grondige studie van de economische en sociale gevolgen voor de telecomsector in zijn geheel”.

3.4.2. Het Comité ziet uit naar het verslag dat de Commissie in de nabije toekomst zal opstellen over de effecten op de werkgelegenheid en de brede maatschappelijke gevolgen van de ontwikkeling naar de „flexibele onderneming”. Van essentieel belang is echter dat niet alleen de effecten worden bestudeerd op bedrijven die het telewerken invoeren, maar ook de gevolgen voor werkgelegenheid en werkomgeving in het algemeen. Het gaat er namelijk om niet alleen naar de effecten te kijken in termen van nieuwe werkgelegenheid, maar ook naar de banen die bij de bedrijven in het algemeen zijn verdwenen. Bovendien dient gekeken te worden naar de effecten van de nieuwe technieken in andere sectoren dan de telecommunicatie, bijvoorbeeld in de distributiesector, en het effect van teleshopping op de werkgelegenheid in die sector.

3.5. *Maatschappelijke aspecten*

3.5.1. De Commissie vestigt de aandacht op de vérstrekkende veranderingen in het dagelijks leven, de vrijetijdsbesteding, de verbetering in de kwaliteit van

voorzieningen voor onderwijs en volksgezondheid en de verbreiding van nieuwe vormen van stads- en plattelandsontwikkeling. De versnelde invoering van de nieuwe technieken kan echter ook leiden tot maatschappelijk uitsluiting en isolement.

3.5.2. Het valt het Comité op dat de Commissie vooral aandacht besteedt aan het dagelijks leven en de vrijetijdsbesteding. Deze benadering strookt geheel met de voorspellingen dat de overgang naar de informatiemaatschappij zich in verschillende fasen zal voltrekken. In de eerste fase gaat het erom, een kritische massa te bereiken om de afname van persoonlijke diensten op gang te brengen. Pas daarna zou kunnen worden gedacht aan meer ambitieuze projecten van openbaar nut (afstandsgeneeskunde, verkeersbeheer enz.).

3.5.3. Het Comité heeft het moeilijk met deze benadering en vreest dat er een „samenleving met verschillende snelheden” zal ontstaan. De Commissie merkt op dat versnelde invoering van nieuwe technieken ook kan leiden tot uitsluiting of isolement. Dit gevaar wordt echter pas reëel indien prioriteit wordt gegeven aan de invoering van individuele diensten en vrijetijdsproducten. Bij diensten van openbaar belang bestaat namelijk zogoed als geen gevaar dat versnelde invoering van nieuwe technieken tot uitsluiting leidt.

Dit is een argument te meer voor de stelling dat absolute prioriteit dient te worden gegeven aan de omschrijving en nadere uitwerking van het begrip „universele dienstverlening”.

3.6. *Culturele aspecten*

3.6.1. De Commissie kondigt aan dat zij in het najaar maatregelen zal presenteren die ten doel hebben het audiovisueel beleid tot de hoeksteen van een „inhoudsstrategie” voor de ontwikkeling van de informatiemaatschappij te maken.

De verspreiding van Europese culturele producten dient te worden gesteund, met inachtneming van hun specifieke karakter.

3.6.2. Daartoe acht het Comité de totstandkoming van een regelgevend kader noodzakelijk, op basis van het gegeven dat de grenzen tussen omroep en telecommunicatie aan het vervagen zijn. Vooral van belang is daarom dat een gedragscode wordt opgesteld voor de omgang met informatie.

3.6.3. De mogelijkheid om informatie door middel van een groot aantal verschillende informatiedragers door te geven en het grote aantal informatiebronnen waartoe gebruikers toegang zullen hebben, zal het immers nodig maken mechanismen te creëren voor het handhaven van ethische normen, om te voorkomen dat informatie wordt gemanipuleerd of dat aan regelrechte desinformatie wordt gedaan. De vrijheid van meningsuiting, die dank zij de ontwikkeling van nieuwe technische mogelijkheden zou moeten toenemen, dient te

worden beschermd, waarbij de diverse actoren hun verantwoordelijkheid op zich moeten nemen.

3.6.4. Wordt het in de informatiemaatschappij enerzijds gemakkelijker Europese culturele waarden te verspreiden, aan de andere kant dient ook de toegang tot culturele produkten te worden bevorderd en dient te worden bepaald welke audiovisuele diensten als basisdiensten moeten worden beschouwd.

3.6.5. Dit houdt o.m. het aanbieden in van diensten op het gebied van onderwijs en opleiding, maar ook een garantie dat alle gebruikers van een pakket van diensten gebruik kunnen maken. Een flexibele definitie van het begrip „universele dienstverlening” zou het mogelijk maken ook audiovisuele basisdiensten in dit begrip op te nemen.

3.6.6. Het Comité herinnert aan zijn advies CES 1000/94 van 14 september 1994 over het Groenboek inzake audiovisueel beleid, waarin het constateerde dat zijn talloze opmerkingen en suggesties betreffende de ontwikkeling van toekomstperspectieven voor een democratische Europese mediacultuur voor de zoveelste keer waren genegeerd.

Niet alleen heeft het Comité nog steeds reden tot bezorgdheid over het gevaar van mediaconcentratie, maar bovendien vreest het dat het beleid van steunverlening aan de audiovisuele programma-industrie vooral gericht zal zijn op producenten van goed in de markt liggende programma's en op omroepen die de gewenste garanties kunnen bieden.

3.7. Taalkundige aspecten

3.7.1. De Commissie zal een mededeling publiceren waarin wordt aangegeven met welke middelen zij recht denkt te kunnen doen aan de taalverscheidenheid van Europa en de totstandkomende taalindustrie gaat stimuleren.

3.7.2. Het Comité ziet uit naar de aangekondigde mededeling, maar vestigt er de aandacht op dat dit aspect grondig dient te worden bestudeerd. Het Comité merkt op dat het misschien goed zou zijn de verspreiding binnen de Unie van informatie van Europees belang te bevorderen.

3.8. Promotieactiviteiten

3.8.1. Het Comité steunt de door de Commissie voorgestelde promotieactiviteiten. Het zou echter graag zien dat deze activiteiten, in het belang van de gebruikers, plaatsvinden op een duidelijke en transparante basis. Daarbij moeten de burgers worden voorgelicht over de risico's en kansen die de overgang naar de informatiemaatschappij met zich meebrengt, en moet duidelijk de rol worden belicht die de nieuwe informatie- en communicatiediensten bij het oplossen van economische, sociale en ecologische problemen kunnen spelen.

3.8.2. Dit houdt in dat er een duidelijk en betrouwbaar regelgevend kader, erkende normen en diensten van openbaar belang voorhanden moeten zijn.

Volgens het Comité is dit één van de basisvoorwaarden voor de totstandkoming van de informatiemaatschappij, die dient te worden verwezenlijkt in overleg met de openbare en particuliere dienstenaanbieders. Het zou verstandig zijn daarbij de verenigingen te betrekken die tot oogmerk hebben het publiek voor te lichten, zodat de samenleving in haar geheel kennis krijgt van de nieuwe mogelijkheden.

Alleen door breed overleg en samenwerking met de sociaal-economische gesprekspartners kan worden voorkomen dat de informatiemaatschappij tot een „maatschappij met twee snelheden” verwordt.

4. Conclusies betreffende kwesties van prioritair belang

4.1. Aangezien de grenzen tussen de sectoren informatica, audiovisuele middelen en diensten, telecommunicatie en uitgeversbedrijf aan het vervagen zijn, dient de mediaconcentratie te worden gereguleerd voordat met liberalisering wordt begonnen.

4.2. De tenuitvoerlegging van het door de Commissie voorgestelde programma voor de liberalisering van de diensten, moet worden afhankelijk gesteld van de verwezenlijking van de volgende maatregelen:

- een duidelijk en stabiel regelgevingskader, met name op het gebied van
  - concentratie en eigendom van media,
  - definitie van het begrip en waarborgen voor de levering van „universele dienstverlening”,
  - bescherming van de persoonlijke levenssfeer,
  - intellectuele eigendomsrechten,
  - rechtsbescherming en veiligheid,
  - audiovisuele diensten:
    - ethiek
    - informatie
    - cultuur,
  - normalisatie, interoperabiliteit,
  - tarieven (herverdeling van tariefinkomsten, kruissubsidiëring),
- harmonisering en ontwikkeling van Euro-ISDN, een IBC-netwerk⁽¹⁾ en IDA, om problemen te voorkomen bij de ontwikkeling van toepassingen, en vooral van die, die van algemeen belang zijn.

(1) Integrated Broadband Communications.

4.3. Het Comité is van mening, dat zo spoedig mogelijk moet worden begonnen met de door de Commissie noodzakelijk geachte analyses van de eventueel met de overgang naar de informatiemaatschappij gepaard gaande maatschappelijke en economische risico's en uitdagingen en met het presenteren van maatregelen om de risico's te vermijden en te beperken. Het roept de Commissie op, met name de volgende maatregelen te nemen:

- onverwijld een comité van deskundigen instellen waarin alle sociaaleconomische gesprekspartners zijn vertegenwoordigd;
- studies uitvoeren voor het begroten van de investeringen die voor het verwezenlijken en exploiteren van informatiesnelwegen en nieuwe diensten nodig zijn, en voor de evaluatie van het effect daarvan op de werkgelegenheid;
- studies uitvoeren betreffende de structurele en werkgelegenheidseffecten van de exploitatie van nieuwe informatie- en communicatiediensten, waarbij in het bijzonder aandacht moet worden besteed aan nieuwe gebruiksmogelijkheden voor banken, handelsondernemingen, postorderbedrijven, reisbureaus, vervoerbedrijven en ondernemingen in de media-industrie;
- uitvoerings- en beschermingsregels voor de regionale proefprojecten opstellen en uittesten.

4.4. De resultaten van de onderzoeken en de met de projecten opgedane ervaringen moeten voor het publiek toegankelijk worden gemaakt en de basis vormen voor nieuwe maatregelen om de overgang naar de informatiemaatschappij gemakkelijker te laten verlopen. Voordat over zulke maatregelen echter definitieve besluiten worden genomen, dienen die resultaten en ervaringen aan alle sociaal-economische gesprekspartners en de Europese instellingen voor advies te worden voorgelegd.

4.5. Het zou overigens verstandig zijn niet alleen na te gaan welke maatschappelijke veranderingen de nieuwe technieken tot gevolg zullen hebben, maar ook de behoeften van de Europese samenleving te evalueren, zodat met deze technieken aan reële behoeften tegemoet kan worden gekomen en niet slechts diensten worden aangeboden die op korte termijn winstgevend zijn.

4.6. Er dient een concreet tijdschema voor overleg over deze kwesties te worden vastgesteld voordat de data voor de liberalisering van alle diensten verstrijken. Deze data moeten worden aangepast in het licht van de uit te voeren studies betreffende de maatschappelijke aspecten.

4.7. De veranderingen die zich momenteel voltrekken zijn in veel opzichten nog moeilijk te overzien; overheid en samenleving moet dan ook genoeg tijd worden gegund om hierover grondig na te denken en eventueel in te stemmen met de oprichting van een democratische Europese regulerende instantie. Het Comité is er stellig van overtuigd dat het t.a.v. deze instantie een rol zou kunnen spelen in het belang van de democratie.

4.8. Het Comité dringt erop aan dat de lid-staten ervoor zorgen dat de collectief op het niveau van de Raad genomen besluiten, zoals richtlijnen of verordeningen, op tijd op nationaal niveau worden uitgevoerd en dat werkelijk op de naleving ervan wordt toegezien.

4.9. Voor de verdere economische en sociale modernisering van Europa is de wijze waarop de overgang naar de informatiemaatschappij gestalte krijgt, van groot belang. Ze is medebepalend voor het vermogen van Europese bedrijven om te innoveren, voor produktie en werkgelegenheid en voor de verdere ontwikkeling van het leef- en werkklimaat. Daarom is het volgens het Comité belangrijk:

1. dat maatregelen worden genomen op het gebied van industrie-, onderzoeks-, technologie- en onderwijsbeleid om de aanpassing van bedrijfsstructuren en kwalificatie-eisen te bevorderen. De in het lopende Vierde Kaderprogramma opgenomen maatregelen en de steunprogramma's van de Structuurfondsen (m.n. doelstelling 4), moeten doelgericht worden ingezet om problemen op te lossen;

2. dat bij de verwezenlijking en exploitatie van nieuwe communicatie- en informatienetwerken (informatiesnelwegen) niet alleen aan technische en economische doeleinden wordt gedacht. Even belangrijk is

— het leveren van basisinformatiediensten aan de burgers en het garanderen van niet-discriminatoire toegang tot systemen en diensten;

— het in stand houden van voldoende verscheidenheid van het informatie-aanbod;

— de bijzondere bescherming van culturele en democratische waarden;

— de bescherming van persoonsgegevens en de technische beveiliging van informatie, en de uitsluiting van elk misbruik van economische macht voor politieke doeleinden.

Daarom zou er een „verkeersreglement” voor de informatiesnelweg moeten komen. Er moet bij voorbaat gegarandeerd worden dat alle burgers toegang hebben tot basisdiensten op het vlak van informatie en communicatie;

3. dat de overgang naar de informatiemaatschappij gemakkelijker wordt gemaakt door het creëren van een nieuw vraagpotentieel, als gevolg van de ontwikkeling en exploitatie van nieuwe informatie- en communicatiesystemen en -diensten die op maatschappelijke behoeften inspelen en doelstellingen op het gebied van arbeids-, werkgelegenheids-, milieu- en sociaal beleid helpen verwezenlijken;

4. dat de verwezenlijking van de communicatie- en informatie-infrastructuur bij lokale proefprojecten als kans wordt benut om de route uit te stippelen voor een verantwoorde economische en maatschappelijke ontwikkeling. Met de sociaal-economische gesprekspartners moet overleg worden gepleegd over verdere initiatieven voor de introductie van de informatie-maatschappij. Dit is nodig voor het opstellen en toetsen van de onontbeerlijke regels voor maatschappelijk verantwoorde exploitatie van nieuwe netten en diensten, en voor de bevordering van scholing en bijscholing in de omgang met nieuwe apparatuur, systemen en diensten.
5. dat met de mondialisering van de informatie rekening wordt gehouden. Daarom beklemtoont het Comité

de noodzaak om duidelijke, vaste regels te geven voor uitwisseling van informatie op wereldniveau waarbij de beginselen van eerlijke concurrentie, bescherming van de persoonlijke levenssfeer, veiligheid en intellectuele eigendomsrechten worden geëerbiedigd.

4.10. Het Comité dringt er ten eerste op aan dat de in dit advies aanbevolen studies en raadplegingen onverwijld en met vastberadenheid worden verwezenlijkt en dat daarbij terdege met bovengenoemde prioriteiten rekening wordt gehouden, om te bereiken dat de Unie op adequate wijze en op tijd aansluiting vindt bij de reeds op gang gekomen ontwikkeling naar de informatiemaatschappij.

Brussel, 23 februari 1995.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

C. FERRER

Advies over de internationale topconferentie voor sociale ontwikkeling
(Kopenhagen, 6-12 maart 1995)

(95/C 110/12)

Het Economisch en Sociaal Comité heeft op 24 november 1994 besloten overeenkomstig artikel 23, derde alinea van zijn Reglement van Orde een advies op te stellen over voornoemde topconferentie.

De Afdeling voor externe betrekkingen, handels- en ontwikkelingsbeleid, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 9 februari 1995 goedgekeurd. Rapporteur was de heer ETTY.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 323e Zitting (vergadering van 22 februari 1995) het volgende advies uitgebracht, dat met meerderheid van stemmen (20 stemmen tegen, bij 7 onthoudingen) is goedgekeurd.

ALGEMENE OPMERKINGEN

1. Het Comité betuigt zijn instemming met het initiatief van de VN om komende maand in Kopenhagen een internationale topconferentie voor sociale ontwikkeling te houden. Het hoopt dat dit een gebeurtenis van historisch belang zal blijken. Het Comité is van oordeel dat de VN, nu deze in toenemende mate moeten optreden als vredestitcher, de nodige aandacht dienen te schenken aan de sociale problematiek. Zo kan kracht bijgezet worden aan de gedachte die 75 jaar geleden al verwoord werd in het Statuut van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO), en die zo'n 50 jaar geleden nog eens werd bevestigd in de Verklaring van Philadelphia en het Handvest van de VN: in een wereld waar grote sociale onrechtvaardigheid wordt getolereerd, krijgt vrede geen kans. De top in Kopenhagen moet dus worden aangegrepen om eenieder weer bewust te maken van het principe dat, zoals in de preambule van het Statuut van de IAO uit 1919 wordt gesteld, sociale rechtvaardigheid een voorwaarde is voor universele en duurzame vrede, een principe dat nogmaals op plechtige wijze bevestigd werd in het Handvest van de VN, waarin de Leden, „de volken van de Verenigde Naties”, zich vastbesloten verklaren „... de sociale vooruitgang en hogere levensstandaarden in grotere vrijheid te bevorderen” en „gebruik te maken van een internationaal apparaat voor de bevordering van de economische en sociale vooruitgang van alle volken” (Preambule van het Handvest van de VN, 1948).

2. Met de blauwdruk voor een politieke verklaring en het ontwerp voor een actieprogramma hebben de VN op het juiste moment een belangrijke agenda voor sociale ontwikkeling in alle delen van de wereld opgesteld. Het Comité doet een dringend beroep, niet alleen op de lidstaten van de EU, maar ook op alle lidstaten van de VN, die de volle verantwoordelijkheid op zich dienen te nemen om ernaar te streven op basis van deze agenda concrete en doeltreffende maatregelen door te voeren vóór 2000 (in welk jaar de resultaten van de topconferentie voor sociale ontwikkeling beoordeeld moeten worden). Al deze landen zouden een controleerbare inspanning moeten leveren om tot een daadwerkelijke verbetering in de dagelijkse leef- en arbeidsomstandigheden van mensen in heel de wereld te komen.

3. Helaas moet echter wel geconstateerd worden dat de negen in de ontwerp-verklaring voorgestelde beleidsvoornemens voor sociale ontwikkeling, weinig aansluiting met de sociale realiteit vertonen. Erger nog — waarschijnlijk neemt dit gebrek aan realiteitszin nog toe. Er zal dan ook de nodige politieke vastberadenheid vereist zijn om nog een koerswijziging in positieve zin te bewerkstelligen.

4. De EU wil graag een duidelijk signaal afgeven op de topconferentie en de beslissingen beïnvloeden, getuige de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement (COM(94) 669 def.), maar komt daar wel erg laat mee. Het Comité is het in grote lijnen eens met de geformuleerde prioriteiten. In onderstaande „Bijzondere opmerkingen” zal op enkele punten ingegaan worden.

5. Het ESC kan zich met name vinden in de fundamentele benadering van de EU, zoals die in de inleiding van de mededeling van de Commissie is omschreven en die ook al in adviezen van het ESC werd verwoord: economische en sociale vooruitgang in de wereld is alleen mogelijk als het handels- en kapitaalverkeer in de wereld (inclusief het concurrentiemechanisme) beheerst kunnen worden en gericht zijn op prioritaire sociale doelstellingen, zoals het scheppen van banen en de bescherming van het milieu.

In dit verband is het ESC van oordeel dat de doelstelling om 0,7% van het BNP aan ontwikkelingshulp te besteden, een geldig streven blijft dat opnieuw moet worden bevestigd.

6. Het Comité dringt er bij de EU op aan, de IAO te steunen in haar wens een centrale rol te vervullen bij de follow-up van de conferentie. De bevoegdheden van het IAO strekken veel verder dan werkgelegenheid alleen, zoals het ontwerp-actieprogramma suggereert. In haar 75-jarig bestaan heeft de IAO indrukwekkende resultaten geboekt in haar strijd voor sociale vooruitgang en heeft zij met name een zeer efficiënte methode bedacht om toezicht uit te oefenen op de toepassing van de belangrijkste door haar voor dat doel ontwikkelde instrumenten en de lidstaten te helpen bij het nakomen van hun verplichtingen.

7. Bij de voorbereidingen voor de Top hebben de lid-staten van de VN doen blijken dat zij de rol van de Economische en Sociale Raad van de VN (ECOSOC) willen versterken. Dit moet vanzelfsprekend naar de letter en de geest van het Handvest van de VN gebeuren, en met name van artikel 62, lid 2 (bevordering van eerbied voor mensenrechten en fundamentele vrijheden) en lid 3 (samenwerking met de gespecialiseerde organisatie van de VN). In dit verband is het Comité van oordeel dat een andere instantie (bijv. een weer dynamische en aangepaste Commissie voor Sociale Ontwikkeling) speciaal belast zou moeten worden met die zaken die duidelijk niet onder verantwoordelijkheid van de IAO vallen. Nodig is een verbeterde samenwerking tussen het ECOSOC en de gespecialiseerde organisaties van de VN, met name de IAO, zodat de uitvoering van de beleidsplannen, het toezicht op de follow up-maatregelen en de evaluatie van de resultaten van de top, optimaal kunnen verlopen. Het ECOSOC zou met vertegenwoordigers van vrije, onafhankelijke en representatieve sociaal-economische kringen en van terzake kundige NGO's die aan dezelfde criteria voldoen, nauw contact moeten onderhouden.

8. Reden tot enige bezorgdheid en teleurstelling is voor het Comité het feit dat de sociale topconferentie noch in de Europese lid-staten, noch elders in de wereld hoog op de politieke agenda staat. Ook de media hebben tot op heden weinig belangstelling getoond voor deze gebeurtenis.

9. Het Comité dringt er bij de regeringen van de EU-lid-staten en bij de EG op aan, op het hoogste niveau afvaardigingen naar de topconferentie te sturen. Regeringen van de lid-staten van de EU, waarvan er verschillende bij de voorbereidende werkzaamheden op nationaal niveau sociaaleconomische belangengroepen en andere relevante representatieve organisaties hebben betrokken, zouden ook vertegenwoordigers van deze organisaties moeten opnemen in de naar de top af te vaardigen delegaties.

Aangezien de EG zelf ook een delegatie afvaardigt naar Kopenhagen, zou het ESC graag zien dat deze op dezelfde manier zal zijn samengesteld en wenst het zelf daarin vertegenwoordigd te zijn.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

10. Beginselen

10.1. De in de mededeling van de Commissie neergelegde beginselen, die de Commissie hoopt terug te vinden in het eindresultaat van de topconferentie voor sociale ontwikkeling, worden met instemming begroet. Het Comité is bovenal ingenomen met het eerste beginsel, nl. dat eerbiediging van de mensenrechten en democratie — inclusief de dialoog tussen de sociale partners en de deelname van de burgermaatschappij — onlosmakelijk verbonden zijn met sociale ontwikkeling. Het is ervan overtuigd dat de hier bedoelde rechten werkelijk univer-

sele en fundamentele mensenrechten zijn. Het Comité hoopt dat dit beginsel, in de exacte bewoordingen van de Commissie, door de topconferentie wordt aangenomen, en verzoekt de lid-staten die dat nog niet gedaan hebben, dit beginsel in hun wetgeving op te nemen en hun handelen op nationaal en internationaal niveau hiernaar te richten, terwille van daadwerkelijke, wereldwijde sociale ontwikkeling.

10.2. Een belangrijk instrument ter stimulering van de dialoog tussen werkgevers en werknemers en van de deelname van de burgermaatschappij aan sociale vooruitgang overal in de wereld, is IAO-Verdrag nr. 144 uit 1976 inzake tripartiete raadplegingsprocedures ter bevordering van de toepassing van internationale arbeidsnormen. Hoewel dit instrument zowel de democratie als de sociale vrede ten goede komt, maakt de Commissie er helaas geen melding van. Het Comité is van mening dat de EU aan de hand van haar eigen eerste beginsel het voortouw zou moeten nemen in een campagne om meer lid-staten van de IAO aan te zetten tot ratificatie en tot volledige toepassing van dit Verdrag. De campagne zou moeten beginnen met overleg, teneinde alle lid-staten van de EU tot ratificatie aan te zetten.

11. Doelstellingen

11.1. Het Comité benadrukt en ondersteunt het standpunt van de EU dat de internationale handel een bijdrage moet leveren tot sociale ontwikkeling, een streven dat in multilateraal verband gestalte moet krijgen. Het is er verder mee eens dat de onderhandelingen met de Wereldhandelsorganisatie (WTO) over dit thema dienen te worden voortgezet en kan zich zeer wel vinden in de benadering van de EU in deze. Het is zaak dat de EU ervoor ijvert dit punt tot prioriteit binnen de WTO te maken. Hoofdzaak acht het Comité nu, landen aan te sporen een aantal basisverdragen van de IAO inzake mensenrechten te bekrachtigen, zoals de verdragen inzake vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen en bescherming van het vakverenigingsrecht (voor werknemers en werkgevers), inzake het recht zich te organiseren en collectief te onderhandelen (1949), inzake gedwongen arbeid (1930) en inzake de afschaffing van gedwongen arbeid (1957). Alle EU-lid-staten hebben de eerste twee vernoemde IAO-Verdragen bekrachtigd, evenals de andere mensenrechtenverdragen, die door het overgrote deel van de IAO-leden, met inbegrip van een groot aantal ontwikkelingslanden, bekrachtigd zijn.

11.2. Het Comité betreurt dat het IAO-verdrag inzake discriminatie in beroep en beroepsuitoefening (1958), dat volledig in de lijn ligt van bovengenoemde verdragen, van even groot belang is en op even grote schaal is geratificeerd, door de Commissie in dit verband niet wordt vermeld. Dit is waarschijnlijk onopzettelijk gebeurd. Tijdens de derde voorbereidende vergadering voor de topconferentie, afgelopen maand in New York, heeft de EU er nog op gewezen groot belang te hechten aan de in dit verdrag neergelegde beginselen. Derhalve dringt het Comité er bij de Commissie ten zeerste op aan deze vergissing ongedaan te maken en het anti-discriminatieverdrag in de beoogde campagne op

te nemen. Dit zou tegelijkertijd een logische grondslag vormen voor een aantal standpunten en doelstellingen van de EU betreffende de strijd tegen armoede en uitsluiting, zoals die bijvoorbeeld in de tweede paragraaf van de Conclusie in het Commissiedocument zijn verwoord (gelijkheid tussen mannen en vrouwen).

11.3. Het Comité hecht er veel belang aan vrouwen meer kansen op betaalde arbeid en onderwijs te bieden om zo hun status te verhogen. Met name voor meisjes en vrouwen is onderwijs een doorslaggevende factor in de strijd tegen armoede en overbevolking. Waar vrouwen scholing krijgen, nemen zowel de zuigelingensterfte als het geboortecijfer af.

11.4. De inhoud van de in paragrafen 11.1 en 11.2 vernoemde verdragen staat aan de basis van het al in verschillende ESC-adviezen aangemoedigde streven naar een „sociale clausule”, hetgeen — voor alle duidelijkheid — niets met protectionisme te maken heeft. Integendeel, algemene toepassing van dergelijke beginselen zou de handel juist bevorderen, aangezien alle werknemers verzekerd zouden zijn van gelijke grondrechten, en consumenten de redelijke garantie zouden krijgen dat de door hen aangeschafte goederen niet onder menswaardige omstandigheden zijn geproduceerd. In dit verband wil het Comité tevens de aandacht vestigen op de studies over dit onderwerp waarmee de OESO momenteel bezig is. De conclusies daarvan zouden goede argumenten voor verdere onderhandelingen kunnen opleveren.

11.5. Een zeer doeltreffende methode om regeringen aan te zetten belangrijke IAO-verdragen te bekrachtigen en uit te voeren, is door bij de toekenning van hulp en handelspreferenties voorrang te geven aan landen die zich daadwerkelijk inzetten voor concrete en doeltreffende sociale-ontwikkelingsstrategieën. De EU zou hiermee op zinvolle wijze kunnen bijdragen aan het verhogen van voor sociale ontwikkeling bestemde middelen, hetgeen noodzakelijk is — ook als op de conferentie een manier gevonden wordt voor efficiënter gebruik van de bestaande middelen. In dit verband is het Comité dan ook verheugd over de Verordening van de Raad (EG) nr. 3281/94 van 19 december 1994 over toepassing van een vierjarig Stelsel van Algemene Tariefpreferenties (1995-1998) voor bepaalde, uit ontwikkelingslanden afkomstige industrieproducten.

11.6. De voorstellen van de Commissie kunnen bijdragen tot een verbetering in de leef- en arbeidsomstandigheden van werkende kinderen. Door algemene maatregelen in te voeren ter bevordering van het „welzijn” (arbeidsomstandigheden, kansen op onderwijs, enz.) kan kinderarbeid geleidelijk aan uitgebannen worden.

11.7. Ratificatie en uitvoering van IAO-verdragen hangt nauw samen met goed bestuur en hetzelfde geldt voor een effectieve ontwikkeling van het sociaal beleid. Het in de vorige alinea voorgestelde beleid inzake hulp- en handelspreferenties zal een waarborg vormen voor

efficiënter gebruik van de bestaande middelen. Ontwikkelde en ontwikkelingslanden zouden in samenhang hiermee maatregelen moeten invoeren voor het terugdringen van corrupte praktijken in de Noord-Zuid handelsbetrekkingen, aangezien deze een ernstige belemmering vormen voor sociale en economische vooruitgang.

11.8. Indien de EU er inderdaad op staat dat sociale ontwikkeling als clause wordt opgenomen in de beleidsmaatregelen van het IMF, de Wereldbank, en de regionale ontwikkelingsbanken, dient ze haar invloed te doen gelden om deze instellingen ervan te overtuigen dat ze, met name bij structurele-hervormingsprogramma's, veel nauwer moeten gaan samenwerken met de IAO dan tot nog toe het geval was. De EU moet zelf terdege bewust zijn van de weerslag die structurele-hervormingsprogramma's hebben op arme bevolkingsgroepen, bijvoorbeeld wat het beleid inzake gezondheidszorg, onderwijs en landbouw betreft.

11.9. Het Comité herhaalt zijn standpunt uit voorgaande adviezen, dat het hoog tijd is de voorwaarden en beleidsinstrumenten te scheppen voor economische groei, handel en herverdeling van rijkdom en mogelijkheden op mondiaal niveau, en dat deze ontwikkeling hand in hand moet gaan met sociale vooruitgang en bescherming van het milieu. Dit betekent voor de EU een versterking van de samenhang tussen haar extern, veiligheids-, handels-, landbouw- en ontwikkelingsbeleid. Het Comité dringt er bij de EU op aan, ook al omdat het toeval wil dat de oprichting van de WTO met deze conferentie samenvalt, op de topconferentie voor sociale ontwikkeling in Kopenhagen een toezegging in die zin te doen.

12. Middelen: hulpmiddelen en monitoring

Het Comité wil de nadruk vestigen op het voornemen van de Commissie ontwikkelingslanden (en in het bijzonder de allerarmste landen) met steunmaatregelen te helpen „om de geleidelijke opnemng van het informele in het formele economische circuit te bevorderen”. In dit verband zij gewezen op de rol die NGO's, inclusief landbouworganisaties, -coöperaties en vrouwenorganisaties naast de werknemers- en werkgeversorganisaties, kunnen spelen.

13. Conclusies

13.1. Het Comité is verheugd over de vastbeslotenheid van de EU, verwoord in de Conclusie, om haar inbreng bij onderhandelingen in multilateraal verband over normen en verdragen op te voeren. Hierbij is het zaak de taken en verantwoordelijkheden duidelijk te verdelen. In dit verband verwijst het Comité naar het initiatiefadvies dat het zelf vorige maand heeft uitgebracht over „De betrekkingen tussen de EU en de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO)”.

13.2. Tot slot dringt het Comité er sterk op aan dat de EU, in samenspraak met werkgevers, werknemers en

andere representatieve sociaal-economische belangengroepen, een gerichte bijdrage levert tot de follow-up van de topconferentie, door een beperkt aantal initiatieven op het gebied van werkgelegenheid, armoedebestrijding en sociale integratie voor een gecoördineerde actie op Europees niveau te lanceren. De regeringen zullen elk afzonderlijk verantwoordelijk zijn voor de concrete uitvoering van de besluiten van de conferentie. Desalniettemin moet (en zal waarschijnlijk) op de conferentie

gewezen worden op het belang van regionale samenwerking bij uitvoering van deze besluiten. Het welslagen van de sociale topconferentie zal mede afhangen van de vraag of een belangrijke groep landen, zoals de landen van de EU, in staat zijn een voorbeeld van dergelijke regionale samenwerking te geven. De Commissie wordt verzocht een voorstel uit te werken aan de hand van het huidige Europese beleid op het gebied van werkgelegenheid, armoede en sociale uitsluiting.

Brussel, 22 februari 1995.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

C. FERRÈR

BIJLAGE**bij het advies van het Economisch en Sociaal Comité**

Verworpen wijzigingsvoorstellen de volgende wijzigingsvoorstellen, waarvoor meer dan één vierde van de stemmen is uitgebracht, zijn tijdens de beraadslagingen verworpen:

Paragraaf 11.4

Eerste zin van paragraaf 11.4 vervangen door:

„De in paragrafen 11.1 en 11.2 vernoemde verdragen worden vaak inhoudelijk besproken in de discussie rond de 'sociale clause', die echter niet tot meer protectionisme mag leiden. Een algemene toepassing ...”.

Stemuitslag

Vóór: 26, tegen: 64, onthoudingen: 8.

Paragraaf 5

Laatste zin (na „... werd verwoord:”) wijzigen in:

„Sociale ontwikkeling in de wereld is alleen mogelijk via een werkgelegenheid bevorderende strategie voor duurzame economische groei.”

Stemuitslag

Vóór: 38, tegen: 64, onthoudingen: 13.

Advies over de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement „Te nemen maatregelen naar aanleiding van de raadpleging over het Groenboek 'Pluralisme en mediaconcentratie in de interne markt — beoordeling van de noodzaak van communautair beleid'”

(95/C 110/13)

De Commissie heeft op 6 oktober 1994 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over voornoemde mededeling.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 4 januari 1995 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Decaillon.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 323e Zitting op 22 en 23 februari 1995 (vergadering van 23 februari) het volgende advies uitgebracht, dat met meerderheid van stemmen, bij drie onthoudingen, is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Op 23 december 1992 heeft de Commissie een groenboek gepresenteerd met als titel „Pluralisme en mediaconcentratie in de interne markt — Beoordeling van de noodzaak van communautair beleid”⁽¹⁾. Daarin wordt het medialandschap in de Gemeenschap overgeschouwd en de aandacht gevestigd op de verschillen tussen de nationale mediawetgevingen. Het Europees Parlement had herhaaldelijk aangedrongen op maatregelen om de verscheidenheid van het informatie-aanbod in de Europese Unie in stand te houden. Het groenboek moest daaraan tegemoetkomen en zou, in een eerste fase, de basis vormen voor grootscheeps overleg. Daarom heeft het document de vorm van een vragenlijst. Er worden geen standpunten ingenomen, en de noodzaak om op Europees niveau maatregelen te treffen wordt dus ook niet beoordeeld.

1.2. De Commissie presenteert nu een nieuwe mededeling, waarin de reacties zijn opgenomen van de diverse partijen die bij het overleg over het groenboek waren betrokken. Voorts bevat het de evaluatie die de Commissie zelf heeft gemaakt, en worden de mogelijke opties bekeken. In het voorbije jaar hebben de betrokken kringen kennelijk hun standpunt herzien: de meeste bedrijven zijn nu gewonnen voor een wijziging van de bestaande regelingen betreffende de eigendom van media. Daarom is de Commissie van mening dat een Gemeenschapsinitiatief m.b.t. media-eigendom noodzakelijk zou kunnen blijken — in de lijn van de adviezen van het Europees Parlement en van het Economisch en Sociaal Comité⁽²⁾, waarin groot belang wordt gehecht aan de instandhouding van pluralisme in de mediasector. Daarom overweegt de Commissie een pakket „veiligheidsmaatregelen” om concentratie van mediabedrijven te voorkomen en het pluralisme te beschermen.

2. Algemene opmerkingen

2.1. De Europese Commissie geeft hiermee voor het eerst blijk van haar bereidheid, tegemoet te komen aan de bedenkingen die Parlement, ESC en talloze andere

instellingen en beroepsorganisaties reeds lang geleden hebben geopperd. Tot dusver hebben de mediaconcerns een aantal Europese regeringen ervan kunnen overtuigen dat de op handen zijnde digitalisering en de lancering van nieuwe satellieten mogelijkheden boden voor het exploiteren van een groot aantal nieuwe tv-omroepen, die zo nodig vanuit het buitenland zouden kunnen uitzenden. Ter wille van investeringen — en misschien ook van programma's die hun imago ten goede komen — zouden die regeringen bereid zijn af te zien van beperkende regels waarmee elk land het pluralisme van de mediasector beschermt.

2.2. De Commissie ontzenuwt dit argument met de opmerking dat de uitbreiding van het aantal kanalen niet afdoet aan de mogelijkheid dat één onderneming alle kanalen in handen heeft. Wat de gevallen betreft waarin nationale beperkingen tot dusver konden worden omzeild door vanuit het buitenland uit te zenden, meent de Commissie dat „een gemeenschappelijke spelregel tot gevolg zou hebben dat de lid-staten zich genoodzaakt zien, voor een gelijkwaardig beschermingsniveau te zorgen” (blz. 40, par. iii), eerste punt).

2.3. Op grond van haar bevindingen, heeft de Commissie nu besloten met alle betrokken partijen een tweede overlegronde te houden. Voorts zou een door de Commissie te nemen initiatief betrekking moeten hebben op „de definiëring van het begrip 'zeggenschap hebbende instantie' (aan de hand waarvan kan worden bepaald wie de eigenaar van een mediabedrijf is); de beperking van de cumulatie van participaties of zeggenschap in verschillende media door een zelfde persoon (of onderneming); het feit dat hiertoe criteria moeten worden gehanteerd betreffende de zones waarin wordt uitgezonden en de werkelijke kijk- en luisterdichtheid van de media die in handen van dezelfde zeggenschap hebbende instanties zijn; de kwestie van de uitgesloten personen die geen zeggenschap over media mogen verwerven ('disqualified person'); de doorzichtigheid en uitwisseling van informatie over de zeggenschap over de media; de gevallen waarin er een verandering is in de zeggenschap over de media” (2 a, blz. 48).

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. Het Economisch en Sociaal Comité is ingenomen met het feit dat de Commissie maatregelen overweegt om mediaconcentratie tegen te gaan en de bescherming

⁽¹⁾ Doc. COM(92) 480 def.

⁽²⁾ PB nr. C 304 van 10. 11. 1993, blz. 17.

van de verscheidenheid van het informatie-aanbod in alle lid-staten gelijk te trekken. Wil de interne markt vlot kunnen functioneren, dan moet het beschermingsniveau in alle lid-staten gelijk zijn. Het Comité heeft zich reeds lang geleden uitgesproken voor democratische controle op de — toenemende — mediaconcentratie, en brengt nogmaals de belangrijkste condities in herinnering waaraan z.i. dient te worden voldaan (zie ESC-advies van 22 september 1993):

- openbare radio- en tv-omroeporganisaties moeten als onafhankelijke informatiebronnen en aanbieders van culturele, educatieve en ontspanningsprogramma's in stand gehouden en ontwikkeld worden; deze programma's moeten voor alle burgers van de Unie toegankelijk zijn;
- de verscheidenheid van het informatie-aanbod, het pluralisme en het uitdragen van cultuur en educatie, ook ten behoeve van minderheden, moeten bij de commerciële omroep worden gegarandeerd d.m.v. concrete programma-criteria, waarbij het kijkcijfer niet langer als alleenzalmakend geldt en wordt voorkomen dat misdaad en geweld de toon gaan aangeven;
- geen enkele onderneming mag in verscheidene media-sectoren (tv, radio, dagbladpers) in één of meer lid-staten of in een zelfde taalgebied een machtspositie innemen;
- ondernemingen die in één lid-staat een machtspositie in een media-sector innemen, mogen in een andere lid-staat niet ook een machtspositie gaan innemen;
- er moet een kaderrichtlijn komen om de onafhankelijkheid van journalisten en publicisten bij de redacties van alle media te definiëren en te beschermen — ook het Europees Parlement heeft daar reeds op aangedrongen;
- er moet een regeling komen om te verhinderen dat rechten worden gemonopoliseerd;

- media-ondernemingen zouden alleen toestemming mogen krijgen om hun activiteiten tot een andere mediasector uit te breiden indien volledige opening van zaken wordt gegeven over alle deelnemingen en vervlechtingen van deze ondernemingen;
- er dient een Europese mediaraad of een arbitragecommissie voor de media te worden opgericht, bestaande uit onafhankelijke deskundigen en vertegenwoordigers van maatschappelijke en cultureel relevante groeperingen, met als taak concentratietendenzen te analyseren en Parlement en Commissie omtrent alle Europese mediavraagstukken te adviseren;
- er dient een mediacodex te worden opgesteld betreffende o.m. het toezicht op de machtspositie van mediaconcerns, de analyse van de behoeften van de mediaconsument onder instandhouding en bescherming van informatie- en meningsvrijheid, de bescherming van minderjarigen tegen tv-geweld en pornografie, de terugdringing van zulke programma's omdat deze de waardigheid van de mens en in het bijzonder die van de vrouw aantasten, en het vermijden van de verheerlijking van oorlogsgeweld en misdaad.

4. Conclusie

4.1. De media-industrie maakt een stormachtige ontwikkeling door, waarop de Commissie snel en adequaat moeten kunnen reageren. Daarom adviseert het Comité, de geplande tweede overlegronde te bekorten, want inmiddels kan niet meer worden ontkend dat een Europese regelgeving op mediagebied nodig is. Het Comité stelt de Commissie voor, een gedetailleerd tijdschema op te stellen om snel voorstellen voor Europese regelgeving te doen.

Brussel, 23 februari 1995.

De voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

C. FERRER

Advies over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 80/777/EEG van de Raad betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lid-staten inzake de exploitatie en het in de handel brengen van natuurlijk mineraalwater

(95/C 110/14)

Op 7 november 1994 heeft de Raad besloten, overeenkomstig artikel 100 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap het Economisch en Sociaal Comité advies te vragen over voornoemd voorstel.

De Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumentenvraagstukken, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 31 januari 1995 opgesteld. Rapporteur was de heer De Paul de Barchifontaine; co-rapporteurs de heren Decaillon en Green.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens de 323e Zitting (vergadering van 23 februari 1995) het volgende advies uitgebracht, dat met meerderheid van stemmen (3 stemmen tegen, 4 onthoudingen) is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Tijdens de op 11 en 12 december 1992 in Edinburgh gehouden Europese Raad hebben het staats-hoofd en de regeringsleiders kennisgenomen van het voornemen van de Commissie om bepaalde richtlijnen te rationaliseren. Het gaat hierbij om richtlijnen met wellicht onnodig gedetailleerde bepalingen, die zouden kunnen worden vervangen door richtlijnen waarin alleen de essentiële eisen zijn opgenomen die nodig zijn om het vrije verkeer van goederen binnen de Gemeenschap te waarborgen.

1.2. Hierbij werd onder andere verwezen naar Richtlijn 80/777/EEG.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Het Comité keurt het gewijzigde voorstel goed en stipt de goede leesbaarheid van het document aan, die is te danken aan de toelichting waarin door middel van vragen en antwoorden een motivering bij het voorstel wordt gegeven.

2.2. Het Comité wijst erop dat Richtlijn 80/777/EEG betrekking heeft op de exploitatie en het in de handel brengen van natuurlijk mineraalwater en moet zorgen voor een hoog beschermingsniveau van de consument. Zij biedt de Europese consument de mogelijkheid te kiezen uit verschillende soorten natuurlijk mineraalwater. Naarmate de consument beter wordt geïnformeerd, neemt zijn keuzevrijheid toe. In de „essentiële eisen” van de Europese wetgeving moet dit tot uiting komen.

2.3. Volgens het Comité is tussen de verschillende soorten water verwarring mogelijk en dient te worden verduidelijkt welke verschillen bestaan tussen bronwater, natuurlijk mineraalwater, behandeld en voor de distributie bestemd water, oppervlaktewater, enz., m.a.w. tussen natuurlijk drinkwater en de overige soorten.

2.4. Het Comité is van mening dat de benaming „natuurlijk mineraalwater” een kwaliteitsaanduiding is die in ieder geval moet worden behouden.

2.5. De consumptie van natuurlijk mineraalwater is van 8 miljard liter in 1980 toegenomen tot 22 miljard liter in 1994. Uit deze toename blijkt dat niet alle soorten water voor de consument dezelfde zijn en dat hij dienaangaande bepaalde eisen stelt, waaraan moet worden voldaan.

2.5.1. Het is dan ook van fundamenteel belang dat voor menselijke consumptie bestemd water, ongeacht of het om gebotteld water dan wel om leidingwater gaat, aan hoge eisen inzake de bescherming van de volksgezondheid beantwoordt. Het Comité is van mening dat de Raad het Wetenschappelijk Comité voor de menselijke voeding moet vragen de in de richtlijn aangegeven parametrische waarden te herzien en aan de wetenschappelijke vooruitgang aan te passen, zodat de consument gezondheidsbescherming op een zo hoog mogelijk niveau wordt gegarandeerd.

2.6. Aangezien de Commissie voorstelt de procedure tot certificering van uit derde landen ingevoerd water te versoepelen, wijst het Comité erop dat kennis van de statistieken betreffende de buitenlandse handel op het stuk van in- en uitvoer van gebotteld water, per categorie, nuttig kan zijn.

2.7. De etikettering van „natuurlijk mineraalwater” moet in overeenstemming zijn met de bepalingen van Richtlijn 79/112/EEG betreffende de etikettering van levensmiddelen, en zo uitvoerig en nauwkeurig zijn dat verwarring met andere soorten gebotteld water wordt vermeden.

2.8. Het Comité vindt het een goede zaak dat de Commissie de communautaire wetgeving in het licht van de vooruitgang van wetenschap en techniek wil aanpassen.

2.9. De consument mag volgens het Comité in géén geval worden misleid. De vermelde samenstelling van natuurlijk mineraalwater moet met de werkelijkheid overeenstemmen. Het eventuele gebruik van met ozon verrijkte lucht is een techniek die ongetwijfeld de grootste waakzaamheid vereist en met de nodige omzichtigheid moet worden toegepast.

2.10. Naar de mening van het Comité streeft de op artikel 100 A gebaseerde Richtlijn 80/777/EEG naar een hoog beschermingsniveau van de volksgezondheid. Dit

aspect mag niet uit het oog worden verloren aangezien aan het gebruik van „natuurlijk mineraalwater” vaak gezondheidsoverwegingen ten grondslag liggen.

2.11. In deze richtlijn komt de grootte van de verpakking niet aan de orde. De inhoud dient zodanig te zijn dat het produkt binnen een gestelde termijn kan worden verbruikt zonder het risico dat microbiologische verontreiniging optreedt. Dit probleem kan worden opgelost door op de verpakking voor de verbruiker een aanbevolen verbruikstermijn na opening te vermelden. In dit verband kan CODEX worden toegepast.

2.12. Het Comité wenst dat bronwater eveneens in het toepassingsgebied van Richtlijn 80/777/EEG wordt opgenomen, omdat een duidelijk onderscheid moet worden gemaakt tussen natuurlijk drinkwater enerzijds en de overige soorten water anderzijds.

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. Het Comité onderschrijft de in artikel 1, lid 1, opgenomen bepaling dat de geldigheidsduur voor de goedkeuring van uit derde landen ingevoerd water niet meer dan 10 jaar mag bedragen, mits voldoende periodieke controles worden uitgevoerd en de resultaten ervan over een voldoende lange periode worden gevolgd.

3.2. Bij artikel 4, lid 1, wordt het verwijderen van instabiele bestanddelen geregeld. Om met de ontwikkeling van de kennis op toxicologisch gebied rekening te houden, is het volgens het Comité zaak hieraan „ongewenste bestanddelen” toe te voegen, voor zover zij worden verwijderd volgens methoden die krachtens deze richtlijn zijn toegestaan.

3.3. Het Comité is voorts van mening dat voor de verwijdering van ijzer-, mangaan- en zwavelverbindingen en arseen, de behandeling door met ozon verrijkte

lucht slechts onder streng gedefinieerde voorwaarden kan worden toegestaan; op de naleving hiervan dient strikt te worden toegezien, zodat na het bottelen de samenstelling van het water ten aanzien van bij de winning aanwezige essentiële bestanddelen niet wordt beïnvloed.

3.4. In artikel 7, nieuw lid 2, stelt het Comité de volgende wijzigingen voor:

— ad a) wordt na „kenmerkende bestanddelen” toegevoegd: „met name het in milligram per liter uitgedrukte gehalte aan mineralen, conform de resultaten van de officiële analyse tot goedkeuring”;

— ad b) wordt de nieuwe zin toegevoegd: „In het geval van in derde landen gewonnen water moet ook de naam van het land worden vermeld.”

3.4.1. Naar de mening van het Comité moeten bij de etikettering van natuurlijk mineraalwater ook alle behandelingen worden vermeld die dit water eventueel heeft ondergaan, zodat misleiding van de consument wordt vermeden en „fair trade” wordt gewaarborgd; dit gaat in tegen het voorstel tot wijziging van artikel 7, lid 3, waarin zulks aan de lid-staten wordt overgelaten.

3.4.2. Of het water gedecanteerd of gefiltreerd is, hoeft in geen geval te worden vermeld, omdat deze behandelingen voor zowel mineraalwater als voor de distributie bestemd water van oudsher al gebruikelijk zijn.

3.5. Krachtens (het nieuwe) artikel 11 moet met betrekking tot „de grenswaarden voor de concentraties van bestanddelen van natuurlijk mineraalwater” het Wetenschappelijk Comité voor de menselijke voeding worden geraadpleegd. Volgens het Economisch en Sociaal Comité ligt het voor de hand dat dit Wetenschappelijk Comité ook voor het vaststellen van ongewenste bestanddelen wordt geraadpleegd.

Brussel, 23 februari 1995.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

C. FERRER